

NÄR VISION BLIR VERKLIGHET

LANDSBYGDSUTVECKLING
I SYDÖSTRA SKÅNE

NÄR VISION BLIR VERKLIGHET

LANDSBYGDSUTVECKLING I SYDÖSTRA SKÅNE

2007-2024

Lokalt ledd utveckling

LEADER

SYDÖSTRA SKÅNE

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska struktur-
och investeringsfonderna

LEADER Sydöstra Skåne maj 2025

Text och grafisk form: Julia Falkman

Omslagsfoto och intervjuartiklar: Torun Börtz

Fotografer inlaga: se sid 186

Tryckt av Åbergs Tryckeri AB

ISBN: 978-91-531-4017-7

Förord

Boken du håller i din hand innehåller alla leaderprojekt som genomförts i sydöstra Skåne sedan 2007. Stora projekt, likväl som mindre. Du kommer upptäcka att många av projekten fortfarande lever vidare, på ett eller annat sätt.

Jag känner en oerhörd stolthet över det stora engagemang som funnits i vårt leaderområde. Att få arbeta i en region med så mycket kreativitet och drivkraft har varit väldigt inspirerande. Mellan 2014 och 2024 mottog vi på leaderkontoret över 170 olika projektidéer. För mig är det ett bevis på en stor idérikeedom och ett stort intresse för lokal utveckling.

Jag känner också stor tacksamhet gentemot alla som på något sätt varit involverade och bidragit till att vision blivit verklighet: alla projektgrupper och projektdeltagare, alla ledamöter i LAG-styrelse och valberedning, våra medfinansierande kommuner och alla aktörer som vi har samarbetat med.

Det är detta stora engagemang och breda partnerskap som skapat alla fantastiska resultat. Det är tack vare er alla som landsbygden i sydöstra Skåne har utvecklats. Stort tack!

Jag vill också passa på att önska det nya leaderområdet "Leader Östra Skåne" stort lycka till.

Varsågod, läs och njut!

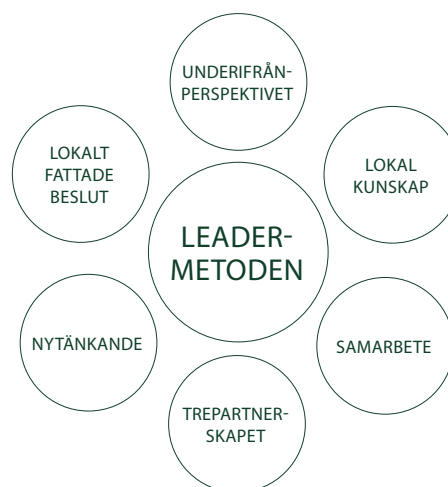
Kristin Sjövall, verksamhetsledare 2013–2025

Vad är Leader?

Det är vi som bor och verkar på en plats som också vet bäst hur den platsen bör utvecklas.

Metod och stöd

Leader är två saker: dels en metod som använts inom EU sedan 1990-talet, dels ett stöd till lokala projekt som på olika sätt kan bidra till lokal utveckling. Leadermetoden går ut på att ta tillvara lokala initiativ och förutsättningar och har ett starkt underifrånperspektiv.

Lokala leaderområden

Det finns över tretusen leaderområden i Europa, varav ett fyrtiotal i Sverige. Varje leaderområde har en egen organisation som i leadersammanhang kallas för lokal aktionsgrupp – LAG. Varje LAG har ett kontor, en styrelse, en budget och en lokal utvecklingsstrategi.

Unik styrelsesammansättning

De olika leaderområdenas styrelser är lokalt sammansatta och består av ledamöter som representerar hela området och som kommer från både offentlig, privat och ideell sektor – det så kallade trepartnerskapet. Det är den lokala styrelsen som tar beslut om vilka projekt som ska få stöd.

Finansiering

Verksamheten och projekten finansieras främst med stöd från EU, men den svenska staten och de medverkande kommunerna går också in med pengar.

Leader i sydöstra Skåne

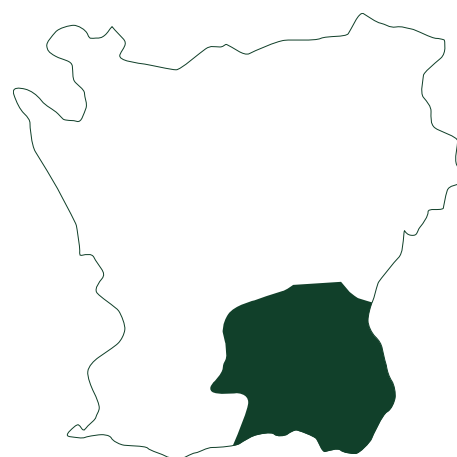
Simrishamns, Sjöbo, Tomelilla och Ystads kommuner.

Vårt leaderområde

Sedan 2007 har Simrishamns, Sjöbo, Tomelilla och Ystads kommuner varit ett leaderområde.

I den första programperioden mellan 2007 och 2013 hette området Leader Ystad-Österlenregionen. I den andra programperioden mellan 2014 och 2024 hette området Leader Sydöstra Skåne.

Under respektive programperiod fanns en lokalt framtagen utvecklingsstrategi med olika mål och insatsområden som låg till grund för styrelsens arbete med att bevilja stöd till olika projekt.

EU-fonder

I båda programperioder finansierades projekten med stöd från Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. I den andra programperioden kunde projekt i sydöstra Skåne även finansieras med stöd från Regionala utvecklingsfonden och Socialfonden. Projekt som fick stöd från Havs- och fiskerifonden kunde genomföras i ett utökat leaderområde: sydöstra Skånes fyra kommuner samt Bromölla, Kristianstad, Osby och Östra Göinge kommun.

Budget

Leader Ystad-Österlenregionen hade en budget på cirka 28 miljoner kronor och Länsstyrelsen Skåne var förvaltande myndighet. Leader Sydöstra Skåne hade en budget på cirka 64 miljoner kronor och Jordbruksverket var förvaltande myndighet.

28 000 000
+ 64 000 000
<hr/>
92 000 000

Nytt geografiskt område

Sedan 2023 ingår Simrishamns, Tomelilla och Ystads kommuner i det nya leaderområdet Leader Östra Skåne, tillsammans med Bromölla, Hässleholm, Kristianstad, Osby, Perstorp och Östra Göinge kommuner.

Insatsområden

Väldefinierade insatsområden har hjälpt oss att uppnå målen i den lokala utvecklingsstrategin.

Leader Ystad-Österlenregionen

Den lokala utvecklingsstrategin för Leader Ystad-Österlenregionen mellan 2007 och 2013 hade fem insatsområden:

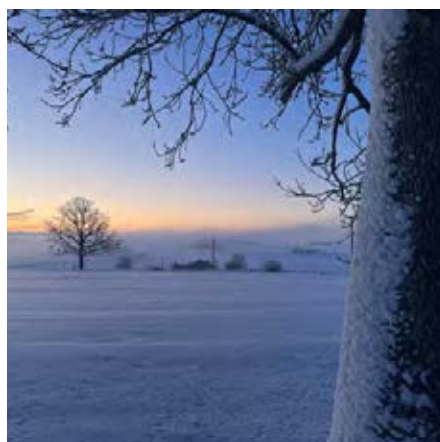
- » Den företagsamma Ystad-Österlenregionen
- » Den hållbara Ystad-Österlenregionen
- » Den kreativa och aktiva Ystad-Österlenregionen
- » Den välkomnande Ystad-Österlenregionen
- » Den närande Ystad-Österlenregionen

Leader Sydöstra Skåne

Den lokala utvecklingsstrategin för Leader Sydöstra Skåne mellan 2014 och 2024 hade tre insatsområden:

- » Närproducerat och nya lokala marknader
- » Kommunikation och tillgänglighet
- » Naturvärden och grön och blå tillväxt

Resultat

Leader möjliggör projekt för små och lokala aktörer.

Leaderprojekt

Mellan 2007 och 2024 har det i sydöstra Skåne genomförts 189 leaderprojekt, varav 84 specifika ungdomsprojekt.

Trepartnerskapet har funnits i samtliga leaderprojekt, men ägarskapet fördelas så här:

- » 69 projekt har ägts av ideell sektor
- » 21 projekt har ägts av offentlig sektor
- » 15 projekt har ägts av privat sektor

Projekten har haft god geografisk spridning och flertalet projekt har gynnat hela området.

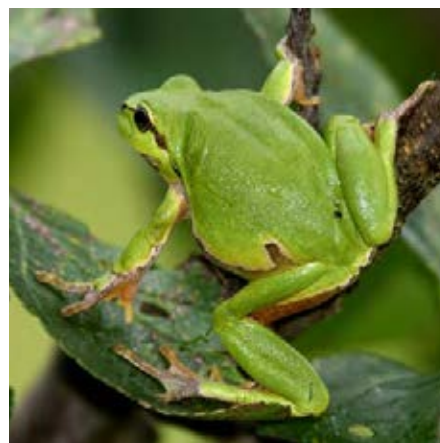
Engagemang

Sedan 2007 har tusentals personer i sydöstra Skåne bidragit med ideell tid och ideella resurser till ett värde av 37 029 371 kronor. Närmare 400 personer mellan 13 och 25 år har drivit ungdomsprojekt av, med och för unga i sydöstra Skåne.

Insatser

Sedan 2007 har leaderprojekten bland annat bidragit med:

- » Kompetenshöjande aktiviteter för 15 437 personer
- » 233 nya produkter eller tjänster
- » 150 nya mötesplatser eller utveckling av befintliga
- » 67 nya arbetstillfällen
- » 47 nya företag

Ledamöterna

Engagerade lokala förmågor från ideell, privat och offentlig sektor bildar en oslagbar styrelse. Stort tack till alla som under åren har engagerat sig i styrelse, valberedning och/eller som revisor!

Agnes van Rheinberg
Amelie Engvall Hybbinette
Amit Sen
Andrea Nowag
Angelica Andersson
Ann Ekvall
Ann Madsen
Anna-Linnea Abrahamsson
Anne-Line Scheele
Annika Håkansson
Ann-Margret Assarsson
Ann-Margrete Clarén
Ann-Sofie Larsson
Bengt Andersson
Bengt Anker
Birger Johansson
Bo Olsson
Carina Almedal
Charlotte Rosdala
Christer Olsson
Christian Esbjörnsson
Claes Green
Daniel Jonsgården
Daniel Stigsson
Daniel Svartek
Emma Bruce
Emma Höök
Erik Johansson
Eva Fristedt
Eva Nielsen Osterman
Filip Måbring
Fredric Strömberg
Gerth Hyrkäs
Gunilla Janlert
Göran Göransson
Hanna Axelsson
Hans Svensson
Hanseric Jonsgården
Hans-Erik Nilsson
Heléne Grafman

Henrik Berven
Henrik Mårtensson
Henrik Olsson
Ida Wingren
Inge Olsson
Ingmar Thorén
Isa Olsson
Itta Johnson
Jan Hansson
Jan Karnå
Janet ten Have
Jimmy Touré
Johan Tykesson
Jonas Lundström
Kamilla Danielsson
Karin Lintrup
Karin Malmgren
Kristina Rosberg
Lars Ingmar Månsson
Lars Johansson Linné
Lars Ottosson
Lars Persson
Lars-Göran Nilsson
Leif Sandberg
Lena Johnson
Lena Ytterberg
Leonor Lavröd Sologuren
Lilian Schimmele
Linda Ohlsson
Linn Thiesen
Linnéa Nystrand
Lotte Kolare
Madeleine Lundin
Madelene Johansson
Magdalena Unosson
Margareta Fries
Maria Anderberg
Maria Hammenberg
Marina Hansson
Martin Svensson

Mats Carlsson
Mats Genberg
Mattias Gustafsson
Mattias Johansson
Monica Strömbeck
Monika Jingmond
Niclas Fjellström
Nils-Ola Nilsson
Nixi Orvoën
Olle Lidgren
Olof Jolom
Patrik Juhlin
Patrik Karlsson
Paula Vendel
Per Håkansson
Per Ingvar de la Motte
Peter Bävman
Peter Danielsson
Petter Gustafsson
Priyanka John
Rasmus Eriksson
Rigmor Löfvenhamn
Rolf Sandberg
Rutger Engvall
Sofia Osburn Sarstedt
Sofie Bredahl
Sofie Wedin
Stefan Persson
Sven-Anders Sölveborn
Thomas Thornsäter
Thorbjörn Sjunneson
Torgny Larsson
Torgny Lundquist
Ulrika Carlsson
Ulrika Fausö
Ylva Hellerud
Ylva Wallström
Åke Nilsson
Åsa Simonsson
Åsa Söderberg

Ledamöterna överens – Leader har gjort stor skillnad

Nätverkande över gränserna, ökad förståelse och projekt som gjort skillnad. Den unika leadermetoden har möjliggjort förändringar på både kort och lång sikt.

– I början var det långa styrelsemöten, de kunde hålla på i fem timmar, konstaterar Eva Fristedt, medlem i den allra första styrelsen.

Det är en gråmulen vinterdag i början av 2025 när några tidigare styrelseledamöter för leaderområdet träffas på nytt. De är här för att gemensamt reflektera över arbetet som bedrivits och dela erfarenheter med varandra.

En som var med och drog igång allt är Lars Persson, tidigare näringslivsutvecklare i Simrishamns kommun.

– En engagerad invånare mejlade mig och berättade om Leader och undrade om det inte vore något för Simrishamn, minns han.

Lars tyckte det lät intressant och tog upp frågan med sina kollegor i de övriga kommunerna inom det dåvarande SÖSK-samarbetet. Skurup valde att vända sig västerut, men Simrishamn, Ystad, Tomelilla och Sjöbo bestämde sig för att satsa tillsammans.

Eftersom leadermetoden förutsätter samarbete mellan offentlig, privat och ideell sektor anordnade man informationsmöten för allmänheten. För att göra det hela så konkret som möjligt bjöd man även in representanter för leaderprojekt som genomförts på andra håll i Sverige.

”Jag som bor deltid i Italien ser många leaderprojekt även där. Det är gräsrotsperspektivet som är den stora framgångsfaktorn, tror jag”.

Eva Fristedt, representerade privat sektor från Simrishamns kommun som ledamot 2008-2015.

Eva Fristedt deltog i mötena som anordnades i Simrishamns kommun. Hon hade hört talas om leaderprojekt i andra europeiska länder och var nyfiken.

– Då satt jag bland annat i styrelserna för Kivik Art och Tjörnedala trädgårdsförening, det vill säga organisationer som skulle kunna komma ifråga för leaderpengar.

Hon minns mötena som minst sagt dynamiska.

– Alla ville veta allt. I Simrishamns kommun bor väldigt många som har många idéer. Det var verkligen brainstorming.

Så småningom bildades kommungränsöverskridande grupper med olika inriktning för att ta fram strategier och 2008 kunde den första styrelsen börja arbetet med att ta emot projektansökningar.

Den unika leadermetoden kräver att styrelsen, förutom att ha medlemmar från samtliga involverade kommuner, också har representanter för offentlig, privat och ideell sektor. Något som de tidigare ledamöterna

”Att alla tre sektorer finns med i styrelsen är viktigt. Det skapar en kompetens, balans och dynamik som behövs för lokal utveckling.”

Patrik Juhlin, representerade privat sektor från Ystads kommun som ledamot 2015-2020.

främst tycker har stora fördelar.

Patrik Juhlin, som kom med i styrelsen 2015, anser att trepartsmodellen skapar balans och att den privata sektorn tillför en nödvändig dynamik.

Eva Fristedt tycker att man kan se det från andra hållet också.

– Det är bra för näringslivet att få se den problematik som föreningslivet har och också få inblick i varför kommunala beslut ibland kan ta tid.

Alla hade olika förväntningar när de engagerade sig i Leader, förväntningar som de tycker har infriats.

För Lars Persson blev Leader en stor hjälp i arbetet som näringslivsutvecklare.

– Som alla vet är det en väldigt aktivitet på Österlen och alla kom till mig och ville ha pengar som jag inte kunde ge dem. Med Leader hade vi plötsligt tillgång till miljoner.

”Kredd till våra modiga politiker som ville bilda ett leaderområde. Det innebar ju faktiskt att de släppte ifrån sig både makt och en del av kommunens budget.”

Lars Persson, representerade offentlig sektor och Simrishamns kommun som ledamot 2008-2015; 2022-2024.

För Janet ten Have, som blev ledamot 2018, handlade det om att vara med och påverka utvecklingen.

– Jag hade varit engagerad i lokalpolitiken ett tag, men kände att det inte var min grej. Jag gillar samarbete, inte motarbete, konstaterar hon.

Patrik Juhlin hade stora planer.

– Jag ville förändra världen, säger han och ler, samtidigt som han påpekar att Leader faktiskt har lett till förändring.

– Leader har påverkat regionen positivt. Det har genomförts en massa idéer som annars inte hade fått möjlighet att utvecklas.

Janet ten Have ser positiva bieffekter.

– Tack vare Leader har man byggt nätverk över kommungränserna. Det är kortare vägar mellan människor nu än tidigare.

Sedan har allt inte varit helt lyckat, påpekar de. Att till exempel stötta anläggandet av en konstgräsplan i

”Leader har byggt många nya nätverk. Nu är det lättare för folk och organisation att hitta varandra.”

Janet ten Have, representerade ideell/privat sektor från Tomelilla kommun som ledamot 2018-2025. Sedan 2022 även med i Leader Östra Skånes styrelse.

Tomelilla (se sid. 28) tycktes som ett självklart projekt när det genomfördes, medan åren som följt visat på motsatsen.

– Vissa har också genomfört sitt projekt och sedan har grejen dött ut. Vi i styrelsen får ta på oss att vi släppt igenom sådana projekt, menar Patrik Juhlin.

Vissa projekt känner de också lite extra för. ”Från SFI till arbete” (se sid. 109) är ett av dem. ”Genväg Österlen” (se sid. 84) och ”Borrby bokby” (se sid. 20) tycker de är bra exempel på lyckade projekt som fortsatt att utvecklas.

Eva Fristedt tänker på tiden med Leader nästan varje dag.

– När jag är ute och kör kommer jag fortfarande att tänka på olika projekt när jag passerar vissa platser. Och då tänker jag på det vi hjälpt till att skapa där.

De anställda

”Tänk så mycket självkänsla som stärkts”

Lyckade projekt, mänskliga möten och vidgade nätverk. Efter alla år med Leader ser Kristin Sjövall och Julia Falkman de bestående resultaten.

– Vi är lite som ett gammalt gift par som fyller i varandras meningar, säger Julia Falkman och skrattar.

För många av dem som genomfört leaderprojekt i sydöstra Skåne är det hon och Kristin Sjövall som *är* Leader. Kristin blev verksamhetsledare 2013 och Julia började som projektledare och ungdomscoach redan 2011, för att från 2015 och framåt arbeta som Leader sydöstra Skånes egen kommunikatör.

Det är de som utgjort den första kontakten, handlagt alla projektansökningar och som sedan coachat de projekt som fått grönt ljus genom hela processen, ända fram till den omfattande slutrapporten. Varje gång har stödet varit skraddarsytt utifrån projektets art och de sökandes egna erfarenheter.

– Det har varit särskilt härligt att få hjälpa dem som initialt egentligen inte haft förutsättningar att driva ett projekt men som ändå lyckas, konstaterar Kristin Sjövall.

Julia Falkman håller med:

– Vi har jobbat fram egna processer, som är lätta att förstå. Vi har gjort det svåra lätt – eller i varje fall enklare.

Det är även tvåmannakontoret i Ystad som hållit styrelsen uppdaterad och berett alla handlingar inför styrelsemötena. När de inte varit ute på näringslivsträffar och föreningsmöten för att informera om möjligheterna med Leader.

De ser båda med glädje tillbaka på alla år de arbetat med landsbygdsutveckling. Ett arbete som känts meningsfullt på flera plan.

– Det har varit fantastiskt att få möta alla dessa engagerade och kreativa människor som finns i vårt område. Se hur de brinner för sina idéer, och sedan få vara med och förverkliga dem, få se resultatet. Få höra dem säga: ”Äntligen är det någon som tar oss på allvar”, säger Kristin och tillägger:

– Tänk så mycket självkänsla som stärkts.

Julia poängterar också det väl fungerande samarbetet med berörda kommuner, deras tjänstemän och politiker.

– Våra politiker har varit väldigt nyfikna på våra projekt och villiga att öppna plånboken.

Genom sitt arbete har de också varit med och skapat stora nätverk mellan olika aktörer i sydöstra Skåne. Inte minst tack vare leadermetoden, som förutsätter samarbete mellan offentlig, privat och ideell sektor.

– Det är när man får med alla som berörs på båten som det blir bestående effekter, konstaterar Kristin.

När det här skrivs har de bara några månader kvar tillsammans på leaderkontoret i Ystad. Julia fortsätter att arbeta inom Leader Östra Skåne, medan Kristin söker sig nya vägar.

Om hon fick önska sig något skulle det vara en ny och utvidgad form av leaderkontor, eller snarare ett utvecklingskontor. Där skulle man fortsatt ge stöd åt leaderprojekt, men även ge råd åt dem vars projekt inte riktigt passar in i leadermodellen, men som kan få finansiering från annat håll.

– Men framtiden ser ändå ljus ut. Våra utvärderingar visar att Leader gör skillnad, att Leader får landsbygden att utvecklas.

Attraktivitet

AKTIVITETER
FÖRENINGSLIV
GEMENSKAP
INFLYTTNING
INFRASTRUKTUR
INKLUDERING
KREATIVITET
KULTUR OCH FRITID
MÅNGFALD
MÖTESPLATSER
SYSSELSÄTTNING
TILLGÄNGLIGHET
UTBILDNING
UTBUD

På följande sidor presenteras leaderprojekt som på olika sätt bidragit till ökad attraktivitet i området, för både boende och besökare.

FOLKHEMMET I ÖSTRA HOBY

MET

PROJEKTIDÉ

Församlingshemmet i Östra Hoby var till salu och då lokalerna redan fungerade som en mötesplats för många, ville byalaget bevara huset och i förlängningen därmed bidra till byns fortlevnad. Ambitionen var att permanenta och utöka den tidigare verksamheten som fanns, samt att erbjuda kulturella aktiviteter för alla åldrar året om.

AKTIVITETER

Man rustade upp lokalerna, liksom utemiljön kring huset som döptes till Folkhemmet och genomförde en mängd olika aktiviteter såsom yoga, jazzfestival, filmvisning, teaterföreställningar, byafrukostar, soppkvällar. Man skapade även en hemsida för byalaget, huset och dess aktiviteter.

RESULTAT

Byns attraktivitet för inflyttning och nyföretagande ökade och Folkhemmets aktiviteter för alla åldrar, året om, ökade antalet besökare till byn. Utöver upprustningen och alla aktiviteter bidrog även projektet till ett ökat engagemang bland byborna. Ett helt nytt samspel uppstod mellan infödda och nyinflyttade, unga och gamla.

JOURNALNUMMER	2011-4406
PROJEKTÄGARE	Östra Hoby byalag
PROJEKTPERIOD	2011-05 – 2012-12
INSATSONOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	549 931 kr
ÖVRIG FINANSIERING	299 998 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	837 639 kr
FACEBOOKSIDA	hobybyalag

Byn fick ett eget Folkhem

Leaderprojektet satte Östra Hoby på kartan och lockade även långväga besökare. Drygt tio år senare har aktiviteten på Folkhemmet minskat, men samlingsplatsen lever ändå vidare.

År 2009 började ryktet gå om att församlingshemmet intill Östra Hobys medeltida kyrka skulle säljas. Sedan fastigheten uppfördes 1922 hade den på olika sätt utgjort en samlingspunkt i den lilla byn: Först som skola, sen som kommunhus och slutligen som församlingshem. Matilda Pyk blev bestört över att byns enda samlingsplats riskerade att försvinna.

– Jag tog kontakt med den dåvarande prästen, som lyssnade på mig. Vi fick provhyra huset, berättar hon.

”Vi” var i det här sammanhanget den nybildade kulturföreningen Viljan. Medlemmarna gick in med egna pengar i projektet, samt en stor dos entusiasm.

– Vi satte genast igång och målade om, byggde en scen och spånade på en massa roliga evenemang. I princip alla i föreningen var kulturarbetare och hade bra kontaktnät.

Viljan hade ett primärt mål:

– Vi gjorde inte det här för sommargästerna, utan först och främst för dem som bodde här omkring. Men artisterna kom från hela Sverige, och vi hade även långväga publik, minns Matilda.

Efter ett par år tog man ny kontakt med kyrkan för att få köpa fastigheten. Det blev långdragna förhandlingar, men till slut kom man fram till ett pris. Köpare blev Östra Hobys byalag och köpet finansierades tack vare projektpengarna från Leader.

– Utan Leader hade det aldrig gått, konstaterar Matilda Pyk.

Under några år blomstrade verksamheten. Byalaget hade sina aktiviteter, Viljan hyrde in sig för olika evenemang. Till exempel blev byalagets utställning 2014 om Östra Hobys historia en stor publikframgång. Riksteatern kom hit, liksom andra utomstående arrangörer. Genom att hyra ut huset som festlokal fick byalaget också in pengar för att driva verksamheten och underhålla huset.

– Folkhemmet blev en samlingspunkt och skapade en väldigt fin sammanhållning av alla möjliga människor. Projektet betydde jättemycket för byn.

Pratet om byn där det händer saker spred sig, och blev till och med ett argument när mäklare skulle sälja hus i området.

– Vi satte platsen på kartan. Ingen hade väl hört talas om Östra Hoby tidigare.

Så kom pandemin.

– Pandemin tog lite knäcken på oss. Vi hade sju inbokade bröllop, som bara försvann, förklarar Matilda.

Byn har också ändrat karaktär de senaste åren. Redan nedläggningen av Skillinge skola 2014 hade gjort byn mindre attraktiv för barnfamiljer.

– På senare tid har det skett ett generationsskifte, åt fel håll. Och när en del barnfamiljer flyttade köptes deras hus av sommargäster.

Byalaget fortsätter dock att hålla sina möten på Folkhemmet och anordnar föreläsningar och fester då och då. Vår och höst är det marknad, och på sommaren arrangeras loppis. I samband med Österlen lyser brukar det också vara någon form av aktivitet.

Och efter en post pandemi-period börjar också föreningen Viljan att planera för nya evenemang, som filmvisningar och konserter. Folkhemmet lever vidare, trots allt.

BOKHUSET

BORRBY
BOKBY
ALLA TIDERS BÖCKER
OCH TRYCKSAKER

BOKHUSET

ANTIKVARIAT
BÖCKER
FOTOGRAFIER
BOOKS

ANTIKVARIAT BÖCKER FOTO

ÖPPET
ANTIKVARIAT
BÖCKER
FOTOGRAFIER
BOOKS

BORRBY BOKBY

PROJEKTIDÉ

Projektet gick ut på att utveckla Borrby till en bokby i syfte att öka attraktionskraften och öka mängden besökare från hela världen – året om.

AKTIVITETER

Under projektet etablerades Borrby Bokby och det öppnades flera antikvariat i byn. I projektet testades en rad olika arrangemang, exempelvis författarbesök, skrivarkurser, babykafé med boktema, musikevenemang, vernissager och studiebesök.

RESULTAT

Projektet lade en god grund för en fortsatt utveckling av Borrby som bokby. Efter projektets slut har inblandade butiker och verksamheter fortsatt hålla öppet och arrangera nya aktiviteter och besöksantalet har ökat. Borrby bokby, den första bokbyn i Sverige, har även blivit medlem i den internationella organisationen International Organization of Book Towns.

JOURNALNUMMER	2011-1402
PROJEKTÄGARE	Borrby företagarförening
PROJEKTPERIOD	2011-05 – 2012-08
INSATSONRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	801 550 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	1 091 325 kr
WEBBPLATS	borrby-bokby.se

Blomstrande bokby sår nya frön

Leaderprojektet gav byn en ny identitet. Nu fortsätter Borrby bokby att utvecklas och inspirera andra landsbygdssamhällen att också satsa på det tryckta ordet.

– Så trevligt att ni har öppet en söndag! Har ni något av Selma Lagerlöf?

Kvinnan är på jakt efter ”Herr Arnes penningar” och det tar inte många minuter innan Gunnel Ottersten plockat fram den från en av Bokhusets hyllor.

Strax därefter kommer en man in för att skänka en kasse utgallrade böcker. Nöjd går han därifrån med en pocketdeckare i utbyte.

Idén till Borrby bokby föddes en sensommarkväll för ungefär 15 år sedan. Peter Bodén hade samma dag inlagt sitt antikvariat Hundörat vid Borrbys huvudgata, och nu satt han och Gunnel Ottersten, då ordförande i byns företagarförening, i hans trädgård. De diskuterade vad man skulle kunna göra för att vitalisera små samhällen på landsbygden, sådana som Borrby.

Peter Bodén kastade då fram förslaget om att göra Borrby till en ”book town”. Gunnel Ottersten skrattar åt sin egen entusiasm:

– Jag utbrast: ”Ja, det gör vi!” Och sen: ”Vad är en bokby?”

En ”book town” är ett litet samhälle där flera antikvariat och bokhandlare samlas och där det arrangeras olika litterära evenemang. När företagarföreningen satt sig in i det sökte man projektbidrag från Leader och öppnade Boklängan, där man ordnade allt från författarbesök till skrivarcirklar. Under projekttiden sökte sig även antikvariatet Blå Kossan till byn, liksom ytterligare en sju, åtta boklådor.

Efter projektiden ombildades Borrby bokby till en förening och Gunnel Ottersten valdes till ordförande. Projektet hade också rönt stor uppskattning i kommunledningen, som ville sprida idén.

– Under 2012 åkte jag runt på varenda näringslivs-grej i Skåne och berättade om bokbyn, minns Gunnel Ottersten.

“Jag vet personer som flyttat hit enkom för att Borrby är en bokby”

Det ledde bland annat till att föreningen utsågs till 2013 års näringslivsambassadör i Simrishamns kommun. Det är för övrigt inte den enda utmärkelse man fått: Tio år senare fick Borrby bokby ta emot Ystads Allehandas kulturpris.

Under åren har en hel del hänt. Föreningen blev snabbt medlem i IOB, International Organisation of Book Towns, vilket lett till internationellt utbyte. Föreningen bytte också ganska omgående lokaler, och huserar sedan 2013 i en rymlig fastighet i byns centrum.

Längre ner längs Köpmangatan ligger fortfarande Blå Kossan och Hundörat, medan de övriga antikvariaten flyttat. Det innebär dock inte att antikvariaten blivit färre i byn, tvärtom. Ett tiotal antikvariat har istället flyttat in sina böcker till Bokhuset.

Sedan starten har man haft ambitionen att arrangera ett författarbesök i månaden, något man också lyckats med under större delen av tiden.

I samband med den stora tillströmningen av flyktingar i mitten av 2010-talet kom Bokhuset att fungera som bas för dem som kommit till byn.

– Hit kom folk för att till exempel få hjälp med att fylla i blanketter och vi arrangerade egen sommarskola för nyanlända ungdomar, berättar Gunnel Ottersten.

Tack vare pengar från Kulturrådet och den egna kommunen driver föreningen projekt som särskilt riktar

sig till barn. Våren 2024 fick föreningen också pengar från Region Skåne, för att sprida sitt koncept till andra delar av Skåne.

Våren 2025 ska föreningen dessutom vara medarrangör till Svenska deckarakademiens festival, som ska hållas i Ystad.

– Vi har gått från att vara en butik i Borrby till att bli en aktör i ett större sammanhang, där vi kan stötta och hjälpa andra.

Vad har bokbyn betytt för Borrby i stort?

Gunnel Ottersten funderar ett kort ögonblick:

– Jag vet personer som flyttat hit enkom för att Borrby är en bokby. Och det kommer ofta in folk här och säger att det är så spännande med Borrby, för att det händer så mycket här.

JOURNALNUMMER	2010-1171
PROJEKTÄGARE	Smedstorps byalag och bygdegårdsförening
PROJEKTPERIOD	2009-02 – 2011-08
INSATSONRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	280 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	247 724 kr
WEBBPLATS	smedstorp.se

GÅRDLÖSALEDEN

PROJEKTIDÉ

Idén om en vandringsled hade vuxit fram under flera år och efter förankring bland lokalbefolkningen i Gårdlösa och Smedstorp initierades detta projekt. Syftet var att skapa och synliggöra ett tillgängligt, biologiskt, kulturellt, historiskt och naturmässigt intressant område.

AKTIVITETER

En styrgrupp skötte kontakten med markägare och myndigheter. Leden utformades och informationsmaterial, såsom skyltar och broschyrer, togs fram.

RESULTAT

Projektet resulterade i en tolv kilometer lång vandringsled, anpassad för personer med begränsad rörelseförmåga. Efter ett lyckat projekt arbetade ett stärkt byalag vidare med ytterligare långsiktiga mål.

En vandringsled i området skapade bättre förutsättningar för fler och nya aktiviteter inom besöksnäring och service. Området gick att marknadsföra på ett helt nytt sätt och man nådde ut till nya målgrupper och besökare.

VAD HÄNDE SEDAN?

Gårdlösaleden finns kvar och varje år vandrar mellan tre och fyrtusen personer genom detta omväxlande landskap med bördiga åkrar, betade ängar och trolska bokskogar. Leden passerar även ett antal historiska och kulturella sevärdheter; fornlämningar i form av skeppssättningar och domarringar, men också andra kulturella minnen som skifferbrott, kalkbrott och en kalkugn.

JOURNALNUMMER	2009-3952
PROJEKTÄGARE	Löderups Skyttekår
PROJEKTPERIOD	2009-05 – 2010-07
INSATSONRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	199 456 kr
ÖVRIG FINANSIERING	11 406 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	207 359 kr

UTVECKLING AV FÖRENINGSLIVET OCH GEMENSKAPEN I HAGESTAD

PROJEKTIDÉ

I Hagestad ville man skapa en fysisk mötesplats som kunde möta de behov som fanns bland föreningarna i området. Löderups Skyttekår upplät sedan tidigare en lokal för gemensamt bruk, men den behövde rustas upp för att kunna nyttjas till utbildningar, träffar, möten och kursverksamhet.

AKTIVITETER

Upprustningen av lokalerna föregicks av en kartläggning av föreningarnas behov och önskemål. Därefter utformades, upprustades och utrustades lokalerna. Föreningarna delade på de investeringskostnader som uppkom.

RESULTAT

Klar stod en klubbstuga som mötte föreningarnas behov och föreningslivet ökade genast i omfattning med fler aktiviteter än tidigare. Samhörigheten och kreativiteten inom och mellan föreningarna ökade också, vilket var utvecklande för hela områdets föreningsliv.

VAD HÄNDE SEDAN?

Leaderprojektet har betytt mycket för Löderups Skyttekår och andra närliggande föreningar, boende och fritidsboende. Föreningens lokaler som används för möten och utbildningar har skapat en naturlig mötesplats och verksamheten fortsätter att utvecklas positivt.

JOURNALNUMMER	2009-3950
PROJEKTÄGARE	Föräldraföreningen Piratenskolan, Kivik
PROJEKTPERIOD	2009-08 – 2010-04
INSATSOMRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	544 904 kr
ÖVRIG FINANSIERING	7 145 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	322 276 kr
FACEBOOKSIDA	barnensbastabord

FÖRSTUDIE BARNTILLÅTET JAVISST!

PROJEKTIDÉ

Utbudet av upplevelser och mötesplatser för barn och barnfamiljer upplevdes som begränsat på Österlen. I den här förstudien ville man testa ett nytt förhållnings- och arbetssätt som man trodde kunde locka fler barnfamiljer att bosätta sig på eller resa till Österlen. Genom att höja barnens status och skapa meningsfulla aktiviteter och upplevelser ville man åstadkomma ett mer värde för barn, men också för aktörer i området.

AKTIVITETER

I förstudien testades olika aktiviteter för barn mellan sju och tolv år på teman som mat, natur och kultur. Aktiviteterna lämnades sedan över till aktörer som kunde driva och utveckla dessa vidare.

RESULTAT

Det genomfördes fler aktiviteter än beräknat och några lyckade exempel var bland annat Barnens Bästa Bord, äventyrsbana och hemsida med chattforum. Förstudien resulterade i fler aktiviteter för barn och unga samt fler intressenter för barn som målgrupp.

VAD HÄNDE SEDAN?

Efter förstudien genomfördes ett större leaderprojekt i nordvästra Skåne under namnet "Barnens Bästa Bord" som involverade 500 barn och 130 förskolepedagoger från 14 förskolor. Projektet ledde bland annat till en utbildning i måltidspedagogik på Högskolan Kristianstad. Diplomerade måltidspedagoger utbildar idag kockar och förskolepedagoger som i sin tur bidrar till att förskolebarn i hela Sverige lär sig vad som är hållbar mat och lär sig att våga smaka på nya livsmedel. Projektledaren för förstudien är numera pensionär, men genomför varje år "Smakdagar för barn" under Skördefesten i både Kristianstad och Lund.

JOURNALNUMMER	2009-5634
PROJEKTÄGARE	Stiftelsen Österlens Konst och Hantverksskola
PROJEKTPERIOD	2009-08 – 2012-03
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	370 576 kr
ÖVRIG FINANSIERING	108 807 kr
WEBBPLATS	osterlenskolan.se

PÅBYGGNADSUTBILDNING INOM PLATSSPECIFIK KONSTNÄRLIG GESTALTNING I PRIVAT OCH OFFENTLIG MILJÖ

PROJEKTIDÉ

Efter att ha definierat ett behov av fortbildning hos de regionala konsthantverkarna startades projektet POFF. I projektet ville man skapa en mötesplats för konstnärer och konsthantverkare och de lokala aktörer och arenor i området. Vidare ville man knyta an till traktens och regionens rika kulturarv och traditioner.

AKTIVITETER

Man genomförde seminarium som var öppna för både konstnärer och beställare. Det hölls en ettårig kurs med olika teman, en kurs som avslutades med en utställning i Lund, en publicerad katalog samt en webbplats. Samtliga deltagare ökade sin kompetens och fick nya tillämpningsområden för sitt skapande och sin verksamhet.

RESULTAT

POFF bidrog till att stärka och utveckla konsthantverket, både som näring och som kultur- och konstområde. Projektet lyckades över förväntan med att skapa kollegiala nätverk och flera av kursdeltagarna fortsatte att arbeta ihop. Konsthantverkscentrum (KHVC) gick vidare med liknande projekt för andra av KHVC:s medlemmar i andra delar av Sverige.

JOURNALNUMMER	2009-5638
PROJEKTÄGARE	Österlen berättar
PROJEKTPERIOD	2009-10 – 2011-01
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	500 816 kr
ÖVRIG FINANSIERING	41 702 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	630 220 kr
WEBBPLATS	osterlenberattar.nu

ÖSTERLEN BERÄTTAR

PROJEKTIDÉ

Syftet var att via berättande i vidsträckt bemärkelse levandegöra Österlen och stärka den lokala identiteten, samt marknadsföra regionen nationellt och internationellt, och därigenom utveckla besöksnäringen. Ett annat viktigt syfte var att bredda och fördjupa den egna kompetensen inom berättande, genom att ta del av varandras kunskaper och nätverk.

AKTIVITETER

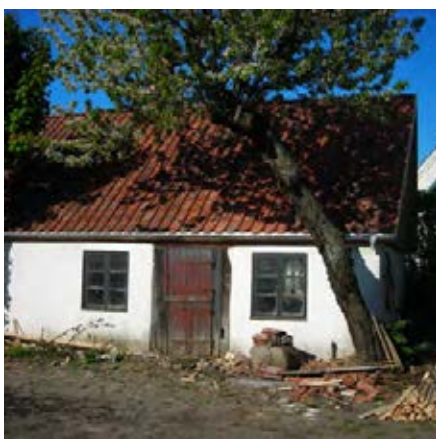
Över tusen personer deltog i projektets publika aktiviteter, med olika uppdragsgivare och samarbetspartners inom både kommun, näringsliv och föreningsliv. Man provade nya, spännande koncept för olika typer av målgrupper.

RESULTAT

Projektet bidrog till att utveckla såväl det professionella berättandet som det folkliga. Flera av projektets samarbetspartners ville arbeta vidare med det muntliga berättandet även efter projektets slut. Medlemmarna i föreningen delgav varandra sina kunskaper genom workshoppar, spontana konsultationer och samarbeten. Detta bidrog till synergieffekter i medlemmarnas övriga yrkesliv och ledde till nya typer av uppdrag.

VAD HÄNDE SEDAN?

Föreningen Österlen berättar lever kvar än idag och fortsätter att skapa intresse för och öka kunskapen om muntligt berättande. Det aktiva nätverket med berättare anordnar då och då olika berättararrangemang på Österlen.

JOURNALNUMMER	2009-7509
PROJEKTÄGARE	Gislövs Smidesmuseum och byagille
PROJEKTPERIOD	2009-11 – 2011-01
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	218 783 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	115 600 kr
WEBBPLATS	smidesmuseet.com

KULTURSMEDJAN I GISLÖV

PROJEKTIDÉ

Gislövs Smidesmuseum hade länge varit i stort behov av upprustning och i detta projekt ville man renovera lokalerna för att kunna fortsätta sprida kunskap om smide som hantverk och som en del av vårt kulturarv, speciellt för sydöstra Skåne. Man ville också stimulera till att nya smeder utbildade sig i hantverket.

AKTIVITETER

Yttertaget renoverades och utställningslokalen uppgraderades. Det inreddes även en mindre utställningslokal för äldre smide. Genom öppna informationsmöten delgavs allmänheten vad som var på gång.

RESULTAT

Projektet bidrog till ett ökat antal besökare och gästande smeder. Det stimulerade och utvecklade byggnadshantverket på Österlen, såväl privat som professionellt och bidrog till etableringen av ett byggnadsvårdscentrum.

VAD HÄNDE SEDAN?

Gislövs Smidesmuseum är öppet för besökare och förnyar sin minuställning varje år. I smedjan finns en full utrustning av verktyg och vid vissa tider på sommaren arbetar en smed vid ässjan. Under åren har ett antal skrifter om smide och andra teman utarbetats, varav vissa utgåvor finns till försäljning.

FOTBOLLSVERKSAMHETSUTVECKLING PÅ ÖSTERLEN

PROJEKTIDÉ

Det här projektet syftade till att lyfta fotbollskulturen på Österlen och genom samarbete mellan olika fotbollsföreningar arbeta aktivt tillsammans för anläggandet av en konstgräsplan i Simrishamn, tillgänglig för alla.

AKTIVITETER

Processen introducerades tidigt i områdets skolor och det etablerades ett samarbete mellan flera olika fotbollsklubbar i området. Därefter färdigställdes en spelklar konstgräsfotbollsplan.

RESULTAT

Konstgräsplanen avlastade inomhushallarna och publikantalet ökade vid vinterträningarna på planen. Förutsättningarna för att hävda sig i högre seriesammanhang i fotboll ökade och tränare och spelare från andra regioner uppmärksammade planen. Det inleddes ett samarbete med Malmö FF, en av Sveriges största fotbollsklubbar.

JOURNALNUMMER	2010-1170
PROJEKTÄGARE	Fotbollsutveckling på Österlen AB
PROJEKTPERIOD	2010-01 – 2011-08
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 498 500 kr
ÖVRIG FINANSIERING	2 501 500 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	663 425 kr

RIDLED YSTAD-ÖSTERLENREGIONEN

PROJEKTIDÉ

Skåne är ett av Sveriges hästtätaste landskap och i stort behov av ridvägar. I detta projekt ville man påbörja en etappvis anläggning av en sammanhängande ridled i sydöstra Skåne.

AKTIVITETER

I projektet anlades markerade ridleder i dialog med markägare och andra inom hästnäringsen.

RESULTAT

Flertalet nya ridleder färdigställdes och ytterligare planerades. Projektet bidrog till ökad folkhälsa och ökad säkerhet för såväl hästekipage som vandrare och cyklister. Projektet bidrog också till ett ökat antal besökare i området.

JOURNALNUMMER	2009-7508
PROJEKTÄGARE	Ystad-Österlenregionens Ridledsförening
PROJEKTPERIOD	2010-01 – 2012-12
INSATSOMRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	578 992 kr
ÖVRIG FINANSIERING	11 880 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	643 538 kr

JOURNALNUMMER	2011-3368
PROJEKTÄGARE	Tomelilla kommun
PROJEKTPERIOD	2009 – 2012
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	2 700 000 kr
ÖVRIG FINANSIERING	1 500 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	17 500 kr
WEBBPLATS	tomelilla.se

TOMELILLA KONSTGRÄSPLAN

PROJEKTIDÉ

Tomelilla kommuns grusplaner ansågs både överbelastade och oattraktiva och ansvariga på kommunen såg att allt färre ungdomar sökte sig till fotbollsklubbar. För att utveckla fotbollsintresset bland kommunens invånare ville man därför skapa en funktionell och attraktiv fotbollsplan för åretruntbruk. Samtidigt ville man passa på att etablera och utveckla samarbete mellan sju fotbollsklubbar kommunen, som gick under namnet Fotbollsalliansen i Tomelilla – FAIT.

AKTIVITETER

En konstgräsplan för både träning och matcher året om anlades.

RESULTAT

Tomelilla kommun och dess invånare fick en funktionell fotbollsplan för åretruntbruk. Samtidigt ökade antalet inomhustimmar för andra föreningar och verksamheter när flera lokaler frigjordes från tidigare fullbeläggning. FAIT fortsatte att fungera som en inkörspport till samtliga fotbollsföreningar i kommunen.

VAD HÄNDE SEDAN?

Än idag används konstgräsplanen flitigt, den är i stort sett fullbokad under både höst- och vintersäsong för träning och matcher. FAIT fördelar själva tiderna för säsongsbokningarna, vilket fungerar bra. Högstadieskolan som ligger i anslutning till konstgräsplanen använder den också ofta. Tomelilla kommuns fritidsgård har haft lovverksamhet och spontanaktiviteter på konstgräsplanen i flera år. Det sker även spontanidrott på planen i ganska stor utsträckning när den inte är bokad av fotbollsföreningarna. Eftersom konstgräsplanen använts mycket under alla år be- kostade Tomelilla kommun nytt underlag och matta hösten 2021.

JOURNALNUMMER	2010-4215
PROJEKTÄGARE	Ystads kommun
PROJEKTPERIOD	2010-03 – 2011-03
INSATSOMRÅDE	Välkommande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	269 974 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	37 001 kr

GRÄZONER

PROJEKTIDÉ

I detta projekt ville man hitta samarbetsformer för regionala kulturaktörer. Genom ett gemensamt tema ville man engagera dessa aktörer samt låta regionala konstnärer möta internationella konstnärer. Via dessa möten, nya samarbeten och nya rum, förväntades ytterligare idéer födas och utvecklas.

AKTIVITETER

Flera kulturaktörer engagerades i projektet: Ystads konstmuseum, Tomelilla Konsthall, Tjörnedala Konsthall, Kivik Art Centre, Bokförlaget Råmus och Kulturhuset Inkonst. Med ordet och språket i centrum genomförde ett flertal konstnärer inom bild-, litteratur-, musik- och dansområdet under en veckas tid unika framträdanden på olika platser runtom i södra Skåne.

Bland andra: Anders Hallengren, Anja Utler, Christina Ouzounidis, Elis Eriksson, Ida Börjel, Jassem Hindi, Johan Jönson, Karolina Erlingsson, Lotta Lotass, Madlen Herrström, Magda Mayas, Maria Küchen, Maria Miesenberger, Marja-Leena Sillanpää, Martin Küchen, Pär Thörn, Rani Nair, Swedish Soundpainting Orchestra, Uljana Wolf och Ulla Viotti.

RESULTAT

Det gränsöverskridande arbetet resulterade i många nya kontaktytor och flera nya samarbeten. Projektet lyckades även engagera ungdomar och närde på så sätt ett konstintresse. Utställningar och uppträdanden blev grundligt dokumenterade genom till exempel film, som kunde användas vid framtida insatser.

BRANDSTAD FILMBYN

PROJEKTIDÉ

Syftet med projektet var att stimulera den lokala företagsamheten och den sociala aktiviteten i Brandstad med omnejd genom att skapa en naturlig samlingsplats i byn. Namnet på projektet kom från en filminspelning av en dansk-svensk dramakomedi i byn där närmare hundra bybor deltog som statister.

AKTIVITETER

Sockenstugans lokaler renoverades och inreddes och dess tekniska utrustning uppgraderades. Fastigheten fick även ett exteriört lyft.

RESULTAT

Projektet och upprustningen av lokalerna resulterade i ökade aktiviteter i sockenstugan. Föreningar, företag och organisationer fick bättre förutsättningar och möjligheter att expandera och utveckla sina verksamheter.

JOURNALNUMMER	2009-5635
PROJEKTÄGARE	Brandstad byalag
PROJEKTPERIOD	2009-05 – 2011-05
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	231 300 kr
ÖVRIG FINANSIERING	105 256 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	951 613 kr
WEBBPLATS	brandstadbyalag.se

VAD HÄNDE SEDAN?

Sockenstugan används fortfarande flitigt av byalaget, invånare, föreningar och företag i bygden.

SKILLINGE BADBRYGGA

PROJEKTIDÉ

Projektets syfte var att skapa en badplats på Skillinge med den gamla betongbryggan som bas. En badplats skulle också ge byborna en ny samlingsplats.

AKTIVITETER

Den huvudsakliga aktiviteten var att renovera den gamla betongbryggan, öppna den inre delen för genomströmning samt att förse bryggan med trädäck och räcke. Dessutom byggde man ett omklädningskydd och en grillplats, röjde ett skogsparti för att möjliggöra en motions slinga samt satte ut bänkar för besökare på bryggan och stranden.

RESULTAT

Den höga närvaron vid invigningen och det ökande antalet medlemmar i Badbryggans vänner på Skillinge vittnade om att detta var ett mycket uppskattat och efterlängtat projekt. Projektet stärkte ortens attraktionskraft, vilket kan ha fått effekter för inflyttning och uthyrning.

JOURNALNUMMER	2010-7502
PROJEKTÄGARE	Badbryggans Vänner på Skillinge
PROJEKTPERIOD	2010-09 – 2012-03
INSATSOMRÅDE	Hållbarhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	430 450 kr
ÖVRIG FINANSIERING	50 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	202 838 kr
WEBBPLATS	skillinge.com

VAD HÄNDE SEDAN?

I oktober 2023 förstördes badbryggan i Skillinge av stormen Babet. Men strax därefter fick föreningen Badbryggans vänner ett bidrag från Simrishamns kommun för att kunna återställa bryggan.

KULTURHISTORIEN.SE

PROJEKTIDÉ

Ystads kommun ville uppmärksamma och inspirera innovativa och nytänkande projekt, små eller stora, som stimulerar landsbygdsutveckling och besöksnäring, breddar besöksgrupperna och utökar turistsäsongen i sydöstra Skåne. För att bidra till en större samverkan mellan kultur och turism ville man därför utveckla en internationell webbsida.

AKTIVITETER

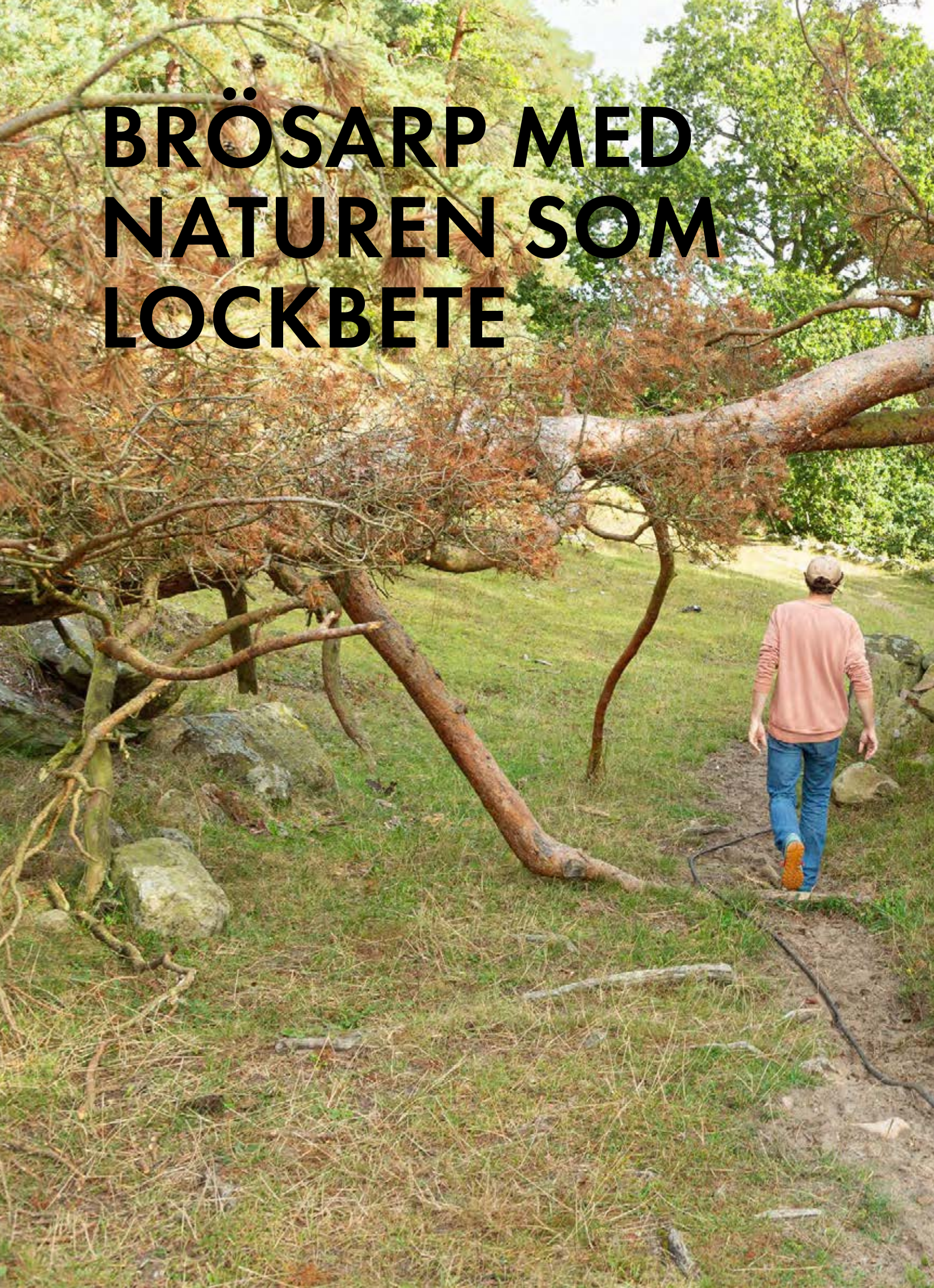
Kommunernas kulturarvsinstitutioner och turistbyråer arbetade fram underlag till en webbsida, en app samt en folder i samarbete med byalag, föreningsliv och privata kulturaktörer i området. Fokus låg på att marknadsföra det lokala kulturarvet utifrån ett upplevelsekoncept tillsammans med den lokala näringen.

RESULTAT

Samtliga produkter togs fram och presenterade ett stort antal kulturhistoriska besöksmål i sydöstra Skåne. Webbsidan översattes även till danska, engelska och tyska.

JOURNALNUMMER	2010-4209
PROJEKTÄGARE	Ystads kommun
PROJEKTPERIOD	2010-10 – 2011-12
INSATSOMRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 022 626 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	78 063 kr

BRÖSARP MED NATUREN SOM LOCKBETE

BRÖSARP MED NATUREN SOM LOCKBETE

PROJEKTIDÉ

Projektet initierades för att locka fler barnfamiljer att bosätta sig i området.

AKTIVITETER

I projektet genomfördes en rad aktiviteter för att stärka och marknadsföra Brösarps naturprofil.

RESULTAT

Tack vare alla aktiviteter kunde man sprida bilden av Brösarp som en idyllisk by i en storslagen natur. Redan vid projektets slut flyttade nya barnfamiljer till Brösarp, möjligen på grund av satsningen och exponeringen av naturen som lockbete.

JOURNALNUMMER	2011-5947
PROJEKTÄGARE	Brösarps byagille
PROJEKTPERIOD	2012-02 – 2013-12
INSATSONRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	609 676 kr
ÖVRIG FINANSIERING	54 386 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	396 900 kr

BRÖSARPS BACKALEN

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att rusta upp Backaleden.

AKTIVITETER

Man röjde sly och gräs, tog hand om nerslitna stängselövergångar och trappor och knöt ihop Backaleden med Skåneleden via loopar. Leden markerades och man tog fram informationsmaterial om områdets natur och intressanta saker att upptäcka längs leden.

RESULTAT

Den upprustade vandringsleden nyttjas fortfarande med glädje av Brösarpsborna och tillresta vandrare.

JOURNALNUMMER	2013-0937
PROJEKTÄGARE	Brösarps byagille
PROJEKTPERIOD	2013-03 – 2015-02
INSATSONRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	110 786 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	215 649 kr
WEBBPLATS	brösarp.se

Naturen lockade till nya samarbeten

Nya kontaktnät skapades, skolans elever blev fler och byn förvandlades till en knutpunkt för vandrare. I Brösarp ledde det ena leaderprojektet till det andra.

Allt började med ett samtal nere vid byns hockeyrink. Och det faktum att 50 procent av invånarna i byn var över 60 år.

– Jag och Gunbritt Johansson, som då var ordförande i byagillet, pratade om att det fanns så mycket potential i Brösarp och att man borde få fler barnfamiljer att flytta hit, berättar projektledaren Fabian Rimfors.

Kring det första leaderprojektet, ”Med naturen som lockbete”, växte engagemanget snabbt.

– Vi fick i princip med alla föreningar, även de runt omkring Brösarp.

Redan innan leaderprojektet drog igång hade byborna fått till stånd en första I Ur & Skur-avdelning på förskolan, och nu byggde man ett sov- och vindskydd på skolgården. När det på invigningen bjöds på taklöks-wok med grönt från det egna taket lyckades man få en hel del medial uppmärksamhet. Så sakta ökade också skolans elevantal.

I det första projektet ingick bland annat en inventering av motionsslingor och vandringsleder i närområdet. Och det var när man undersökte statusen på Backaleden, som går från Andrarum till Haväng, som idén om ett andra projekt föddes. Leden var nämligen i uselt skick.

– Vi insåg att Backaleden i princip inte fått någon kärlek alls under åren som gått, konstaterar Fabian Rimfors.

Det var under 1970-talet som länsstyrelsen anlade två vandringsleder i Brösarpstrakten. Förutom den gula Backaleden en röd led, som så småningom skulle

komma att ingå i Skåneleden. Och medan Skåneleden utvecklades föll Backaleden i glömska.

– Det visade sig att nästan ingen kände till den, det var knappt att byns egna orienterare visste att den fanns.

Med ekonomiskt stöd från både Leader och länsstyrelsen kunde ett gediget arbete utföras.

– Vi bytte ut varenda stätta och satte upp nya markeringar så att man hela tiden kan se nästa markering – det var inte alls fallet tidigare.

Det hela kompletterades med informationsskyltar om naturen och olika sevärigheter längs vägen.

En ny karta togs också fram. Den finns numera på nätet men kan även hämtas i pappersform på olika platser i byn och på turistbyråer på Österlen.

Backaleden och Skåneleden går mer eller mindre parallellt med varandra, förutom runt själva byn. Men sedan Backaleden gjorts i ordning och en karta skapats är det många på Skåneleden som gör en avstickare till Backaleden för att handla i byn.

– Förr såg vi sällan några vandrare i byn, nu är det massor. Brösarp har blivit ett vandringsmecka, säger Fabian Rimfors.

Men den kanske allra största vinsten med de båda leaderprojekten tycker han har varit alla nya kontakter och samarbetsformer som fötts mellan byalag, föreningar, företag, kommun och länsstyrelse.

– Har man väl byggt en bra grund har man något att bygga vidare på.

JOURNALNUMMER	2010-4391
PROJEKTÄGARE	Sjöräddningsmuseet i Kåseberga
PROJEKTPERIOD	2010-03 – 2013-06
INSATSOMRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	564 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	770 912 kr

SJÖRÄDDNINGSMUSEUM KÅSEBERGA

PROJEKTIDÉ

Projektägaren såg den potential som turismen utgör i Kåseberga och ville stimulera besöksnäringen ytterligare. Genom upprustning av livbåts-huset ville man göra sjöräddningsmuseet mer attraktivt, öka antalet besökare och fortsätta med riktad information om Sjöräddningssällskapets frivilligverksamhet.

AKTIVITETER

Projektet innebar många fysiska delmoment. Målet var att öppna upp och tillgängliggöra Sjöräddningsmuseet för alla besökare. Under upprustningsarbetet planerade man även för framtida evenemang och logistik och överförde gammal data för att säkra framtida informationsmaterial.

RESULTAT

Intresset för Sjöräddningssällskapet ökade och museets lokaler användes även för olika evenemang och sammankomster.

VAD HÄNDE SEDAN?

Sjöräddningsmuseet i Kåseberga lades ned 2016, då Sjöräddningssällskapet beslutade att inte längre sponsra verksamheten.

JOURNALNUMMER	2010-4213 / 2011-7938
PROJEKTÄGARE	Hemmestorps Fures Sportstugeförening
PROJEKTPERIOD	2010-04 – 2011-10 / 2011-03 – 2013-07
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	234 696 / 99 800 kr
ÖVRIG FINANSIERING	439 420 / 45 588 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	410 236 kr

MÖTESPLATS HEMMESTORPS FURE & HEMMESTORPS FURE GÅR VIDARE

PROJEKTIDÉ

Hemmestorps Fures Sportstugeförening genomförde två leaderprojekt. Det första då man saknade en större lokal för åretruntbruk till sina olika aktiviteter och för uthyrning. Det andra då man ville ta hand om scen och dansbana, samt skapa ett förråd för förvaring av utemöbler och annan rekvisita. Genom upprustning ville man bidra till fler aktiviteter och en positiv utveckling för alla boende i Hemmestorpsområdet.

AKTIVITETER

Stugan genomgick en rejäl upprustning och gjordes brukbar för framtida evenemang. Man byggde en fungerande scen, ett bra dansgolv och ett funktionellt förråd. Även stugans ytterpaneler byttes ut.

RESULTAT

Efter projekten användes stugan mer frekvent och aktiviteter som spelkvällar, bröllop, dop, födelsedagsfester och allsångskvällar genomfördes. En ökad uthyrning gav föreningen en bättre ekonomisk bärighet.

GRÖN OCH SÄKER GATUMILJÖ I GLEMMINGEBRO

PROJEKTIDÉ

Byalaget i Glemmingebro hade under lång tid försökt påverka byns trafiksituation. När Trafikverket beslutade att genomfarten skulle byggas om ville man ta vara på möjligheten att samtidigt förbättra gatumiljön och skapa fler gröna områden och mötesplatser i byn.

AKTIVITETER

Byalaget samarbetade med flera externa aktörer och genomförde alla uppsatta åtgärder för att förbättra trafikinfrastrukturen och öka antalet grönytor i byn. Tillsammans med bybor planterade man träd, buskar och rabatter och skapade nya, gröna mötesplatser.

RESULTAT

Projektet bidrog till ett ökat engagemang bland bybor och byns företagare, som var övervägande positiva till resultatet. Numera har byborna ansvar för det fortlöpande underhållet av grönområdena.

VAD HÄNDE SEDAN?

Projektet gav flera bestående resultat och Glemmingebro har än idag bland annat ett blommande torg, en grillplats nere vid ån samt ett vårdträd (valnöt) vid medborgarhuset, men också sänkt maxhastighet genom byn och en cykelbana.

JOURNALNUMMER	2010-4390
PROJEKTÄGARE	Glemminge byalag
PROJEKTPERIOD	2010-05 – 2013-11
INSATSOMRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	594 513 kr
ÖVRIG FINANSIERING	20 475 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	410 236 kr
WEBBPLATS	glemmingebro.eu

GAMLA LUNDAVÄGEN

PROJEKTIDÉ

Den gamla landsvägen mellan Ystad och Lund har kvar sina historiska vindlingar genom ett ålderdomligt kulturlandskap i det inre backlandskapet mellan ås- och slättbygd. Syftet med det här projektet var att sprida information om områdets rikedom på fornminnen samt fauna och flora. Genom insatser för just kunskapsspridning kring natur- och kulturhistoria ville man öka områdets attraktivitet inom besöksnäringen.

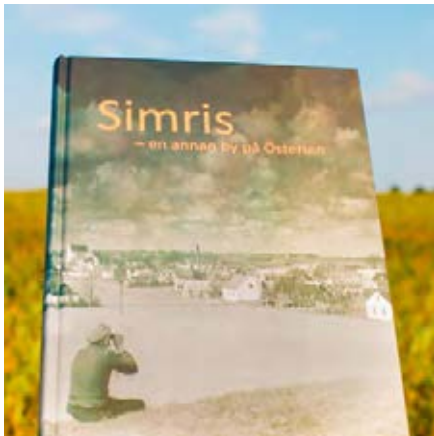
AKTIVITETER

I projektet anlades rastplatser med bord, bänkar och grillplats. Det togs fram illustrationer och kartor som sattes på de nytillverkade informations- och orienteringstavlorna. Man skapade även en webbsida och en app kring projektet.

RESULTAT

Tack vare projektet skapades ett nätverk med olika organisationer och kunskapen om områdets natur och kultur hos allmänheten ökade.

JOURNALNUMMER	2011-1729
PROJEKTÄGARE	Föreningen Gamla Lundavägen
PROJEKTPERIOD	2010-05 – 2013-12
INSATSOMRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	703 657 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	300 375 kr

JOURNALNUMMER	2010-6476
PROJEKTÄGARE	Simris byalag/Ingrid Svensson
PROJEKTPERIOD	2010-08 – 2012-09
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	0 kr
ÖVRIG FINANSIERING	103 169 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	52 500 kr

SIMRIS – EN ANNAN BY PÅ ÖSTERLEN

PROJEKTIDÉ

Simris är en gammal kulturby som ofta antas vara en del av Simrishamn. Syftet med detta projekt var därför att ta fram en bok för att visa på Simris betydelse och egna historia. Boken sågs som ett sätt att ge byborna underlag för att värna sin hemort och ge byn en identitet även framöver.

AKTIVITETER

I projektet gick man igenom ett digert material med gamla dokument och handlingar med anor ända tillbaka till tidigt 1800-tal. Insamling av bybornas egna minnen och berättelser samt foton, dagböcker, protokoll med mera genomfördes. En gammal bykista som fanns på Österlens museum i Simrishamn bidrog med mycket information. Det lokala engagemanget i byn kring bokens färdigställande var högt, och människor träffades över generationsgränserna och delade med sig av sina kunskaper om Simris. Bofasta och fritidsboende träffades och nya kontaktytor skapades.

RESULTAT

Boken har efter projektets slut använts i studiecirkel och projektledaren ombads ofta att berätta om boken, som även uppmärksammades i Malou von Sivers program "Efter tio" i TV4 i mars 2012. Intresset för Simris växte och det började smidas planer för en uppföljare.

VAD HÄNDE SEDAN?

Projektet hade beviljats 40 000 kronor, men stödet betalades aldrig ut då Ingrid Svenssons bok sålde så bra. Boken var slutsåld redan efter ett par år och trycktes då upp igen, något reviderad och med ytterligare fyra sidor. Ingrid Svensson gav 2021 ut uppföljaren "Om vintern i Simris – en annan by på Österlen" och jobbar på en tredje, ännu mer omfattande bok.

JOURNALNUMMER	2010-7505
PROJEKTÄGARE	Sjöbo kommun
PROJEKTPERIOD	2010-11 – 2012-12
INSATSOMRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	151 604 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	27 825 kr

LANDSKAP, KUNSKAP, FRAMTID

PROJEKTIDÉ

Bakom projektiden stod Sjöbo kommun tillsammans med Stiftelsen Hörjelgården, Kulturens Östarp, Färs Härads Hembygdsförening och Stiftelsen Skånska Landskap. De önskade synliggöra kommunens natur- och kulturlandskap som besöksmål, för såväl besökare och kommuninvånare som företag och organisationer, genom att testa nya typer av aktiviteter.

AKTIVITETER

Initialt fick de medverkande aktörerna informera varandra om respektive verksamhets historia, mål och målgrupper samt idéer och tankar. De gavs därefter möjlighet att planera, utveckla och arrangera olika pilotaktiviteter för att kunna testa aktiviteternas attraktivitet och hållbarhet.

RESULTAT

Medverkande aktörer fick möjlighet att testa nya koncept och idéer för sina verksamheters framtida utbud. Ett arbete som i vanliga fall kan vara svårt att avsätta tid till eller svårt att finansiera. De fick ny kunskap och flera nya kontakter och nätverk som gav uppslag till det framtida arbetet och fortsatta uppdrag och inriktningar. Exempelvis började Kulturens Östarp arbeta för att bli ett kulturresevat, vilket det är idag.

MÖTESPLATS GLADSAX

PROJEKTIDÉ

Gladsax Medborgarhus var i stort behov av en upprustning för att kunna fungera som samlingslokal för byns invånare, föreningar och företag. Byalaget, som går under namnet Gladsax Lekplatsförening, ansökte om pengar från Leader till genomförandet.

AKTIVITETER

Invånarna i och omkring Gladsax ställde upp ideellt med en positiv attityd när uppvärmning, isolering, kök, toaletter, fönster och golv i lokalerna upprustades.

RESULTAT

Gladsax Medborgarhus blev en väl fungerande och uppskattad mötesplats. Efter projektet kunde man även börja rikta sig till nya målgrupper för uthyrning av lokalerna, vid till exempel kurser och utbildningar.

VAD HÄNDE SEDAN?

Gladsax Lekplatsförening, som startades 1947 av byns småbarnsföräldrar för att samla ihop pengar och låta bygga en lekplats för barnen, är fortfarande aktiv. Medborgarhuset är navet i byn och nyttjas året runt till fester, möten, kulturevenemang, spel och lek.

JOURNALNUMMER	2011-3154
PROJEKTÄGARE	Gladsax Lekplatsförening
PROJEKTPERIOD	2011-03 – 2012-11
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	258 750 kr
ÖVRIG FINANSIERING	10 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	192 767 kr
WEBBPLATS	gladsax.nu

FÖRSTUDIE SKÖRDEFEST ÖSTERLEN

PROJEKTIDÉ

Svenstorps Idrottsförening ville utreda hur Skördefest Österlen skulle kunna expandera, ta emot fler och större målgrupper samt sprida och tillgängliggöra sina aktiviteter året runt. Man ville också utreda juridiska, ekonomiska och byggtekniska aspekter för en permanent visningshall.

AKTIVITETER

I samtal med aktörer som till exempel myndigheter, föreningar, företagare och lantbrukare fick föreningen svar på sina frågeställningar. Man inventerade befintliga byggnader och deras användningsområden och såg över möjligheter och kostnader för nybyggnation.

RESULTAT

Slutsatsen i projektet blev att det var fullt möjligt att utveckla Skördefest Österlen och göra den till ett flerdagarsevenemang. Det utkristalliserades två olika förslag på en permanent visningshall, för att göra kommande evenemang helt oberoende av väder och vind. En annan slutsats var att det fanns stora möjligheter att skapa ett "levande jordbrukscenter".

JOURNALNUMMER	2011-1303
PROJEKTÄGARE	Svenstorps Idrottsförening
PROJEKTPERIOD	2011-04 – 2012-11
INSATSOMRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	204 988 kr
ÖVRIG FINANSIERING	10 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	0 kr

TRÄFFPUNKT PARKEN I TOMELILLA

PROJEKTIDÉ

Den ideella föreningen ville utveckla Tomelilla Folkets Parks möjligheter att fungera som central träffpunkt för företag, föreningar och människor i olika åldrar med olika intressen och åsikter. En renovering och uppfräschning av Teaterhallen var en viktig förutsättning för att lyckas.

AKTIVITETER

Värmepumpar installerades och befintliga toaletter renoverades och handikappanpassades. Scenen reparerades för att bättre svara mot Riksteaterns krav och önskemål. Loger med tillhörande toalett och dusch fräschades upp genom målning och ny golvbeläggning.

RESULTAT

Teaterhallen började nyttjas av allt fler arrangörer och många olika typer av evenemang kunde genomföras i lokalerna.

JOURNALNUMMER	2010-4207
PROJEKTÄGARE	Tomelilla Folkets Park
PROJEKTPERIOD	2010-09 – 2013-02
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	472 469 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	459 368 kr

VAD HÄNDE SEDAN?

Teaterhallen används fortfarande flitigt av olika föreningar och företag och Tomelilla Riksteaterförening arrangerar föreställningar för alla åldrar, året om.

FÖRSTUDIE TAK ÖVER SPELPLAN MARSVINSHOLM

PROJEKTIDÉ

Ystads Stående Teatersällskap insåg att ett tak över spelplatsen på friluftsteatern i Marsvinsholms slottspark skulle kunna skapa ytterligare möjligheter och både förtäta och förlänga säsongen. I detta projekt, som utgjorde en förstudie, ville man ta fram ett beslutsunderlag för ett takbygge genom att kartlägga förutsättningar, ta fram modellförslag och kostnader.

AKTIVITETER

Man mätte upp spelplatsen, tittade på andra liknande tak, undersökte bygglov och kontaktade byggbranschen. Man tog fram skisser och digitala fotomontage samt en kravspecifikation utifrån omfattande diskussioner och konsekvensanalyser.

RESULTAT

För att kunna gå vidare hade det behövts ett större intresse hos fler arrangörer och eftersom det inte fanns beslutade man att inte bygga något tak över spelplanen.

JOURNALNUMMER	2011-7705
PROJEKTÄGARE	Ystads Stående Teatersällskap
PROJEKTPERIOD	2011-11 – 2012-11
INSATSOMRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	164 960 kr
ÖVRIG FINANSIERING	23 566 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	21 350 kr

VAD HÄNDE SEDAN?

Friluftsteatern vid Marsvinsholm användes regelbundet av Ystads Stående Teatersällskap under åren 1995–2012. En annan verksamhet, Marsvinsholmsteatern, skapade därefter sommarproduktioner fram till 2017, då teatern gick i konkurs.

UTVECKLA UNGDOMSSKYTTEVERKSAMHETEN

PROJEKTIDÉ

Sjöbo Ungdomsskyttegille ville modernisera och utveckla sin verksamhet och ge fler ungdomar, även ungdomar med funktionsvariationer, möjlighet att träna och tävla under mer stimulerande och motiverande förutsättningar. Man ville även utveckla samarbeten med andra aktörer såsom skolor, LSS-boenden och andra föreningar.

AKTIVITETER

Den utrustning som behövdes köptes in, exempelvis elektroniska tavelenheter, nya luftgevär och TV-monitorer. Man ordnade tävlingar, träning och andra arrangemang för nya och gamla medlemmar.

RESULTAT

Tränings- och tävlingsmöjligheterna förbättrades och föreningen fick fler, och mer, engagerade barn och ungdomar

som medlemmar. Även barn och ungdomar med funktionsvariationer kunde vara en del av verksamheten. Föreningen fick också hedrande uppdrag, såsom att hålla i exempelvis distriktsfinalen och riksfinalen i skytte.

JOURNALNUMMER	2011-6047
PROJEKTÄGARE	Sjöbo Ungdomsskyttegille
PROJEKTPERIOD	2011-10 – 2012-12
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	355 650 kr
ÖVRIG FINANSIERING	160 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	50 925 kr
WEBBPLATS	laget.se/sjoubousg

SANDHAMMARFYREN

PROJEKTIDÉ

Föreningen Sandhammarens fyrplats ville, så långt det var möjligt, återställa fyrplatsen till dess ursprungliga skick. Man ville kunna visa allmänheten hur en funktionell, Heidenstamfyr ser ut och fungerar. På sikt ville föreningen skapa en ekonomisk grund för fortsatt utveckling av platsen.

AKTIVITETER

Det nästan 30 meter höga tornet rustades upp och en kopia i skala 1:10 av den norra fyren kom på plats. Det röjdes och gallrades i den angränsande skogen och under sommarhalvåret ordnades visningar.

RESULTAT

Upprustningen ledde till att turistmålet fick ett ökat antal besökare. Efter projektet tog man även fram en broschyr kring fyren och dess historia och än idag arrangeras visningar av fyren på Sandhammaren – Sveriges första heidenstammare.

JOURNALNUMMER	2011-4403
PROJEKTÄGARE	Föreningen Sandhammarens fyrplats
PROJEKTPERIOD	2011-04 – 2013-10
INSATSOMRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	230 739 kr
ÖVRIG FINANSIERING	71 889 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	0 kr
WEBBPLATS	sandhammarens fyrplats.se

UNGDOMSATTRAKTIVA TOMELILLA

PROJEKTIDÉ

Föreningen Attraktiv Framtid ville bidra till ett ökat engagemang kring att skapa ett ungdomsattraktivt Tomelilla. Genom samverkan mellan olika aktörer ville man uppmuntra fler att bli delaktiga i det lokala närsamhället och på så sätt bidra till ett stort antal olika aktiviteter för unga. Visionen var att Tomelilla skulle vara en plats där unga och unga vuxna trivs att bo, en plats att vara stolt över och där man kan se sin framtid.

AKTIVITETER

I projektet arbetade man aktivt med ungdomar och deras förhållningssätt till sig själva och andra, och startade ett nytt forum för föreningar, företag och andra aktörer att agera positivt i. Samtidigt ordnades flera olika aktiviteter såsom självstärkande workshoppar, politikerträffar, läger med mera. Projektet samarbetade även med Fryshuset i Malmö och Stockholm och andra ungdomsverksamheter runtom i Sverige.

RESULTAT

Projektet resulterade i en ökad självkänsla bland deltagande ungdomar, samt en ökad förståelse för andras etnicitet, kön och bakgrund. Ungdomarna blev också mer aktiva och engagerade i frågor som rör både vardag och framtid. Ungdomsledarna i Tomelilla fick ny kunskap om olika arbetssätt och metoder och började arrangera fler aktiviteter.

JOURNALNUMMER	2011-3152
PROJEKTÄGARE	Attraktiv Framtid
PROJEKTPERIOD	2011-08 – 2013-10
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	322 390 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	67 615 kr

JOURNALNUMMER	2011-3369
PROJEKTÄGARE	Sjöbo kommun
PROJEKTPERIOD	2011-04 – 2013-08
INSATSONRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 304 417 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	0 kr
WEBBPLATS	sjobo.se

FLORA DIGITAL BIO

PROJEKTIDÉ

För att kunna fortsätta visa film på biografteatern Flora i Sjöbo var en omfattande teknisk upprustning nödvändig. Sjöbo kommun sökte stöd för att kunna satsa på denna kulturmötesplats för barn, ungdomar och vuxna som funnits sedan 1939.

AKTIVITETER

Den nödvändiga digitaliseringen genomfördes, filmduken anpassades och man installerade utrustning för att kunna genomföra livesändningar. I projektet ingick även marknadsföring kring förändringarna av biografteatern.

RESULTAT

Biografteatern Flora kunde efter projektet erbjuda teknik som inte fanns på något annat ställe i kommunen. Intresset för bio i kommunen ökade, liksom intresset för att arrangera andra typer av kulturarrangemang på Flora. Samarbetsprojekten mellan kommun och föreningar blev fler tack vare de nya digitala förutsättningarna.

VAD HÄNDE SEDAN?

Flora fortsätter erbjuda biovisningar, teaterföreställningar, konserter och föreläsningar och ideellt drivna filmklubbar arrangerar filmvisningar.

JOURNALNUMMER	2011-4407
PROJEKTÄGARE	Borrbý Biograförening
PROJEKTPERIOD	2012-08 – 2013-12
INSATSONRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	640 000 kr
ÖVRIG FINANSIERING	251 389 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	141 229 kr
WEBBPLATS	borrbýbiograf.se

BORRBÝ DIGITAL BIO

PROJEKTIDÉ

Borrbýbiografens projektorer kunde inte längre matcha dagens teknikutveckling och visningskvaliteten hade därför blivit sämre. Reservdelar och reparatörer med kunskap kring den gamla tekniken var svåra att få tag på och antalet besökare till biografen hade minskat kraftigt. Borrbý Biograförening ville inte riskera att den hundraåriga verksamheten skulle upphöra och sökte stöd för att en digital uppgradering.

AKTIVITETER

I projektet genomfördes den tekniska och lokalmässiga upprustning som var nödvändig.

RESULTAT

Upprustningen ledde till att biografen kunde visa filmer snart efter att de haft Sverigepremiär. Man började visa direktsänd opera, hade regissörsbesök och biografen kunde även hyras ut till boksläpp, fester och andra arrangemang. Kompetensen i föreningen ökade och publiken återvände.

VAD HÄNDE SEDAN?

Borrbý Biograförening och dess verksamhet fortsätter att blomstra. Biografen är en livfull och välbesökt kulturinstitution i byn med cirka 95 filmvisningar per år, där ungefär var tredje föreställning är utsåld. 2023 var besökstalet drygt 6 000 personer och med undantag för pandemiåren har man slagit nytt publikrekord varje år. Biografens upptagningsområde har vidgats, föreningens ekonomi är stabil och ett trettiotal personer är ideellt engagerade på biografen, året om.

JOURNALNUMMER	2012-5488
PROJEKTÄGARE	Kulturföreningen Bernadotte på Kivik
PROJEKTPERIOD	2012-08 – 2014-04
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	342 120 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	155 255 kr
WEBBPLATS	kiviksbio.se

DIGITALISERING AV KIVIKS BIO

PROJEKTIDÉ

Kiviks bio är belägen i godtemplarordens gamla föreningslokal med anor från 1900-talets början. Huset har genom tiderna haft stor betydelse för byn och dess invånare. Kulturföreningen Bernadotte på Kivik ville med detta projekt ge huset nytt liv, få det att åter fyllas med folk och ge verksamheten i huset möjlighet att fortsätta utvecklas.

AKTIVITETER

Föreningen köpte biografen och dess inventarier och man moderniserade biografen för att kunna möta dagens teknikutveckling.

RESULTAT

Kiviks bio blev en central plats i ortens kulturliv. Tekniken moderniserades, samtidigt som den gamla stämningen och stilen bevarades. Antalet medlemmar i föreningen ökade, liksom utbudet av kulturella aktiviteter i Kivik med omnejd. Efter projektet fördubblades antalet filmvisningar, men även intresset för opera, konserter, dans och teater ökade.

VAD HÄNDE SEDAN?

Med filmvisningar och festivaler, skådespelar- och författarbesök, direktsända operor och konserter fortsätter antalet besökare att öka för varje år. Kiviks bio är numera även medlem i nätverket Europa Cinemas.

JOURNALNUMMER	2012-6360
PROJEKTÄGARE	Kulturföreningen Bernadotte på Kivik
PROJEKTPERIOD	2011-08 – 2013-10
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	164 152 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	217 700 kr

KULTURBIOGRAFERNA SYDÖSTRA SKÅNE

PROJEKTIDÉ

Biografteatern Scala i Ystad, Kiviks Bio och Borrby Bio gick samman för att bevara och utveckla dessa tre hundraåriga biografer med stort kulturellt och socialt värde. I projektet ville man tillsammans öka kompetensen hos programsättare och maskinister, stärka verksamheterna och utöka utbudet.

AKTIVITETER

Biografföreningarna och dess mest engagerade medlemmar fick vara med på utbildningar, filmdagar och filmfestivaler för att inhämta kunskap och inspiration. Inom projektet ordnade man även temavisningar med bland annat regisörbesök. För att etablera begreppet Kulturbiograferna Sydöstra Skåne togs en gemensam logotyp fram, liksom gemensamt marknadsföringsmaterial.

RESULTAT

Biografernas, främst ideella, personal fick ökade kunskaper inom teknik, marknadsföring och programsättning. Man breddade filmutbudet och fångade upp nya publikgrupper. Samarbetet fortsatte även efter projektet.

Skåne Tranås

Traditionsbärare med sikte på framtiden.

JOURNALNUMMER	2011-5907
PROJEKTÄGARE	Tranås ungdomsförening
PROJEKTPERIOD	2011-10 – 2012-09
INSATSONRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	177 000 kr
ÖVRIG FINANSIERING	3 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	164 151 kr
WEBBPLATS	skanetranas.com

FÖRSTUDIE SKÅNE TRANÅS

PROJEKTIDÉ

Skåne Tranås hade, liksom många andra byar i området, problem med att aktiviteterna under lågsäsong var få. För att skapa tillväxt ville man locka nya och fler besökare att nyttja ortens service och företagstjänster. Likt ringar på vattnet skulle detta också kunna ge näring till utveckling av de bofastas behov.

AKTIVITETER

Projektet inleddes med inventeringar och identifiering av byns USP:er (Unique Selling Points). Därefter gjorde man utredningar kring befintliga och realistiska besöksanledningar. Man skapade en byarunda, en historisk promenadslänga i byns centrala delar försedd med informationsskyltar. En tidning, TranesBladet, togs fram och spreds med syftet att kommunicera, sammanhålla, informera och synliggöra Skåne Tranås både internt och externt.

RESULTAT

Projektet skapade en ökad stolthet för bygden och en vi-känsla bland byborna. Byns företagare fick ett ökat "affärstänkande" och genomförde gemensamma marknadsföringsinsatser. Nya målgrupper identifierades och ytterligare idéer att jobba vidare med uppstod. Många uppskattade byarundan och fler besökare kom till byn. Attraktionskraften för externa besökare gav ringar på vattnet och bidrog till bättre förutsättningar för lokal service.

JOURNALNUMMER	2011-7684
PROJEKTÄGARE	Simrishamns kommun
PROJEKTPERIOD	2012-01 – 2013-12
INSATSONRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	591 550 kr
ÖVRIG FINANSIERING	29 359 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	99 752 kr
WEBBPLATS	simrishamn.se

ÖSTERLENS HÄLLRISTNINGAR

PROJEKTIDÉ

Simrishamns kommun ville i detta projekt synliggöra och tillgängliggöra ett lokalt kulturarv – de sydostskånska hällristningarna. Projektet syftade även till att öka kunskaperna kring bevarandet av hällristningarna och till att utveckla samarbetet med omkringliggande geografiska områden med hällristningar.

AKTIVITETER

Projektgruppen gjorde studieresor för att inspireras av hur andra arbetat med hällristningar i besöksnäringen. Men gruppen arbetade även ur ett pedagogisk perspektiv och skapade en hemsida och tog fram en lärarhandledning. En museipedagog anställdes för att genomföra skolaktiviteter och en arbetsgrupp bildades för att skapa samarbeten med det lokala näringslivet och besöksnäringen.

RESULTAT

Projektet innebar en kompetenshöjning hos turistbyråns personal och utvecklade kommunens museipedagogik. Engagemanget, intresset och kunskapen hos både markägare och besökare ökade. Simrishamns kommun kunde fortsätta arbeta för att bli en kulturarvskommun med ett skånskt hällristningsmuseum.

VAD HÄNDE SEDAN?

Österlens museum har tagit fram appen "Fornminnen på Österlen", där 14 platser valts ut för att berättas om Österlens historia från stenåldern fram till medeltiden. Österlens museum driver sedan flera år tillbaka projektet "Se och vårda", där kommunen med bidrag från länsstyrelsen tar hand om och tillgängliggör ett stort antal fornlämningar.

SNÅRESTAD BYAHUS

JOURNALNUMMER	2012-5443
PROJEKTÄGARE	Snårestad byalag
PROJEKTPERIOD	2012-10 – 2014-04
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	240 447 kr
ÖVRIG FINANSIERING	20 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	253 750 kr
WEBBPLATS	snarestad.se

PROJEKTIDÉ

Snårestad byalags fastighet var en gammal skola som var i behov av upp- rustning för att fungera för möten, kurser och fester. Köket och entrén behövde renoveras och lekplatsen för barnen behövde iordningställas för att kunna nyttjas på ett säkert sätt.

AKTIVITET

Under projektet genomförde man nödvändiga åtgärder för att kunna använda lokalerna. Bland annat sattes det upp akustikplattor i tak och på väggar, man installerade ett modernt kök centralt i huset, renoverade ytterdörren och anlade en fungerande och säker lekplats.

RESULTAT

Snårestad fick en mötesplats, lämplig för både barn och vuxna och fler aktiviteter kunde genomföras. En fungerande samlingslokal i byn ledde till ökad attraktivitet för byn.

VAD HÄNDE SEDAN?

Snårestads gamla skola med handikappanpassade lokaler för upp till 80 personer används fortfarande flitigt som både mötesplats och festlokal.

JOURNALNUMMER	2012-4388
PROJEKTÄGARE	Leader Ystad- Österlenregionen & Leader Lundaland
PROJEKTPERIOD	2013-02 – 2014-10
INSATSOMRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	676 421 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	58 700 kr

VANDRA I SKÅNE

PROJEKTIDÉ

Projektets idé var att lyfta Skånes fantastiska vandringmöjligheter i en tid då vandring som turistaktivitet ökade. Vandra i Skåne var ett samarbetsprojekt mellan Leader Lundaland och Ystad-Österlenregionen i syfte att utveckla ett koncept för vandringsutveckling samt lyfta vandringen, initialt inom områdena och på sikt inom övriga Skåne.

AKTIVITETER

Projektet var ett paraplyprojekt med ett antal underliggande delprojekt. Exempel på delprojekt och aktiviteter som genomfördes var: framtagande av varumärke, kommunikationsstrategi, vandringskarta över pilgrimsleden mellan Lund och S:t Olof, guidebok på svenska och engelska samt genomförande av vandringshelg med byaktiviteter, utvecklande av sex Trekking Center (informationsplatser) längs med leden.

RESULTAT

Projektet gjorde pilgrimsleden mer tillgänglig för vandring. På ett så kallat Trekking Center kunde vandrarna hämta karta och guidebok och få information om övernattningsmöjligheter. Tre delsträckor fanns med under Eurorando 2016, ett vandringsevenemang som vanligtvis lockar uppemot 7 000 vandrare från hela Europa.

**LEDBASERAD TURISM OCH FRITID
– MOUNTAINBIKELEDER**

PROJEKTIDÉ

Tidigare fanns inga speciellt framtagna stigar eller leder för mountainbikecykling i sydöstra Skåne. Samtidigt ökade cyklingen på vandringsleder och motionsspår. I detta projekt ville man därför ta fram en infrastruktur med kvalitets-säkrade mountainbikeleder för den ökande målgruppen av cyklister. Man ville också bidra till en attraktiv och hälsofrämjande bygd att bo i samt öka turismen och förlänga turistsäsongen. Det långsiktiga målet var att inom tio år kunna generera minst 50 000 årliga besökare till området tack vare bra leder.

AKTIVITETER

Projektledaren drev hela arbetet med utvecklingen av lederna; i samtal med olika intressenter och vid formella samråd, genom framtagning av arbetsplaner och ansökningar om tillstånd och genom mobilisering av ideella arbetsgrupper. Slutligen gjordes själva genomförandet med utmärkning, röjning och grävning samt skyltning och ledmarkering.

När alla leder var klara sammanställdes dessa i en ledkarta som distribuerades till samtliga knutpunkter och turistbyråer i området. Lederna lades även upp i appen Mountainbike United™ och på projektägarens webbplats.

RESULTAT

I projektet anlades 40 kilometer skyltad cykelled i Smedstorp, Sjöbo Ora, Salsbjers udde, Ystads sandskog och på Äventyrscampen i Sövde.

Projektet bidrog till ökad tillgänglighet till naturen och stimulerade både spontan och organiserad cykling. Det stärkte också föreningslivet och lockade fler cyklister från andra delar av landet samt från Tyskland och Danmark. Dessutom minskade antalet intressekonflikter med olika friluftsgupper, såsom vandrare, ryttare, jägare, fågelskådare och markägare. Tack vare de nya lederna kan området marknadsföras som en cykelvänlig destination, och besöksnäringen ges möjlighet att skapa hållbara paketlösningar kring stigcykling.

JOURNALNUMMER	2017-0155
PROJEKTÄGARE	Insamlingsstiftelsen Skånsk MTB Utveckling
PROJEKTPERIOD	2017-03 – 2022-10
SAMARBETSPARTNERS	Region Skåne, Sjöbo, Tomelilla och Ystads kommun, cykelklubbarna Österlens MTB CK, Vinco CK, Team Roslin och CK Agriplan, Smedstorps byalag, Friluftsförbundet Sjöbo och Blentarp-Sövde, Äventyrscampen i Sövde samt markägare
INSATSOMRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 195 845 kr
ÖVRIG FINANSIERING	30 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	986 320 kr
WEBBPLATS	skansmtbutveckling.se

Får fler att upptäcka skogen på cykel

En dröm om att få fler att upptäcka naturen från cykelsadeln var upprinnelsen till Fredric Pipers projekt. Nu finns sammanlagt 40 kilometer kvalitetssäkrad och uppmärkt led för mountainbike i tre kommuner.

– Att vandra i skogen är kontemplativt, att cykla i den innebär en mycket högre grad av aktiv närvaro. Du måste släppa dina tankar och hela tiden läsa av naturen – cykling kräver ett högt fokus.

Så förklarar Sövdebon Fredric Piper skillnaden mellan olika sätt att uppleva naturen på. Efter att tidigare mest ha cyklat på landsväg började han för snart tio år sedan att ta sig ut i skogen med sin mountainbike. Han upptäckte då flera utmaningar. Inte minst var det svårt att hitta information om de mountainbike-leder som redan fanns på olika håll i Skåne.

– För att hitta dem behövde du klicka på den aktuella kommunens hemsida typ 13 gånger. Och väl på plats var det dåligt skyltat. Dessutom insåg jag att det fanns en uppsjö med problem, med stigar som gick genom nyplanteringar eller bra jaktpass.

Samtidigt var det också en hel del skrivelser i tidningar och på sociala medier om att cyklisterna förstörde naturen när de tog sig fram längs vandringslederna.

Det måste finnas ett sätt att ta tillvara människors intresse av att röra sig ute i naturen och samtidigt visa att mountainbikecyklister inte är något hot mot miljön, tänkte Fredric Piper.

Efter att ha ringt runt till olika lokala och regionala instanser fick han napp hos stiftelsen Skånska landskap, som ordnade ett möte med Region Skåne. Regionen var positiv till Fredrics idéer om särskilda leder för mountainbike, men kunde inte själv driva projektet.

Det blev upptakten till det leaderprojekt som skulle pågå i fem år. Att det tog så lång tid berodde inte minst på den administrativa processen.

– Att gå från ett muntligt okej från en markägare till att genomföra det konkreta arbetet med lederna har tagit tid.

Till en början hade Fredric en dröm om att bygga samman tätorterna Ystad, Tomelilla och Sjöbo med stigar via Fyledalen.

– De ambitionerna var lite väl naiva, det visade sig inte vara så lätt att få med sig markägarna, konstaterar han med ett leende.

Fredric började istället att undersöka områden närmare tätorterna, där det inte fanns några privata markägare. Då blev det betydligt enklare och gensvaret från de berörda kommunerna var också väldigt positivt.

Fredric har själv varit involverad i hela processen, från att rekognosera i markerna och rita planer till att gräva, röja och sätta upp markeringar.

– En dag när jag stod inne i skogen med en yxa kom en äldre kvinna förbi och undrade lite försiktigt hur jag mädde, säger han och skrattar.

Till sin hjälp i det konkreta arbetet har han haft många frivilliga, som på sin fritid hjälpt till med utförandet.

Resultatet har blivit sammanlagt 40 kilometer mountainbike-led i Smedstorp, Sjöbo Ora, Ystads sandskog och Salsbjers udde vid Sövdesjön. Lederna har olika längd och svårighetsgrad, för att passa så många cyklister som möjligt.

Det är framför allt barn och unga som hittat till spåren och på flera platser har man numera organiserad träning.

– Det häftiga har varit den lokala responsen, säger Fredric Piper och berättar hur både lokala föreningar och privatpersoner engagerar sig i underhållet av spåren.

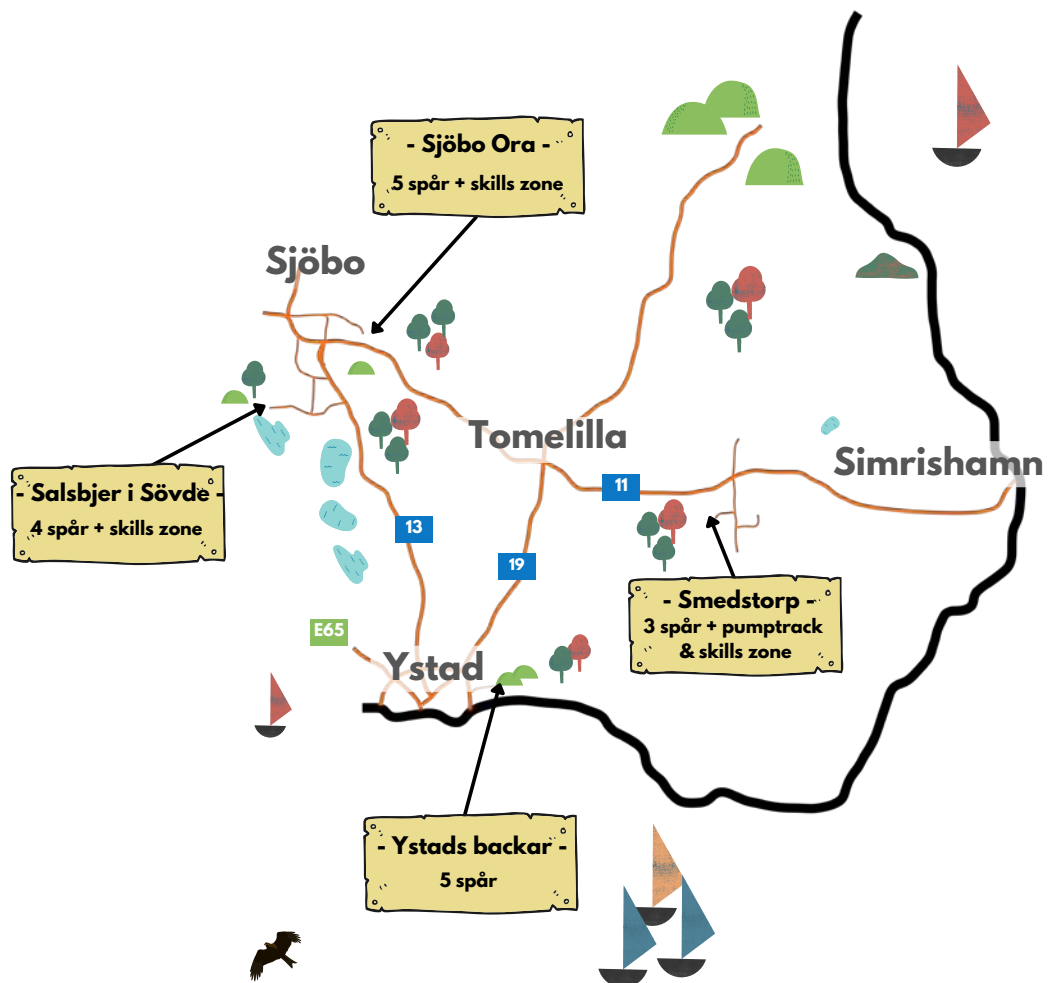
Exakt hur stor tillströmning av cyklister som de nya spåren inneburit har han inga siffror på.

– Men det är ofta cyklister ute i spåren och stigarna skulle snabbt växa igen om de inte användes.

På helgerna dyker det även upp en hel del cyklister från Malmö och Lund och på sommaren hittar många utländska besökare spåren.

Ett projektmål var också att få de regionala myndigheterna att ta det övergripande ansvaret och fortsätta utvecklingen. Det har också lyckats.

– Idag finns 25 olika leder runt om i Skåne och regionen har numera en halvtidsanställd mountainbike-samordnare.

SOLVALLA BYGDEGÅRD I RÖRELSE TILL VARDAG OCH FEST

PROJEKTIDÉ

Syftet var att utveckla verksamheten på tätortsnära Solvalla bygdegård. Man ville göra platsen mer attraktiv, anpassad och inbjudande för fler målgrupper. Projektet skulle bidra till att utöka utbudet av kultur- och naturaktiviteter samt fysisk aktivitet för personer i alla åldrar. Målet var att kunna vara en aktiv del i det nationella folkhälsoarbetet samt att underlätta för fysiska möten mellan olika generationer och kulturer.

AKTIVITETER

Utemiljön förbättrades stegvis under projektet och med hjälp av föreningsmedlemmar och lokala hantverkare färdigställdes hitta-vilse-stig, balansbana, informationspanel om allemansrätten, utomhusscenen med terrass, grillplats med sittplatser samt handikappanpassad utomhustoalett.

Alla investeringar och byggnationer skedde i samråd mellan föreningens styrelse, förskolan Villervalla, Civilförsvarförbundet Sjöbo, Friluftsrådet Sjöbo och Sjöbo kommuns folkhälsostrateg. Löpande skickade projektgruppen ut information om parkens färdigställande och aktiviteter – till ovanstående organisationer men också till socialpsykiatri i Sjöbo och lokalpressen, som höll allmänheten informerad genom en rad artiklar. Slutligen arrangerade man en invigning med fika och musikunderhållning.

RESULTAT

Projektet stärkte Solvalla Bygdegårds roll som mötesplats, kulturarena och folkhälsoinspiratör. Parken kunde börja hålla öppet för alla, året om, och scenen har möjliggjort musik

och kultur utomhus. Invånarna i området fick ökade möjligheter till att förbättra sin hälsa, oavsett ålder, bakgrund, ekonomi och funktionsvariation. Fysiska möten mellan generationer och kulturer ökade. Eftersom pandemin medförde ett ökat behov av mötesplatser utomhus fick Solvalla lite extra draghjälp. Projektet bidrog även till fler aktiviteter i parken och till att öka besökarnas kunskaper om naturen och allemansrätten.

Solvalla var redan före projektet prisbelönad som en av Sveriges mest tillgängliga bygdegårdar. Efter projektet blev även utemiljöerna tillgängliga och Solvalla fortsatte att inspirera andra bygdegårdar i Sverige.

JOURNALNUMMER	2019-2691
PROJEKTÄGARE	Södra Färs Bygdegårdsförening, Solvalla Bygdegård
PROJEKTPERIOD	2020-04 – 2021-09
SAMARBETSPARTNERS	Bygdegårdarnas Riksförbund, Villervalla förskola, Sjöbo kommun, Civilförsvarförbundet samt Friluftsrådet i Sjöbo
INSATSONOMRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	782 864 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	147 510 kr
WEBBPLATS	bygdegardarna.se/solvalla

SÄKRA SLINGAN I VOLLSJÖ

PROJEKTIDÉ

Syftet med projektet var att öka säkerheten och tillgängligheten för fotgängare och ryttare i Vollsjö genom att skapa en promenad- och ridslinga. Målet var att minska risken för trafikolyckor, främja friluftsliv och bidra till en hållbar utveckling av fritidsaktiviteter för bättre fysisk och mental hälsa.

AKTIVITETER

Projektet innebar anläggning av en slinga genom dialog med markägare, upprättande av arrendeavtal och samarbete med Sjöbo kommun, som ansvarar för framtida underhåll. Arbetet inkluderade en skötselplan, informationsinsatser via sociala medier och möten, samt skapandet av en instruktionsfilm och lathund för liknande projekt. Coompanion Skåne ledde projektet med hjälp av ideella krafter och entreprenörer.

RESULTAT

Projektet resulterade i en längre slinga än planerat (9 kilometer i stället för 6,5) som fått stort lokalt och regionalt intresse. En grupp i Flyinge har startat ett liknande projekt med inspiration från Vollsjö.

Samverkan mellan kommun och markägare har säkrat slingans framtid och erfarenheterna från projektet har delats via möten, webinarier och sociala medier. Effekterna omfattar förbättrad trafiksäkerhet, stärkt friluftsliv, ökad biologisk mångfald och utveckling av landsbygden.

JOURNALNUMMER	2022-1031
PROJEKTÄGARE	Coompanion Skåne
PROJEKTPERIOD	2022-05 – 2024-02
SAMARBETSPARTNERS	Sjöbo kommun, Färs Härads ryttarförening, Vollsjöbor, lokala entreprenörer och företag
INSATSOMRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 994 501 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	621 110 kr
WEBBPLATS	coompanion.se/skane

TAKE PART

(PROJEKT SPIRA)

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att stärka ungas engagemang och röst i sydöstra Skåne genom att skapa en plattform för dialog och samverkan mellan unga, beslutsfattare och lokala aktörer. Med fokus på tre teman – psykisk hälsa, miljöengagemang och framtidens föreningsliv – ville projektet ta itu med frågor som påverkar ungas välmående och framtidsutsikter. Målet var också att skapa en långsiktig kanal för dialog och samverkan i regionen.

AKTIVITETER

Projektet inleddes med digitala workshoppar med deltagare i olika åldrar och med olika bakgrund. Efter en rekrytering av unga projektmedarbetare arrangerades seminarier och paneldebatter om åldersmaktstrukturer på Ystad Summit. Det arrangerades även en separat "Take Part"-dag på teman som prestationsångest, gaming, miljö, föreningsliv samt en workshop om killars mentala hälsa. Unga artister uppträdde och ett filmteam dokumenterade eventet. Tillsammans med ungdomsgården Soffta i Tomelilla anordnades senare en utedag med aktiviteter kring kretsloppstänkande. Projektmedarbetarna deltog även i nationella evenemang som arrangerades av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och Youth 2030 och var närvarande vid politikerveckan i Almedalen. Under 2024 lanserades en hemsida med utbildningsmaterial och digitaliserat innehåll från tidigare aktiviteter.

RESULTAT

Projektet resulterade i etableringen av föreningen Take Part, som fortsätter att stärka ungas engagemang och skapa långsiktiga samarbeten och/eller projekt med aktörer som Fryshuset, MUCF och kommunerna i sydöstra Skåne. Projektet har ökat medvetenheten om åldersmaktstrukturer och förbättrat relationen mellan unga och beslutsfattare. Projektet har även spridit kunskap via sociala medier och nått tusentals med sitt digitala och fysiska innehåll.

JOURNALNUMMER	2022-3411
PROJEKTÄGARE	Y-Event AB
PROJEKTPERIOD	2023-03 – 2024-11
SAMARBETSPARTNERS	YIF Handboll, Ystad Summit, Fryshuset, MUCF, Sparbanken Syd, Region Skåne, RF/SISU, Youth 2030, Marint centrum, Streetcorner, Soffta ungdomsgård, Bränneriet Café Boule, Simrishamns kulturskola och kommunerna i sydöstra Skåne
INSATSOMRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 306 622 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	508 425 kr
WEBBPLATS	takepart.se

TAKE
PART

**FRÅN ÖDEHUS
TILL DRÖM Hus
OCH LEVANDE
LANDS BYGD**

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att utveckla ett arbetssätt för att återanvända ödehus och outnyttjade byggnader i Tomelilla, Sjöbo och Ystads kommuner. Målet var att frigöra fler bostäder, lösa upp flyttkedjor och främja återbruk genom hållbara renoveringsmetoder. Man ville genom projektet också bidra till platsutveckling, kulturmiljöbevarande och stärkta kommunala varumärken genom inspirerande exempel och ödehusambassadörer.

AKTIVITETER

Projektet genomförde kartläggning och inventering av ödehus i de tre kommunerna genom fältstudier och inrapportering från medborgarna. Man kontaktade fastighetsägarna för att identifiera deras intresse för försäljning eller renovering. Workshoppar och föreläsningar hölls om hållbar renovering, byggnadsvård och återbruk av byggnadsmaterial. Praktiska moment inkluderade upcycling av trä och traditionella målar tekniker. Även arkitektstudenter från Lunds tekniska högskola engagerades i projektet. Det arrangerades nätverksträffar mellan fastighetsägare, mäklare, banker och köpare. Fem ödehusambassadörer bidrog med inspirerande berättelser. Spridningen skedde genom sociala medier, kommunala hemsidor och projektets alla öppna evenemang.

RESULTAT

Projektledaren försökte komma i kontakt med närmre 300 fastighetsägare via telefon, brev eller sociala medier. Vid projektets slut hade en ödetomt och fem ödehus lagts ut till försäljning, varav fyra såldes. Projektet bidrog till en ökad förståelse för fastighetsägarnas situation. Föreläsningar och workshoppar inspirerade till hållbar renovering och skapade engagemang. Samverkan mellan kommuner, mäklare och byggnadsvårdsexperter stärktes. Projektet fick mycket medial uppmärksamhet i radio, tv och press. Ödehusprojektet omnämndes också på ledarsidorna i både Ystads Allehanda och HelaGotland. Projektledaren kontaktade även ett par riksdagsledamöter med förslag på en motion kring hur arbetet med ödehus kan effektiviseras, särskilt när det gäller fastighetsägare som är svåra att nå. Projektet efterlämnade en matnyttig rapport med slutsatser och rekommendationer.

JOURNALNUMMER	2022-3715
PROJEKTÄGARE	Sjöbo kommun
PROJEKTPERIOD	2023-08 – 2024-11
SAMARBETSPARTNERS	Tomelilla och Ystads kommuner, Region Skåne, Region Kronoberg, Landsbygdsdröm, Svenska byggnadsvårdsföreningen, arkitektstudenter vid Lunds tekniska högskola, fastighetsägare, lokala mäklare, banker, byggnadsvårds- och byggaktörer, hållbarhetsexperter, byalag och kommuninvånare
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	786 007 kr
ÖVRIG FINANSIERING	26 163 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	361 900 kr
WEBBPLATS	sjobo.se

Husjakt för en levande landsbygd

150 ödehus har kartlagts och några har redan fått nya ägare. Med det aktuella projektet vill de deltagande kommunerna göra landsbygden ännu mer levande.

Den lilla trädgården är igenvuxen, men det finns spår efter någon som en gång anlagt och skött om den: Här växer syren och ormbunkar, några björkar står på rad och invid husväggen slingrar en ensam ros. Bakom ladan breder en hänförande utsikt med kuperade betesmarker ut sig.

Den lilla gården är bara ett av alla de ödehus som projektledaren Melissa Nyström letat upp och inventerat. Definitionen av ett ödehus kan variera, men i projektet avser man ett hus som inte är bebott.

– Om man bara använder huset för att förvara grejer betraktar vi det som ett ödehus, förklarar hon.

Att ett hus blir stående obebott i flera år kan ha flera skäl. I en del fall, likt den lilla gården som vi besöker, handlar det om jordbruksfastigheter där marken brukas medan lantbrukaren bor på annat håll. Sommarstugor dit ingen längre åker är en annan kategori. I flera fall handlar det också om ärvda fastigheter, där arvtagarna inte riktigt vet vad de ska göra med huset.

I leaderprojektet har Sjöbo, Ystad och Tomelilla kommuner gått samman för att få en bild över hur många fastigheter som står obrukade. Orsakerna bakom projektet är flera.

– Vi har betesmarker som bör bevaras, vi har bostadsbrist i landet som helhet. Och ju mer skatteintäkter vi får in, desto mer samhällsservice kan erbjudas. Vi får mer liv på landsbygden, helt enkelt.

När det gäller ensligt belägna hus finns det ytterligare en anledning.

– Sådana hus blir lätt tillhåll för kriminell verksamhet, och det är också något som talar emot att bara låta dem stå, konstaterar Melissa Nyström.

Vid inventeringen har de deltagande kommunerna använt sig av lite olika metoder. Ystad har låtit invånarna rapportera in hus som verkar övergivna, medan Tomelilla och Sjöbo utgått från gamla inventeringar. Därefter har Melissas detektivarbete tagit vid.

– Jag har kollat sophämtningen, om det finns godkänt VA eller inte. Sedan har jag åkt runt, varit ute och tittat på hus, ringt en massa fastighetsägare och pratat med dem.

Projektet har rönt stor uppmärksamhet i lokala medier, något hon märkt i sina kontakter med fastighetsägarna.

– Vissa säger att de bara väntat på att jag ska ringa.

Av de omkring 150 hus som hon kartlagt har hon pratat med ett hundratal av ägarna. Vissa är inte alls intresserade av att sälja, i andra fall har hennes samtal varit avgörande. I ett fall handlade det om ett hus som stått tomt sedan 1985.

– Nu är det sålt. Ägaren behövde helt enkelt bara att någon hörde av sig och frågade. Ibland behöver folk bara en knuff, konstaterar hon.

I de fall där ägarna önskat har Melissa Nyström också förmedlat mäklarkontakt.

När det här skrivs är projektet inne på slutspurten, endast några veckor återstår.

– Fem hus och en tomt är sålda eller håller på att säljas. Målbilden för projektet var tio fastigheter, så där är vi inte än. Men när jag ringer ägarna sår jag ett frö.

Små frön har också såtts på andra sätt.

Under projekttiden har det anordnats en rad seminarier och workshoppar för allmänheten, många inriktade på byggnadsvård. Genom dem har också många hus- och renoveringssugna fått upp ögonen för hur många hus som faktiskt bara väntar på att tas om hand och också fått handfasta råd om hur man bäst går till väga för att kontakta fastighetsägarna.

– I den här delen av landet finns det inte ett hus som inte går att sälja, konstaterar Melissa Nyström.

ETT ATTRAKTIVT, TRYGGT OCH TILLGÄNGLIGT TOMELILLA CENTRUM

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att skapa en mer attraktiv, trygg och tillgänglig miljö, både i Tomelilla tätort och ute i byarna. Då kommunen saknade en samlad aktör för centrumutveckling, ville man etablera en struktur för hur kommunen i samverkan med företag, civilsamhälle och invånare kunde skapa mer levande miljöer. Arbetsmetoden skulle fokusera på engagemang och delaktighet. Projektet skulle också resultera i en rapport för att sprida metoder och erfarenheter vidare.

AKTIVITETER

Representanter från olika samhällsgrupper bildade en samordnande styrgrupp. Ett årshjul med aktiviteter togs fram i dialog med invånare, företag och föreningar och genom workshoppar med byalag, ungdomar, nysvenskar och pensionärer. Flera stora evenemang arrangerades, såsom höstfest, kulturnatt och julslyktning. Mindre aktiviteter, exempelvis loppisar, filmvisningar och påskfiranden, genomfördes också. Marknadsbord och bodar köptes in för utlåning vid evenemangen. Trygghetsvandringar och möten med fastighetsägare organiserades för att förbättra säkerheten i centrum.

RESULTAT

Projektet ledde till fler aktiviteter, möten mellan olika ålders- och samhällsgrupper och en stärkt sammanhållning i kommunen. Traditionella evenemang som påskfirande och julslyktning etablerades. Engagemanget bland invånare och företag ökade, vilket skapade en långsiktig grund för fortsatt utveckling. Tryggheten förbättrades genom fler aktiviteter och bättre belysning i offentliga miljöer och 2024 års resultat i kommunens trygghetsmätningen visade på det bästa resultatet på flera år. Styrgruppen fortsatte sitt arbete efter projektets slut för att säkerställa att aktiviteterna blev bestående och att samarbetet mellan kommunen och invånarna bibehölls. En rapport togs fram för att vägleda andra kommuner i liknande arbete, och årshjulet etablerades som en fortsatt planeringsstruktur.

JOURNALNUMMER	2022-3931
PROJEKTÄGARE	Tomelilla kommun
PROJEKTPERIOD	2023-02 – 2024-11
SAMARBETSPARTNERS	Företagarna Tomelilla, Hemma på Österlen, Salana, Österlenhem, Övrabyborgs Gård samt ett stort antal lokala byalag, föreningar, företag och invånare
INSATSONRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 208 124 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	804 710 kr
WEBBPLATS	tomelilla.se

EN MAGISK TRÄDGÅRD MED HISTORISK FÖRANKRING

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att utveckla Ulriksdals besöksträdgård i Kivik till en magisk plats för barnfamiljer och historiskt intresserade. I samarbete med konstnären och hantverkaren Phil Game, forskaren och författaren Anna Hasselberg, författaren Alma Nyström Larsson och filmskaparen och skådespelaren Jonatan Öhlin skapade projektledaren Ingalill Nyström konstillationer, berättelser och en reklamfilm. Målet var att levandegöra platsens historia och locka en bredare publik genom fantasifulle inslag och kulturaktiviteter.

AKTIVITETER

Projektet genomfördes i fyra etapper. Först samlades historiskt material in, därefter skrevs två böcker – en om Ulriksdals historia och en sagobok för barn. Därefter byggdes tre konstillationer: ett tempel, ett gotiskt valv och ett vattenfall. En kort reklamfilm producerades, och en workshop hölls för hantverkare och trädgårdsdesigners. Sagostunder och guidade turer testades med besökare, och slutligen redigerades och publicerades böckerna. Projektets resultat spreds genom visningar, workshoppar och sociala medier.

RESULTAT

Projektet resulterade i tre konstillationer, två böcker och en reklamfilm. Det skapade nya samarbeten mellan konstnärer, hantverkare och forskare. Sagoyoga introducerades i parken, och guidade turer baserade på bokmaterialet erbjöds. Projektet ledde även till fortsatta forskningsarbeten med Kiviks museum och Länsmuseet i Skåne. Nya föreläsningar och aktiviteter planeras för att hålla projektets idéer levande.

JOURNALNUMMER	2022-3955
PROJEKTÄGARE	Ulriksdals Trädgård Arts & Crafts AB
PROJEKTPERIOD	2023-08 – 2024-11
SAMARBETSPARTNERS	Ingalill Nyström (projektledare, forskare, konstnär och författare), Alma Nyström Larsson (författare), Anette Cato (Engelska trädgården), Anna Hasselberg (forskare, författare), Anna Ulvek (konstnär), Annette Glimberg och Ulrika Wallebom (Österlens museum), Ann-Loise Fergård (arkeolog), Ann-Sofie Löqvist (Regionmuseet Skåne), Dafvid Hermansson (Kiviks Museum), Fabian Mebus och Helena Edman (Levande Landskap), Hedda Nyström Larsson (skådespelare), Jeanette Holmgren (ungdomsyogainstruktör, barnaktiviteter), Johanna Liljestrand Rönn (fotograf), Johanna Wilk (konstnär), Jonas Aspelin (Aspelins släktarkiv), Jonatan Öhlin (filmskapare, skådespelare), Josefin Molleberg (Next Grafisk Design & Reklam), Kristoffer Åberg (Järnet i elden), Liungmans snickerier, Niklas Johansson (Enkla snickaren), Phil Game (Pure Folly), Sofie Ljungman (skådespelare, regissör och dramaförfattare), Ulriksdals kulturförening, Österlens byggnadshantverk
INSATSMÅRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	200 000 kr
ÖVRIG FINANSIERING	133 344 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	223 000 kr
WEBBPLATS	ulriksdals.se

RAMSÅSAS MÖTESPLATS

Byn byggde en plats att mötas på

Både nya och gamla bybor slöt upp när Ramsåsas nya samlingspunkt invigdes. En tillgänglighetsanpassad plats där alla kan mötas.

– Hej och välkomna! Kom gärna lite närmare, så hör ni vad vi säger!

Det är Kristina Assarsson Nilsson, kassör i Ramsåsa Äldermansgille Byalag, som hälsar alla välkomna.

En hel del bybor och andra nyfikna har samlats den här oktoberlördagen, när den nya mötesplatsen mitt emot kyrkan ska invigas. Marken tillhör församlingen, som också varit byalagets samarbetspartner i leaderprojektet.

Ramsåsa är en långsmal by, som dessutom brer ut sig på båda sidor om väg 11. Det har med andra ord saknats en naturlig, gemensam mötesplats.

Utformningen har det funderats på under några års tid, men till slut kom byalaget fram till att man ville skapa en plats som skulle kunna användas av så många som möjligt.

Den stensatta platsen med bord och bänkar, där det ena bordet är tillgänglighetsanpassat, ramas in av lavendel och körsbärsträd. En anslagstavla, som blivit något försenad i leveransen, ingår också i projektet. Byalaget tänker dessutom komplettera med en permanent grillplats. Tack vare mötesplatsens placering kan även kyrkan och dess besökare använda den.

– Det är första gången vi genomför ett sådant här projekt och vi har fått bra stöd från Leader. Vi har kunnat bolla olika frågeställningar och få respons, konstaterar Kristina, som dock tycker att Jordbruksverket ibland tagit lite väl lång tid på sig med att betala ut EU-stödet.

– Vi hade inte klarat det om inte byalaget haft en egen kassa, konstaterar hon.

Men nu är det alltså dags för högtidlig invigning. Vem ska få äran att klippa det blågula bandet?

– En del i vår projektansökan gick ut på att knyta an till nyinflyttade, så det blir den som flyttat hit sist som ska få klippa, förklarar Kristina.

Efter en rundfrågning bland de församlade går uppdraget till Karin Wettermark Jonsson och hennes man Hans Jonsson. De har bara bott i byn i tre veckor.

– Vi trivs fantastiskt bra. Jag som egentligen är en stadsråtta aklimatiserar mig bra, säger Hans.

– Och jag är uppvuxen på landet, för mig känns det som att komma hem, kontrar Karin när de presenterar sig för sina nya grannar.

Inger Johanson-Thor, som varit med och drivit leaderprojektet, tycker att både projektet och invigningen blivit väldigt lyckade.

– Det är massor av människor här idag som jag aldrig sett förut, fast jag bott här i 25 år. Och det är ju lite det som är tanken med den här platsen, att vi ska lära känna varandra.

Framöver väntar olika aktiviteter, som byalaget planerar att arrangera på byns nya träffpunkt.

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att skapa en mötesplats mitt i Ramsåsa för att främja gemenskap, stärka sammanhållningen och välkomna besökare, inklusive de som besöker kyrkogården.

AKTIVITETER

På en central gröning nära kyrkan anlades en mötesplats med markplattor, två sittbänkar (varav en funktionsanpassad), bord, två gatlyktor och en anslagstavla. Här planterades också träd och en lavendelhäck.

RESULTAT

Projektet stärkte gemenskapen i byn och bidrog till en välkomnande miljö. Aktiviteter genomfördes för att säkerställa fortsatt användning och en levande gemenskap. Platsen användes av barnfamiljer, kyrkogårdsbesökare och andra.

JOURNALNUMMER	2023-3781
PROJEKTÄGARE	Ramsåsa Äldermansgille Byalag
PROJEKTPERIOD	2023-12 – 2024-11
SAMARBETSPARTNERS	Tomelillabygdens församling
INSATSOMRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	164 975 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	48 920 kr

Unga

Att uppmärksamma ungas livsvillkor handlar om både nutid och framtid. Sydöstra Skåne ska vara en plats som unga tycker är bra att bo och leva på och därtill en plats där man kan se en framtid. Det är viktigt att stärka ungas självkänsla och handlingskraft genom att uppmuntra deltagande i lokalt utvecklings- och demokratiarbete.

En ungdomsverksamhet ger nya perspektiv och är en förutsättning för återväxt och utveckling. Unga har därför alltid haft en central roll i sydöstra Skånes leaderområde.

På följande sidor presenteras de projekt som genomförts för, med och av unga.

LA SOURCE

Leader i sydöstra Skåne har genomfört tre ungdomsprojekt, vilka alla gått under namnet La Source, som betyder källan. Genom dessa paraplyprojekt har unga i området getts möjlighet att förverkliga sina egna idéer och drömmar.

PROJEKTIDÉ

Syftet med La Source var att ge unga bättre förutsättningar att kunna påverka sin vardag samt att vara med i utvecklingen av sin hembygd. Men också att synliggöra och stötta ungas initiativ och skapa möjlighet för unga att förverkliga sina egna idéer. Detta framgångsrika koncept, att genom paraplyprojekt ge unga sin del av stödet, har använts av flertalet leaderområden i Sverige sedan början av 2000-talet.

AKTIVITETER

Genom La Source kunde unga mellan 13 och 25 år i leaderområdet i tre olika omgångar söka upp till 25 000 kronor för att genomföra egna delprojekt. En anställd projektledare och ungdomscoach uppsökte, stöttade och koordinerat de unga.

Under genomförandet av respektive ungdomsprojekt tillsattes en ungdomsstyrelse med unga personer från leaderområdets alla kommuner. Styrelsens uppgift var att inspirera och stödja andra ungdomar som ville genomföra sina projektidéer samt ta beslut om vilka delprojekt som skulle beviljas pengar. Ledamöterna i styrelsen gavs återkommande möjligheter att tillsammans med ungdomscoachen åka på konferenser, utbildningar och nätverksträffar både nationellt och internationellt. Exempelvis Almedalsveckan, Landsbygdsriksdagen och Ullbaggegalan.

RESULTAT

Tack vare La Source kunde unga, i en förenklad ansökningsprocess, söka stöd till sina projekt, och få stöd och hjälp av en ungdomscoach hela vägen från idé till avslut. Sedan 2007 har 442 unga projektledare drivit 84 delprojekt med, av och för unga i sydöstra Skåne. Flera tusen personer i målgruppen har haft nytta eller glädje genom alla de aktiviteter som genomförts.

La Source fick mycket uppmärksamhet i media, framför allt dess delprojekt. Unga influencers på landsbygden fick absolut mest uppmärksamhet, också nationellt. Det omtalades i både TV4 Nyhetsmorgon och Aftonbladet.

POSITIVA EFFEKTER

- Området fick fler och nya aktiviteter för unga samt fler unga förebilder.
- Unga och deras idéer blev prioriterade och synliggjorda. Unga fick testa sina idéer och de fick lyckas, eller misslyckas.
- Unga utvecklades, de fick ta ansvar och lärde sig att driva egna projekt.
- Nya nätverk och föreningar bildades och befintliga lokala föreningar och företag gavs möjlighet till förnyring.
- Unga fick kunskaper om EU:s program och fonder.

LA SOURCE 1

JOURNALNUMMER	2009-1704
PROJEKTÄGARE	Leader Ystad-Österlenregionen
PROJEKTPERIOD	2009-08 – 2011-07
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 414 420 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	829 500 kr
DELPROJEKT	28 st
UNGA PROJEKTLEDARE	129 st

LA SOURCE 2

JOURNALNUMMER	2011-4409
PROJEKTÄGARE	Leader Ystad-Österlenregionen
PROJEKTPERIOD	2011-12 – 2014-06
INSATSOMRÅDE	Kreativitet & aktivitet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	2 208 168 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	1 005 460 kr
DELPROJEKT	41 st
UNGA PROJEKTLEDARE	251 st

LA SOURCE 3

JOURNALNUMMER	2019-0422 / 2019-0427
PROJEKTÄGARE	Leader Sydöstra Skåne
PROJEKTPERIOD	2019-10 – 2022-11
INSATSOMRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 414 907 + 208 761 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	579 700 kr
DELPROJEKT	15 st
UNGA PROJEKTLEDARE	62 st

LAN@TOMELILLA

Ett gäng ungdomar fixade ett LAN på Kastanjeskolan i Tomelilla som drog till sig 30 deltagare och lokalpressens blickar. Projektgruppen lärde sig teamwork, planering och att skaffa sponsorer – samtidigt som de skapade en härlig gamingupplevelse för alla.

2 MÄN FÖR MYCKET I EN SÄNG

Ungdomar tog buskis till nästa nivå med sin egen "buskikal" – en somrig succé med över tusen besökare på sex gratisföreställningar! Gruppen skrev, producerade och spelade allt själva, utvecklade sin teaterkonst och bevisade att buskis också är för unga pionjärer. Samma gäng sökte senare stöd till en annan föreställning: "Advokatfirman K Å T AB (Karl Åke Thyrell)".

STOLTHET

Under "Österlen Lyser" bjöd unga i Sankt Olof på en magisk kväll med ljud- och ljusshow, öppen scen och konsert. 160 besökare njöt av fem lokala talanger, medan arrangörerna utvecklade sina skills och glänste både bakom och på scen i en proffsig inramning.

SMARTY PANTS HIGH

En tv-serieproduktion som handlade om Smarty Pants High – världens mest dysfunktionella skola. Med auditions, inspelningar och redigering skapades sju 20-minuters-avsnitt och en filmpremiär. Unga filmskapare utvecklade sina talanger inom casting, filmproduktion och arrangörskap och gjorde succé både framför och bakom kameran.

BACK TO THE URBAN STYLE

Två dagar fyllda med breakdance, rap och graffiti avslutades med en show där över 60 unga visade upp sina nyvunna talanger. Massor av unga, med olika bakgrund och intressen, möttes i denna fest för kreativitet och gemenskap där musik mötte street art.

SOFFTA MUSIC FESTIVAL

Öppen scen på SOFFTA fritidsgård i Tomelilla där sex olika, oetablerade band uppträdde och skaffade sig scenvana.

TJEJJOUREN ASTRID

En grupp tjejer ville starta en tjejjour i Ystad och i det här projektet gjordes det förarbete som krävdes för att komma i gång; marknadsundersökning, organisering, samarbete, kunskaper i genusfrågor och självförsvar samt hur man startar och driven en tjejjour på ideell basis.

ABADÁ CAPOEIRA

Uppstart av en capoeiragrupp i Ystad, där rörelse, musik och sång möttes i afro-brasiliansk anda. En prova-på-dag lockade 30 nyfikna, 15 av deltagarna mellan 6 och 55 år tränade därefter tillsammans vid 15 tillfällen. De unga i projektgruppen skapade nya kontakter och öppnade upp för samarbeten med andra träningsformer såsom parkour, akrobatik och gymnastik.

BOLLERUPS DANSKVÄLLAR

Elever vid Bollerups Naturbruksgymnasium arrangerade under en termin danskvällar en gång i veckan. Projektgruppen lät eleverna rösta fram vilka dansstilar de skulle lära sig och det var olika danser nästan varje gång.

VARFÖR SKA JAG LÄRA MIG DET HÄR?

Teatergruppen Gerilla Gorillan skapade och spelade upp "Varför ska jag lära mig det här?", en pjäs om könsroller som riktade sig till högstadie- och gymnasieungdomar. Utöver att teatergruppen utvecklades upplystes teaterbesökarna om mänskliga rättigheter, jämställdhet och demokrati.

MAYHEM

Detta skateboardevent fyllde två dagar med tävlingar, musik och film för att locka ungdomar till sporten. Med lokalpressens stöd och nya fans fick skateboarden allt strålkastarljus, och projektgruppen glänste som unga hjältar som fixade allt från sponsorer till succéartad planering.

FOTBOLL I YSTAD

Uppstart av fotbollsträning varje fredagseftermiddag för unga från hela sydöstra Skåne.

KLÄTTERVÄGG PÅ REGEMENTET

En grupp ungdomar lät bygga en klättervägg i KFUM-huset i Ystad och passade även på att certifiera sig som klättringsinstruktörer för att garantera en säker och trygg klättring.

INTE TILL SALU

En grupp unga tjejer ville uppmärksamma trafficking och tog fram en tidskrift på temat och anordnade en föreläsning på Ungdomens Hus i Ystad med en representant från ECPAT Sverige – mot sexuell exploatering av barn. Närmare hundra exemplar av tidskriften delades ut och föreläsningen drog 70 deltagare.

AUFAN

En utställning av och med ungdomar i Simrishamn där 15 lokala konstnärer ställde ut allt från hattar och kläder till tavlor. Samtidigt arrangerades två öppna workshoppar i graffitimålning. Hela processen filmades och resultatet visades upp under utställningens sista dag.

TÄVLA MED OSS

En grupp unga ville få andra unga att intressera sig för kost, idrott och hälsa och arrangerade en idrottstävling med ett helt eget och nytt poängsättningsssystem. Tävlingen lockade närmare 40 tävlingssugna ungdomar.

FEMINISTISK KVÄLL

En feministisk kväll på internationella kvinnodagen som en ögonöppnare för orättvisor och för att sprida kunskap om feminism. Under kvällen bjöds de 55 unga deltagarna på föreläsningar, en kurs i självförsvar och musik på Ungdomens Hus i Simrishamn.

PARKOUR I YSTAD

Uppstart av parkour i Ystad med träning för 25 unga två gånger i veckan tillsammans med två av stans mest framstående unga parkourutövare. Projektgruppen knöt många nya kontakter och lärde sig samtidigt mer om pedagogik, säkerhet och marknadsföring.

VÄNSKAP UTAN GRÄNSER

En temakväll på FN:s internationella dag mot rasism och diskriminering med samarbetsövningar, framträdanden och specialskrivna musik på Ungdomens Hus i Ystad. Resultatet blev en åldersöverskridande kväll där 60 unga och gamla genomförde lära-känna-varandra-övningar.

YOUNG PILOTS

18 ungdomar fick göra studiebesök hos Sjöbo Flygklubb, testa på att flyga och knyta kontakter med andra flygintresserade från hela Skåne. Sjöbo Flygklubb fick också möjlighet att visa upp sig och sin kapacitet för hobbyflygning och värva nya medlemmar.

INVIGNING AV SKATERAMP I SIMRISHAMN

Lansering av en nybyggd ramp i Simrishamn för att sätta kommunen på kartan som en del av skatescenen i Skåne. Ett heldagsevent fylldes med skateboardåkning, tävlingar och musik som lockade 200 besökare och värvade 30 nya medlemmar till Simrishamns skateboardförening. Projektgruppen lärde sig allt om att starta och driva förening, fixa samarbeten och ha kontakt med myndigheter.

ASIATISKT KONVENT

Ett kompisgäng arrangerade ett heldagskonvent för alla som var intresserade och nyfikna på den asiatiska sub- och populärkulturen. Konventet blev en blandning av mäsas, fest och social tillställning, med alltifrån Manga (serier), Anime (animerad film) och Cosplay (maskerad/performance) till tv-spel, karaoke, arkad- och brädspel. Ungdomar från hela Skåne samlades, knöt kontakter och satte Ystad på kulturkartan.

ART FOUR

En konstutställning av och med ungdomar i Ystad under konstrundan på Österlen, där syftet var att ge unga konstnärer en chans att visa upp sin konst och tillsammans äga sin egen utställning. Utställningen hade 50 besökare och ungefär 30 ungdomar deltog i en ritworkshop och satte därefter upp sina alster på gästväggen. Projektgruppen lärde sig mycket kring arrangörskap och fick dessutom kontakt med andra konstintresserade unga i området.

SKIVSLÄPP & INSPIRATIONSKVÄLL

Ystadbandet Okå spelade in en skiva i proffsstudio och delade sin resa i sociala medier – allt från omtagningar till publicering på Spotify. Vid skivsläppet bjöd de på tips, producentens råd och en konsert. Kvällen avslutades med gratis skivor och massor av inspiration för andra musiker och band.

TÄNK OM

Ett gäng ungdomar skapade en föreställning med dans, sång och teater där de gjorde allt själva: från att skriva manus, regissera och koreografera till att marknadsföra föreställningen och att agera på scen. En kreativ resa som inspirerade både dem själva och andra ungdomar att våga prova scenkonstens värld.

GO LONGBOARD!

Longboardgruppen Team Satisfied ville skaffa fler medlemmar och tog fram affischer, klistermärken och t-shirts. Föreningen visade sedan upp sig på bland annat Sommarfestivalen i Simrishamn i ett tält med soffor, godis, film och tidningar, quiz och longboards förstås.

YSTAD UR EN ANNAN SYNVINKEL

Ett gäng ungdomar producerade en film om parkour i Ystad med intervjuer, träning, läger och tävlingar för att lyfta sporten och inspirera fler att börja med den.

VÄRLDSPREMIÄR AV "OSYNLIGE OVE"

Projektgruppen arrangerade världspremiär för den lokalt producerade filmen "Osynlige Ove" på biografteatern Grand i Simrishamn med röd matta, mingelfotograf och allt annat som hör till en premiär. Syftet var att synliggöra ett projektarbete som många av kommunens ungdomar varit inblandade i och att sporra fler att börja göra film.

CREATIVE YOUTH EXPO OF DANSE MACABRE

En konstutställning och mäsas i Ystad på temat asiatisk kultur och subkultur med unga konstnärer och utställare i fokus i samband med konstrundan under påsken. Många ungdomar gavs möjlighet att visa upp sin kreativitet och livsstil under en vecka då många konstintresserade besöker just Ystad-Österlenregionen.

CHEERSTARS SJÖBO

Tre tjejer i Sjöbo ville starta en kurs i cheerleading men lyckades inte hitta någon ledare, så då blev det en kurs i streetdance i stället. En ung tjej från en dansklubb i Lund kom till Folkets Hus i Sjöbo en gång i veckan och lärde ett tjugotal ungdomar att dansa street.

HIPHOPRÖJ

En hiphopkväll på Ungdomens Hus i Ystad för att lyfta fram mindre etablerade hiphopartister. Projektgruppen lärde sig att på professionell nivå planera, budgetera, marknadsföra och genomföra ett konsertevenemang.

MOUNTAINBOARD CAMP

Under en dag fick alla som ville prova på Mountainboard i Brösarps backar. En brädsport som förklaras enklast som en hybrid mellan en skateboard och en snowboard som man åker utför med.

CRAZYCLUB PRODUCTION

Nio ungdomar, gänget bakom Crazyclub Production, ökade sina kunskaper om filmproduktion och lärde sig att använda greenscreen och annan teknisk utrustning. Samtidigt spred de sin skaparglädje och inspirerade andra unga att börja göra film.

MUSIKALSKOLA

Tre unga kulturentreprenörer testade under en termin att starta en musikalskola med sång, teater och dans för barn och unga i Tomelilla.

UNG I FILMYSTAD

En inkubator för unga filmare som siktar på en karriär i tv- och filmbranschen, en arbetsplats med möjlighet att klippa, färgkorrigera och ljudmixa film med hjälp av professionell utrustning. Inkubatorn, i samma lokaler som flera professionella filmarbetare, bidrog även till nätverk och samarbeten och möjligheter till faktiska jobb för de unga.

DIY – OR DIE

En modern syjunta för unga i Simrishamn där man fick lära sig att sy kläder och sy om.

CELL BLOCK TANGO

En dansgrupp som ville lära sig mer om skådespeleri anlade en teatercoach och utvecklade sina förmågor.

STOLT & NYKTER

En musikfest på torget i Tomelilla i samband med skolavslutningen. Ett attraktivt och kostnadsfritt val för de ungdomar som ville fira in sommarlovet fritt från droger.

ENTREPRENÖRSCAFÉ LÖVESTAD

En aktivitet i Lövestad för de som var nyfikna på hur det kan vara att starta eget som ung. Kvällen bjöd på ett soffsamtal med tre unga företagare från trakten, workshoppar och pizza.

ÅVALLA SKATEINVIGNING

Invigning av Åvalla skateparks nya betongdel utanför Ungdomens Hus i Ystad. En heldag med tävlingar, inbjudna skejtare och livemusik med lokala band.

SYDRYTTARNAS RIDLÄGER

Ett ridläger i Snogeholm med olika aktiviteter för både deltagare och hästar.

MUSIKVIDEO

Två unga låtskrivare från Afghanistan och Iran gjorde en musikvideo till sin låt om missbrukare i deras hemländer. De ville synliggöra problematiken kring droger och hur snabbt en framtid kan trasas sönder.

LAN YSTAD

Ett gäng killar med funktionsvariationer hade återkommande träffar där de åt pizza och spelade datorspel tillsammans med en ung ledare. Syftet var att inspirera unga i målgruppen att aktivera sig och träffa nya kompisar.

ÖSTERLENS CAR CUSTOMS

En bilträff i Borrby sommaren 2013, med prisutdelning för bästa ljud, liksom för snyggaste och bästa EPA:n, lockade unga från hela Skåne.

FILM & TEATER I KENYA

Två unga filmare åkte till Kenya för att göra teater och film tillsammans med en grupp massajbarn. Den färdiga filmen visades senare upp för barn och unga på biografier i Simrishamn, Tomelilla, Sjöbo och Ystad, där de unga filmarna fanns på plats och berättade om projektet och svarade på frågor.

ESE SUMMERPROJECT 2013

En kurs i musikinspelning som arrangerades av sånggruppen ESE (Ebba, Sally & Edvin). En ung kursledare lärde deltagarna att spela in sång och musik på den typ av utrustning som de redan hade tillgång till, till exempel mobiler, surfplattor och bärbara datorer. Efter kursen började några av deltagarna att skriva och spela in egna låtar.

VÅRGOLF 2022

Några engagerade ungdomsledare i Sjöbo Golfklubb arrangerade gratis golfträning för unga, och passade även på att tidigarelägga starten på golfsäsongen. Projektets syftade till att öka intresset för golf bland unga och hjälpa nya spelare att klara sitt Gröna kort.

ALMEDALEN 2013 OCH 2014

Två somrar i rad åkte åtta respektive fyra ungdomar från sydöstra Skåne till Almedalsveckan på Gotland. Syftet var att väcka och utveckla ungdomars intresse för politik och samhälls-, ungdoms- och landsbygdsfrågor. Ungdomarna tog del av det gedigna programmet och med sig hem tog de kunskaper, idéer och kontakter för att kunna utveckla sin egen hembygd och delta i det lokala utvecklingsarbetet.

Ett annat syfte var att synliggöra landsbygdens ungdomars livssituation, förutsättningar, drömmar och mål för andra deltagare i Almedalen. Ungdomarna delade ut ett "manifest" i form av ett vykort, pratade med beslutsfattare och deltog på seminarier där de satte fokus på temat genom att ställa frågor eller göra inlägg i debatten. De arrangerade även ett eget seminarium på temat tillsammans med organisationen Hela Sverige ska leva som lockade 150 intresserade.

Den första sommaren bloggade ungdomarna för Skånska Dagbladet och den andra sommaren skrev de artiklar för tidningen Landet Fria.

UNGA STYLISTER

En stylingkurs för ungdomar med intresse för styling, färglära, make up, hårstyling och hudvård. Till deltagarnas stora förtjusning var deras handledare en elev på stylistprogrammet på Ystads Praktiska gymnasium, i vars lokaler även kursen hölls.

UPPSTART AKTIVA TJEJER

En aktivitetsgrupp för tjejer med funktionsvariationer som träffades varannan vecka och testade på alltifrån dans, gympa, självförsvar och spa till matlagning, möten med förebilder och studiebesök. Syftet var att inspirera unga i målgruppen att aktivera sig och träffa nya vänner.

MINI DREAMHACK TOMELILLA

Ett LAN för upp till 50 deltagare i Tomelilla under jullovet. Projektgruppen fick nya kunskaper inom arrangörskap, ledarskap och teknik.

FRED GENOM KAMERALINSEN

En fotokurs där deltagarna under tre kvällar fick råd och hjälp av en professionell fotograf för att själva bli bättre fotografer. Temat på bilderna som togs var "Peace, together" utifrån vilket deltagarna fick ta foton helt utifrån egen tolkning. Kursen avslutades med en vernissage.

UPPSTART FÖR HARRY POTTER-VECKAN

KulturCrew Ystad invigde Harry Potter-veckan i Ystad med en öppen visning av den första filmen på teaterbiografen Scala. Deltagarna var utklädda och det bjöds på Harry Potter-inspirerad förtäring.

JEANNE

De medverkande skapade konst utifrån sina egna upplevelser kring utvecklingen från osäker tonårsflicka till självständig ung kvinna. Konsten ställdes sedan ut på Ystads konstmuseum med vernissage och workshoppar, där andra unga också fick möjlighet att skapa och ställa ut sin egen konst.

INSPIRATIONS DAG OCH TRÄNINGSLÄGER DANS

Unga dansledare från Tomelilla Gymnastikklubb ville växa i rollen som ledare och arrangerade en inspirations- och utbildningsdag där de lärde sig nya danstyper och steg samt att planera danspass. Dansledarnas nyvunna kunskaper omsattes i praktiken när de planerade och arrangerade ett dansläger där barn och ungdomar fick möjlighet att prova på olika danser och andra aktiviteter.

ÖMT'S A-TRAKTORBYGGE

En grupp elever på Kastanjeskolan i Tomelilla startade Österlens Motor- och Teknikförening för att tillsammans kunna utöva sitt intresse kring motorer och teknik även utanför skoltid. Med stöd från La Source kunde skolans teknikverkstad hållas öppen på eftermiddagar och kvällar och en handledare fanns på plats för hjälp och stöd. Deltagarna fick även lära sig hur man bygger om en personbil till en A-traktor, från början till slut.

FRIIDROTTSSKOLA

Friidrottsskolan under sommarlovet var en given höjdpunkt för många barn och ungdomar i Ystads kommun. När kommunen drog in bidragen till sommarlovsaktiviteterna sökte en grupp aktiva ungdomar i klubben stöd från La Source för att kunna arrangera en egen friidrottsskola. Över 80 barn och ungdomar fick under lekfulla former testa de flesta av friidrottens olika grenar, med allt ifrån häcklöpning och höjdhopp till kulstötning och diskuskastning.

FOLKRACE OCH KÖRUTBILDNING

De motorintresserade ungdomarna i Österlens Motor- och Teknikförening arrangerade en prova-på-dag på Svampabanan där nyfikna fick provköra folkrace i fullstora bilar och EPA-traktorer.

TEATERFESTIVAL FÖR BARN OCH UNGDOMAR

Under pandemiåret 2020 tilläts ingen publik på Sommar-teatern i Ystads föreställningar. För att hålla kulturen levande bland unga filmades därför föreställningarna istället och publicerades i digitalt format.

KREATIVT ENTREPRENÖRSKAP

Projektet gick ut på att skapa bättre förutsättningar för unga, kreativa personer att starta och driva företag och att kunna försörja sig inom den kreativa branschen. På grund av pandemin ställdes flera av aktiviteterna in och projektgruppen skapade i stället en digital version av utbildningsmaterialet som spreds bland unga kulturutövare.

SOMMARGOLF YSTAD GK

Tre juniorgolfare i Ystads Golfklubb ville attrahera fler unga golfare till klubben och höll i prova-på-golf under hela sommarlovet för nyfikna barn och ungdomar. Deltagarna kunde låna utrustning helt gratis och få hjälp med att komma i gång. Sommaren avslutades med ett träningsläger på Eslövs Golfklubb för de deltagare som hade fastnat för sporten och som ville komma vidare i sin utveckling.

UNGDOMSHÄNG KÖPINGEBRO

Projektgruppen ville skapa en mötesplats för unga i Köpingsbro för att motverka utanförskap. Mötesplatsen med aktiviteter och ledare planerades men pandemin medförde att det i stället blev en rad utomhusaktiviteter såsom tipsrunda och korvgrillning.

SOVA UTE I SNOGEHOLM

Projektgruppen ville lyfta fram natur- och friluftslivet för fler ungdomar och arrangerade övernattningsaktiviteter i Snogeholms strövområde. Målet var att skapa en rolig och minnesvärd aktivitet och locka ut fler i naturen.

BORRBY BY BACKPACK

Elever i årskurs 5 och 6 på Borrby skola skapade tillsammans med Borrby Bokby en helt ny sommaraktivitet. Borrby By Backpack var en historisk vandring i Borrby där deltagarna med hjälp av en karta skulle samla ledtrådar i form av ord och siffror från olika platser runt om i byn. Ledtrådarna skulle i sin tur leda fram till en slutlig gåta som skulle lösas.

UNGA INFLUENCERS PÅ LANDSBYGDEN 2020 OCH 2021

I skuggan av pandemin med starka restriktioner kring folksamlingar skapades detta projekt för att visa på alternativa aktiviteter i det egna närområdet. Ytterligare syfte var att synliggöra ungas tillvaro på landsbygden, främja deras möjlighet till engagemang och delaktighet samt att lyfta fram landsbygden som en attraktiv plats att bo på för unga.

Unga personer mellan 16 och 25 år gavs under sommaren 2020 och 2021 möjlighet att arbeta som lokala influencers och dela med sig av sin vardag som ung på landsbygden i sociala medier. Sommarjobbarna utbildades och coachades i personligt varumärkesbyggande och sociala medier av etablerade influencers. Via hashtagarna #ungiskåne och #ungapålandsbygden kunde följarna ta del av allt från gårdsliv, äventyr och lata dagar på stranden till smultronställen och viktiga samhällsfrågor.

Sommaren 2020

Victoria Brorsson
Tomelilla
@victoriabrorsson

Sebastian Lundgren
Simrishamn
@sebastianlundgreen

Linnea Olsson
Ystad
@linnea__olsson

Nellie Rispe
Sjöbo
@nellanlol

Sommaren 2021

Emilia Gettermann
Snogeholm
@emiliagettermann

Johannes Ahlner Skantze
Stora Köpinge
@jazzpesto

Alva Götesson
Sankt Olof
@alvagotesson

Ellinor Wehlin
Onslunda
@elliinorwehlin

Festivalen gav värdefulla erfarenheter

Att bli tagen på allvar. Det var en av de viktigaste erfarenheterna som Melissa Nyström tog med sig från festivalprojektet hon drev som tonåring.

Vad kan man som tonåring hitta på i Sankt Olof? Melissa Nyström och hennes kompisar lyssnade mycket på reggae och bestämde sig för att anordna en festival.

– Det handlade helt enkelt om att vi ville ha något att göra, konstaterar hon, så här 14 år i efterhand.

Hur hon och hennes kompisar fick höra talas om Leaders ungdomsprojekt La Source minns hon inte riktigt.

– Men jag skulle tippa på att det var mamma som berättade om det.

Hos Leader tänkte man på idén och tog sig an det entusiastiska gänget från Sankt Olof.

Att få ett projektbidrag på 20 000 kronor beskriver hon som stort.

– Det handlade om att bli tagen på allvar och det är det största man kan uppleva här i livet. Att dessutom få förtroendet att hantera så mycket pengar, som inte ens var ens egna, var en stor känsla.

Många erfarenheter gjordes på vägen och festivalgänget fick lära sig hur komplext ett arrangemang i själva verket är, med allt från att ragga sponsorer till att hyra ljudanläggning.

– Vi behövde ju PA-utrustning, men visste först inte var man kunde hitta det. Sen var det sådant som till exempel Bajamajor som vi inte riktigt hade tänkt på, och inte heller insett hur dyrt det var.

Under ett par veckor före festivalen bodde gänget i tält i Melissas mammas trädgård och arbetade med förberedelserna. Allt gick inte riktigt som de tänkt sig.

– Vi hade tänkt baka piroger till artisterna, men det blev inget bra. Vi gjorde alldeles för mycket på en gång, degen blev överjäst, berättar hon och ler snett.

I två dagar pågick Beat Root Festival. En markägare hade upplåtit marken och också lånat ut ett gammalt cirkustält. Det användes som lounge, och möblerades med udda möbler som blivit över från idrottsförningens årliga sommarloppis. Scenen bestod av ett lastbilsflak.

– Så här i efterhand kan man kanske tycka att det var lite väl nischat att anordna en reggae-festival, med tanke på att vi vände oss till lokala band. Det hade kanske räckt med att kalla det musikfestival, säger hon med ett hjärtligt skratt.

Men Melissa och hennes kompisar var mer än nöjda med resultatet, så nöjda att de sökte och fick leaderbidrag för en uppföljare året efter.

– Det viktigaste med de båda leaderprojekten var att få göra saker på riktigt, fast att vi egentligen var barn. Och det var coolt att ha ett nätverk av vuxna som man kunde ringa och fråga om saker.

Hur mycket festivalprojektet påverkat hennes liv har hon svårt att bedöma, men efter några år i stan återvände hon under pandemin till sina gamla hemtrakter och bor nu i Onslunda. Melissa beskriver sig dessutom som en typisk projektmänniska.

– Det är roligare när det finns en start och ett slut, och det är kul att vara med och göra aktiva val, konstaterar hon.

Idag arbetar hon dessutom med landsbygdsutveckling inom ett annat leaderprojekt (se sidan 53).

– Jag vill bo på landet. Och jag vill påverka platsen jag bor på.

VAD HÄNDE SEDAN?

Melissa Nyström

VAD HÄNDE SEDAN?

Amanda Benterfalk Thelander

Amanda lever ett riktigt hundliv

Som 14-åring anordnade hon ett agilityläger för ungdomar. Nu har Amanda Benterfalk Thelander tagit silver i EM i nötvallning.

– Är de i trädgården? Jag kör dit direkt.

Amanda Benterfalk Thelander lägger ner mobilen och går bort till bilen. Ett gäng kvigor har rymt från sin hage, nu står de på en gräsmatta och betar.

Det visar sig att en kraftig trädgren fallit ner och knäckt tråden i elstängslet. Korna har kunnat promenera över utan problem. Så fort de får se Amanda och hennes vallhundar Joy och Delta vet de dock precis vad som gäller och börjar vända om.

– Lay down! Ligg ner! ropar Amanda till hundarna när det går lite väl fort nerför skogsslätten. Ett språk för varje hund, så att de vet vem kommandot riktar sig till.

Hundar har alltid funnits i Amandas liv och sju år gammal fick hon sin första, egna hund. Två år senare tävlade de i agility för första gången.

Amanda växte upp i Vollsjö och var med i Sjöbo brukshundsklubb, men saknade jämnåriga att träna med.

– Ville man träna agility fick man göra det med de vuxna. Och jag ville ju ha kompisar.

På så vis föddes idén om ett läger.

Hon minns tydligt hur Leaders projektledare och ungdomscoach Julia Falkman kom ut till brukshundklubben och bad henne berätta om sin vision.

– Jag ville ha ett ungdomsläger där vi skulle träna agility och få vara i den bubblan en hel helg. Sen styrde Julia upp det hela och hjälpte mig.

Det var mycket att tänka på i form av planering och logistik. Men förutom stödet från Leader hade hon två, lite äldre kompisar som också hjälpte till.

15 ungdomar var med på lägret, som blev väldigt uppskattat.

– Det pratas fortfarande om det, konstaterar hon.

En del frön såddes också. Till exempel började Sjöbo brukshundsklubb att anordna prova på-dagar i agility för ungdomar.

För hennes egen, fortsatta utveckling blev lägret också betydelsefullt.

– Lägret blev en stor och viktig erfarenhet. Och instruktören vi hade med har jag fortfarande kontakt med.

Som 14-åring såg hon också bara möjligheter.

– Jag var så kaxig, jag minns att jag sa till Julia: ”Jag ska alltid hålla på med hundar och jag kommer att vara med i landslaget i agility”.

Amanda skrattar. Med facit i hand vet hon att det inte alls varit självklart.

– Jag är så tacksam för alla som trott på mig. Annars hade jag nog inte fortsatt i hundvärlden, det hade säkert runnit ut i sanden.

Efter hundlinjen på Blekinge naturbruksgymnasium arbetade Amanda i flera år på ett djursjukhus i Växjö. Men när hon 2018 flyttade tillbaka till Skåne började hon valla får med sin mamma. Vallning som hon tyckt var så tråkigt som barn visade sig vara ganska roligt. Och när hon sedan testade att valla kor hände något.

– Det var ju svinkul! utbrister hon med ett leende.

I dag arbetar Amanda och hennes båda vallhundar på en gård utanför Tolånga. Där sköter hon om de 500 korna. Eftersom det är en KRAV-gård går korna ute och betar minst sex månader om året, så det blir mycket vallning.

– Det här är det bästa jag har gjort. Jag älskar kor, jag älskar lantbruk. Jag är där jag ska vara.

Och drömmen hon hade som 14-åring slog in till slut: I oktober 2024 kom hon hem från Frankrike med en silvermedalj från EM. Visserligen inte i agility, men i nötvallning. Och om hon bara hade förstått de franska tävlingsinstruktionerna hade hon tagit guld.

– Jag lade handen på en av korna och det fick man inte. Men jag förstod ju inte vad de sa, säger hon och skrattar.

Om det blir som Amanda vill kommer det så småningom att hållas EM utanför Tolånga.

– Det är min plan att vi ska ha EM här 2027, säger hon och visar med hela armen mot ett stort fält.

– Jag har lanserat idén för landslaget redan. Jag ser bara möjligheter!

VAD HÄNDE SEDAN?

Hannes Nilsson

Hannes blev professionell projektledare

– Projektet var inte alls långt ifrån det jag håller på med idag.

13 år gammal fick Hannes Nilsson och hans kompisar stöd från Leader för sitt egenproducerade underhållningsprogram ”Sommar med Michelle”.

Det är vinter när vi ses och Hannes Nilsson sitter i Sommarteaterns replokal på regementsområdet i Ystad och jobbar. På bottenvåningen en enda stor blackbox, en trappa upp ett färgsprakande kostymförråd.

Tolv år har gått sedan sommaren med Leaders ungdomsprojekt, men han minns det mycket väl.

– Vår tanke från början var nog mest att kunna köpa de där coola, sladdlösa mikrofonerna som vi sett att de hade i Melodifestivalen, minns han och skrattar stort.

Under två sommarlov hade Hannes och bästa kompisarna hemma i Tryde lekt tv-show på familjen Nilssons uteplats när Hannes fick höra talas om Leader. Så klart skulle Trydes egna underhållare också söka.

Han fick kontakt med Leaders projektledare och ungdomscoach Julia Falkman, som hjälpte gänget att fylla i ansökan.

Någon publik hade de dittills inte haft och det var inte heller något de haft som mål:

– Jag tror mest att vi ville göra något kul för stunden.

Julia Falkman fick dem dock att förstå att en förutsättning för att beviljas pengar var att projektet blev tillgängligt för andra. Resultatet blev en egen youtube-kanal – SMM 2013.

Fyra intensiva inspelningsdagar resulterade i 25 kvartslånga inslag av ”Sommar med Michelle”, ett program inspirerat av ”Lotta på Liseberg”, med sångframträdanden, tävlingar och intervjuer med kändisar, det vill säga dem själva.

Hannes Nilsson letar på datorn och jo då, programmen finns kvar på youtube. Han klickar på första avsnittet.

– Kolla, vi hade ett intro och allt, säger han och ler åt kameramannen, det vill säga honom själv, som har uppenbara svårigheter att hålla kameran stilla.

Hur reagerade han över att de faktiskt fick 20 000 kronor att förfoga över?

Hannes skrattar, aningen generat.

– Jag var jättenaiv och tyckte det var självklart. Vi hade ju en idé som vi ville genomföra.

De sladdlösa mikrofonerna de drömde om införskaffades, mot att de sedan skulle lämnas vidare till någon

annan ungdomsverksamhet. Resten av pengarna gick åt till diverse rekvisita och ett grönt tyg som utgjorde bakgrund till sångframträdandena. Intervjuerna gjordes i soffan som redan fanns på plats.

Redan som tioåring hade Hannes Nilsson börjat åka runt och sjunga i kyrkorna och han var en återkommande gästartist i det egna youtube-programmet. Annars höll han sig mest bakom scen: Filmade, planerade, skrev manus – projektledde, helt enkelt.

Idag arbetar Hannes Nilsson med IT och administration på Kunskapsskolan i Ystad. Men han är en välkänd sångare på Österlen med närmare 500 framträdanden bakom sig, inte minst vid bröllop, dop och begravningar. Sedan flera år tillbaka är han också en av tre konstnärliga ledare på Sommarteatern i Ystad och 2024 tilldelades han dessutom Tomelilla kommuns kulturpris.

– När jag ser på det så här i efterhand var ”Sommar med Michelle” inte alls långt ifrån det jag gör som projektledare på teatern idag: Jag skriver manus till både sommaruppsättningarna och våra teaterkurser, har hand om budgeten, fångar upp medlemmarnas idéer och ser till så att alla mår bra. Och på teatern har vi också startat en youtube-kanal.

Något Hannes tog med sig från tiden med Leader var inte minst själva ansökningsprocessen.

– Jag insåg att man behöver hitta bidragsgivare för att genomföra sina idéer och att man måste vara lyhörd och anpassa sig för att få pengar.

VAD HÄNDE SEDAN?

Ina Jacobsen

Ina blev landsbygdsutvecklare på heltid

Hästintresset ledde henne till Leader, som banade vägen till både Berns och Almedalen. Ännu idag har Ina Jacobsen stor glädje av erfarenheterna från det egna leaderprojektet och arbetet i Leaders ungdomsstyrelse.

– Ynnest är ett ord jag upprepar hela tiden. Men det var verkligen en ynnest.

Så sammanfattar Ina Jacobsen sina år med Leaders ungdomsprojekt.

I hela sitt liv har Ina ridit och hade under uppväxten fem egna shetlandsponnyer hemma på gården utanför Simrishamn. När hon blev för stor för att tävla med dem i hoppning började hon med körning i stället.

– Men de där småhästarna behövde mental träning också, förklarar hon.

Tillsammans med några vänner, som också hade ponnyer, började de med miljöträning och fick så småningom höra talas om ponnyagility.

– Det visade sig vara otroligt roligt och en utmaning för både häst och människa. Inte minst blir man väldigt uppmärksam på sitt eget kroppsspråk.

Hon och hennes vänner kände efter hand att de ville arrangera egna tävlingar, och 2012 sökte de projektmedel från Leader. Ina var då 23 år gammal, men pluggade och bodde kvar hemma på föräldrarnas gård.

– Det var otroligt lärorikt att gå igenom ansökningsprocessen. Att söka EU-bidrag är inte särskilt enkelt och att ha gjort det är något jag senare haft glädje av i jobsammahang.

Projektet bifölls och Ina blev projektledare.

– Jag hade projektlett i lite mindre skala tidigare, men det här var ju en stor grej. Och i och med att vi fick pengar var det verkligen på riktigt, konstaterar hon.

Projektet blev framgångsrikt. Sammanlagt anordnades fem tävlingar på föräldrarnas gård och för varje tävling växte intresset.

– Ryktet om tävlingarna spred sig och det kom mer och mer folk som vi inte kände sedan tidigare.

Men det slutade inte där. 2013 nominerades projektet inför den skånska landsbygdsgalan ”Livet på landet”, som arrangerades av länsstyrelsen och leaderområdena i Skåne.

– Redan nomineringen kändes rent otrolig, minns hon.

Projektet vann regiontävlingen och vid den nationella Ullbagegalan på Berns i Stockholm tog projektet hem priset i klassen ”Årets ungdomssatsning”.

– Det var häftigt att få vara med, det var en jättepåkostad gala.

Erfarenheterna från projektet med agilitytävlingarna hade gett Ina en konkret inblick i Leaders arbete och hon ville lära sig mer.

– Jag var jätteintresserad av landsbygdsutveckling redan innan och tänkte att det vore kul att engagera sig på ett annat sätt.

Hon sökte och kom med i Leaders ungdomsstyrelse, där hon fick vara med och gå igenom andra ungas projektansökningar.

– Jag fick sitta på andra sidan och ta emot projekt, be om kompletteringar, bifalla och avslå ansökningar. Att ha suttit på båda sidor om bordet är något jag har nytta av än idag, konstaterar hon.

Arbetet i ungdomsstyrelsen innebar också att hon, tillsammans med de övriga ledamöterna, fick åka till Almedalsveckan två år i rad.

– Det var en otrolig upplevelse! I Almedalen gick det att hitta ännu fler som intresserade sig för landsbygdsutveckling. Och är man det minsta politiskt intresserad är det en ynnest att få vara där.

Ina blev så inspirerad att hon på egen hand fortsatte att åka till politikerveckan ytterligare fem år i rad.

– Ja, det gav verkligen mersmak. Och jag hade nog aldrig kommit dit utan Leader.

Idag arbetar Ina som infrastrukturstrateg på Simrishamns kommun, vilket innebär att hon i allra högsta grad sysslar med just landsbygdsutveckling på ett övergripande plan.

– Tiden med Leader berikade mig på flera sätt. Inte minst mentalt, jag insåg vad jag faktiskt kan klara av.

SKÅ
Årets Un
Utsedd av Svar

Företagsamhet

ARBETSTILLFÄLLEN
DIVERSIFIERING
ENTREPRENÖRSKAP
FÖRETAGSUTVECKLING
HÅLLBARHET
INNOVATION
KOMPETENSÖVERFÖRING
KONKURRENSKRAFT
KUNSKAPSUTBYTE
NÄRPRODUCERAT
PRODUKTUTVECKLING
SAMVERKAN
SMÅSKALIGHET
VARUMÄRKE

På följande sidor presenteras leaderprojekt som på olika sätt stärkt, utvecklat och ökat en hållbar företagsamhet i området.

GENVÄG ÖSTERLEN

rfexperten

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att skapa kontakt och samarbete mellan företagarna längs väg 1570 för att få fler kunder och i förlängningen göra företagen mer bärkraftiga.

AKTIVITETER

I projektet bildades ett nätverk av företag och organisationer som tillsammans ordnade möten, studiebesök, gemenskapsskapande fester och utbildningar kring exempelvis marknadsföring, paketering och sociala medier. Det skapades helt nya samarbeten och man arrangerade gemensamma publika aktiviteter såsom öppet hus.

RESULTAT

Projektets mål med att stärka det lokala näringslivet och öka gemenskapen och samhörigheten i bygden uppnåddes. Varumärket Genväg Österlen etablerades och tack vare gemensam marknadsföring och gemensamma arrangemang ökade antalet kunder och besökare hos samtliga aktörer längs väg 1570. Fler företag anslöt sig till nätverket som lever vidare än idag.

JOURNALNUMMER	2011-4094
PROJEKTÄGARE	Genväg Österlen
PROJEKTPERIOD	2011-02 – 2013-12
INSATSONRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	545 773 kr
ÖVRIG FINANSIERING	11 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	1 643 864 kr
WEBBPLATS	genvagosterlen.se

Österlen
Genväg Ö

16

Onslunda 5605

L
I
T
E

A
V

M
Y
C
K
E
T

www.genvagosterlen.se

PROFONALCOOP 2014

Vägen blev målet

Hur ska småföretagare på landet, utanför de gängse turiststråken, nå ut och vidga kundkretsen? Ett svar är föreningen Genväg Österlen.

Året var 2010. I Onslunda hade Anki Magnusson och hennes man Börje, som tillsammans driver företaget ML Borstteknik, precis öppnat en butik intill den egna fabriken.

– Jag funderade på hur vi skulle kunna marknadsföra oss och tänkte att det måste finnas fler småföretagare i närheten, berättar hon.

På Petersborgs gård några kilometer bort gick Monika Larsson i liknande tankar efter att ha byggt en ny gårdsbutik. Hon och Anki började fundera på hur de skulle kunna göra gemensam sak.

– Då kom min man på idén: ”Ta vägen, den binder ju samman er”, förklarar Monika.

Tio företagare längs väg 1570 mellan Komstad och Skåne Tranås kom till första mötet och sedan gick allt fort. När leaderprojektet drog igång hade föreningen fått 28 medlemmar längs sträckan.

Under projekttiden utbildades medlemmarna i marknadsföring, man tryckte broschyrer och gjorde en hemsida. Dessutom tillverkades skyltar som varje medlem kunde sätta upp vid infarten. Saker som troligen inte hade blivit av utan stöd från Leader, menar de.

Under åren som gått har Genväg Österlen blivit ett vedertaget begrepp. Anki Magnusson slår fast att kunderna har blivit betydligt fler. Johan Åberg, som driver Bäddsoffexperten i Skåne Tranås, kan konstatera att Genväg Österlen utvecklats till ett positivt varumärke:

– Mäklarna använder det i sina annonser när de säljer fastigheter längs väg 1570.

Med åren har en del medlemmar fallit ifrån, medan andra tillkommit. Idag deltar 36 företag och numera sträcker sig dessutom Genvägen längs hela väg 1570 – ända bort till Anklam utanför Sjöbo.

En av de nyare medlemmarna är konstnären Maud Bergman, som flyttade från Göteborg till Onslunda 2020.

– Anki ringde mig och jag nappade så klart direkt. Genvägen ger mig möjlighet att visa upp min verksamhet.

2021 gick Genväg Österlen med i den nystartade paraplyorganisationen ”Skördetid på Österlen”, som erbjuder ytterligare ett skyltfönster för medlemmarna.

Inför framtiden har föreningen flera idéer på vidareutveckling. Dels skulle man vilja införliva sevärigheter och historik längs vägen och kanske göra en helt ny broschyr. Det finns också planer på kurser och aktiviteter för besökare. 2025 fyller dessutom Genväg Österlen 15 år – något som uppmärksammas med en jubileumsfest den 11 juli.

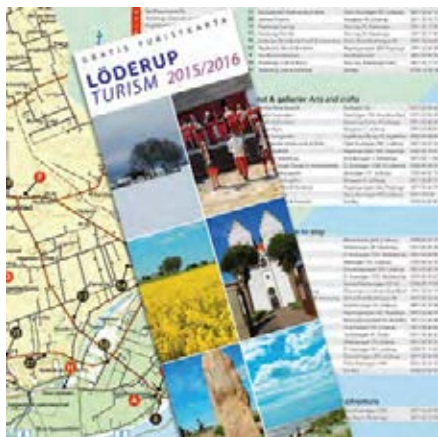

Anki Magnusson, Monika Larsson, Maud Bergman, Johan Åberg

GENVÄG ÖSTERLEN

samlar gårdsbutiker med försäljning av bland annat bär, senap, honung, choklad, dinkel och naturbeteskött. Längs vägen går det också att köpa kläder, skor, designhantverk, konst, bäddsoffor, borstar, garn och växter. Det finns hotell, kaféer, obemannad livsmedelsaffär, crêperie och det arrangeras vinprovningar. I nätverket ingår även en hembygdsförening, ett museum, en reklambyrå, flera hantverksföretag, en akupunktör, städ- och trädgårdsservice samt en uthyrare av hoppborgar.

JOURNALNUMMER	2009-1642
PROJEKTÄGARE	Löderup Turism
PROJEKTPERIOD	2009-04 – 2010-12
INSATSOMRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	151 500 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	81 725 kr
WEBBPLATS	osterlensyd.se

LÖDERUP TURISM

PROJEKTIDÉ

Många mindre entreprenörer runt Löderup såg ett behov av en gemensam mötesplats och plattform för områdets alla turistenheter och besöksmål. Syftet med detta projekt var att genomföra åtgärder för att öka områdets attraktionskraft bland turister.

AKTIVITETER

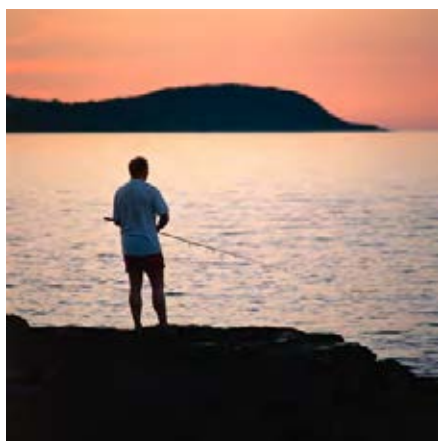
Projektet inleddes med att man skapade en samarbetsform för områdets aktörer. Därefter paketerades det stora utbudet av upplevelser, mat och natur och presenterades via hemsida, tryckt karta och skyltar. Även andra aktiviteter genomfördes för att öka områdets tillgänglighet och attraktionskraft. Det genomfördes även två aktiviteter med syfte att förlänga turistsäsongen, Käsebergaloppet och Julrundan.

RESULTAT

Projektet resulterade i ett ökat antal medlemmar i föreningen samt en hemsida och marknadsföringsmaterial. Deltagarna i projektet upplevde att antalet besökare ökade efter projektets slut och att fler bokade sistaminuten logi tack vare samordningstjänsten på den nya hemsidan.

VAD HÄNDE SEDAN?

Föreningen lever vidare och har både vuxit, utvecklats och bytt namn till Österlen Syd, då den numera täcker ett större område. Föreningen samlar idag över 90 medlemmar med verksamheter inom boende, handel, hälsa, service, konst, kafé eller restaurang. Aktörerna presenteras via en gemensam hemsida och i en tryckt turistkarta som tas fram i en stor upplaga inför påsk varje år.

JOURNALNUMMER	2010-6479
PROJEKTÄGARE	Leader Ystad-Österlenregionen
PROJEKTPERIOD	2010-03 – 2014-06
INSATSOMRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 650 000 kr

YSTAD-ÖSTERLEN TURISTFISKEPROJEKT

PROJEKTIDÉ

Det här projektet initierades och ägdes av Leader Ystad-Österlenregionen. Projektet var en del av ett större nationellt turistfiskeprojekt inom Leader och syftade till att kompetensutveckla entreprenörer i turistfiske samt marknadsföra svenska fiskedestinationer på den internationella marknaden.

AKTIVITETER

På lokal nivå arbetade man med att rekrytera entreprenörer, arrangera utbildningar och fullgöra kvalitetssäkring. Genom det nationella projektet kunde man på bästa sätt utveckla regionens förutsättningar för internationellt turistsportfiske. Regionala aktörer kunde delta på internationella mässor och hitta nya försäljningskanaler för sina produkter.

RESULTAT

Genom projektet skapades ett tätt samarbete mellan de deltagande företagen. Många andra företag i området, både befintliga och nyetablerade, såg via projektet möjligheter och nytta med en dedikerad och profilerad satsning på fisketurism. Vid projektets slut lanserades ett genomarbetat marknadsföringsmaterial på fyra språk i såväl tryckt som digitalt format. Generellt bidrog projektet till ökad kunskap om vad fisketurism kan generera i fråga om arbetstillfällen och ekonomi.

JOURNALNUMMER	2010-6290
PROJEKTÄGARE	Regional Matkultur Skåne
PROJEKTPERIOD	2010-11 – 2012-07
INSATSONRÅDE	Närande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	445 487 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	197 251 kr
WEBBPLATS	regionalmatkultur skane.se

FÖRSTUDIE NÄRPRODUCERAT

PROJEKTIDÉ

Syftet med denna förstudien var att ta fram åtgärder för att kunna skapa konkret och direkt nytta för aktörer inom småskalig livsmedelsproduktion i leaderområdet. Målet var att skapa bättre förutsättningar för livsmedelsproducenterna att utveckla, marknadsföra och distribuera sina produkter på en regional marknad.

AKTIVITETER

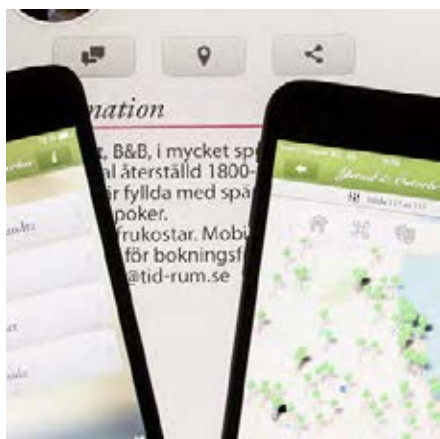
Arbetet med förstudien innefattade nuläges- och omvärldsanalys, analys av marknaden för närproducerade livsmedel, strategier för tillväxt och utveckling samt ett projekt- och åtgärdsförslag. I projektet ingick också enkätundersökningar, djupintervjuer samt workshoppar med intressenter.

RESULTAT

I rapporten framkom bland annat att kunskapsutbyte och samordning var extra viktigt för producenterna. Genom förstudien skapades bättre förutsättningar för småskaligt och lokalt tillverkad mat. Nätverket av matproducenter både växte och breddades och nya samarbeten inleddes.

VAD HÄNDE SEDAN?

Sedan genomförandet har allt fler livsmedelsbutiker satsat på samarbeten med lokala producenter, vilket kan vara en effekt av projektet. Att matproducenterna uppmärksammades på möjligheterna och fördelarna med att samarbeta kring försäljning kan också ha haft en viss inverkan på uppstarten av REKO-ringar i området.

JOURNALNUMMER	2010-7504
PROJEKTÄGARE	Ystads kommun
PROJEKTPERIOD	2010-11 – 2013-08
INSATSONRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	483 621 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	61 688 kr
WEBBPLATS	visitystadosterlen.se

APPAR FÖR SMARTPHONES

PROJEKTIDÉ

År 2011 var mobilapplikationer, eller appar som vi säger idag, på stark uppgång. Ystads kommun ville i detta projekt därför ta fram en app för besöksnäringen. En produkt för marknadsföring, en informationskälla för befintliga och presumtiva besökare samt ett redskap för företagare och andra aktörer inom besöksnäringen.

AKTIVITETER

En app togs fram, med fokus på natur och kultur i Ystad-Österlenregionen. I appen fanns bland annat vandringsleder och cykelslingor och det var möjligt att söka efter boende, aktiviteter, evenemang, besöksmål, sevärheter och restauranger.

RESULTAT

Projektet bidrog till kompetensutveckling inom både offentlig sektor och bland aktörer inom besöksnäringen. Appen i sig blev ytterligare en kanal för marknadsföring av området, men innebar också ett mervärde för boende, besökare och företagare.

BOVETE PÅ ÖSTERLEN

PROJEKTIDÉ

Bovete är en gröda som visat sig ge nya möjligheter. Frukterna kan förädlas till mjöl eller gryn, bovete är fritt från gluten och mycket vitaminrikt. Grödan har odlats i Skåne tidigare, men odlingen upphörde under 1930-talet då bovete inte passade in i en rationell stordrift.

AKTIVITETER

I projektet genomfördes en provodling av bovete med olika etablerings- och skördetekniker. Man provrensade fröet, anordnade fältvandringar i provodlingen och åkte på en studieresa till boveteodlare i Värmland och gjorde en litteraturstudie och ekonomianalys.

RESULTAT

Efter projektet stod det klart att bovete kan odlas på Österlen med goda resultat, både vad gäller volym och ekonomi. Man hade dessutom återupptäckt och återupplivat gamla tekniker för att skala och använda bovete. Det etablerades ett nätverk av intresserade aktörer inom jordbruks-, livsmedels- och restaurangnäringen. Även den allmänna lokala kunskapen kring odling av bovete ökade tack vare projektets aktiviteter.

JOURNALNUMMER	2013-0165
PROJEKTÄGARE	Hushållningssällskapet Kristianstad
PROJEKTPERIOD	2013-01 – 2014-01
INSATSONRÅDE	Närande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	167 071 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	41 300 kr
WEBBPLATS	odlingen.org

Boveteodling med framtidsambitioner

Pedagogik och försörjningspolitik smälter samman på bovtefältet utanför Gislöv. Här fortsätter konstnären Gunnel Pettersson att utveckla både odling och tankar.

– Det står nog bovete skrivet i pannan på mig, säger Gunnel Pettersson och skrattar när hon en julikväll visar runt i bovtefältet.

Med utsikt över Östersjön och Bornholm breder 1,5 blomstrande hektar ut sig.

Fröet till själva leaderprojektet såddes några år in på 2000-talet, då Gunnel Pettersson var i Japan och hälsade på sin svärmor, som är lantbrukare. Hon bjöd som vanligt på sobanudlar, gjorda på bovete, och tillsammans gick de ut på fälten. Gunnel slogs av en tanke: ”Varför odlar vi inte bovete i Sverige längre?”

Leaderprojektet, och försöksodlingen på Hushållningssällskapets mark utanför Borby, slog väl ut.

– Vi kunde konstatera att det gick att odla bovete här och att det gav bra avkastning. Många kontaktade mig och var intresserade av att börja odla.

Det finns dock en bromskloss i sammanhanget: Bristen på anläggningar i närområdet som kan skala fröna. Det har hämmat utbredningen av boveteodlingar, även om Gunnel Pettersson hyser hopp om att man så småningom ska hitta en lösning på problemet.

Själv har hon fortsatt med odlingar på olika håll och använt bovetet i sitt eget konstnärskap, för att på olika sätt uppmärksamma den gamla kulturgrödan.

2015 deltog hon dessutom i den rikstäckande tävlingen Matverk tillsammans med sin make Takao Momiya, konstnär också han, och kocken Johan Linnerborg. Tävlingen gick ut på att skapa en innovativ livsmedelsprodukt och laget kom trea med sina färska sobanudlar.

Under pandemin blev hon del i ett bovete-nätverk initierat av länsstyrelserna i Skåne och Kalmar.

Det nya fältet utanför Gislöv ingår i ett nytt projekt, ”Odlat kulturarv”, med ekonomiskt stöd från Region Skåne. Under 2024 ska Gunnel Petterson nätverka och hitta nya samarbetspartners för kulturaktiviteter, för att därefter ansöka om nya leadermedel för utveckling av odlingen. Tanken är att på sikt dela upp fältet i fyra delar och idka växelbruk med bovete, gamla sorters råg och vete samt diverse provgrödor.

– Jag har en pedagogisk ambition och vill att den här odlingen ska bli publik, konstaterar Gunnel Petterson.

Samtidigt menar hon att projektet också har en politisk dimension.

– Vi har gått helt knas vad gäller vår mathållning och vårt hårt industrialiserade jordbruk är inte anpassat till klimatomställningen. Jag ifrågasätter varför vi odlar det vi gör: Det här är lobbyverksamhet i mikroformat.

***“Det står nog bovete
skrivet i pannan på mig”***

JOURNALNUMMER	2010-7503
PROJEKTÄGARE	Isolen
PROJEKTPERIOD	2010-12 – 2011-04
INSATSOMRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	184 920 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	54 775 kr

FÖRSTUDIE ISOLEN

PROJEKTIDÉ

I denna förstudie togs det fram ett underlag till ett huvudprojekt vars syfte var att undersöka förutsättningarna för att utveckla och tillverka isoleringsmaterial av ekologisk fårull. I förstudien undersöktes också behovet och efterfrågan.

AKTIVITETER

Under förstudien arbetade fem arbetsgrupper med fem olika ansvarsområden: marknadsanalys, uppfödning och logistik, process och produktutveckling, marknadsföring samt kalkylering och finansiering för efterföljande steg. Samtliga arbetsgrupper bidrog med analyser som var viktiga i detta första skede.

RESULTAT

Förstudien bidrog till att projektidéns kraft blev bekräftad. Man kunde se att intresset för får, lamm och landsbygd samt efterfrågan för ekologiska byggmaterial ökade och att intresset från fåruppfödarna var stort. Slutsatsen var att det fanns bra förutsättningar och en tydlig marknad för isoleringsprodukter av fårull och att utvecklingsprocessen var realiserbar.

JOURNALNUMMER	2011-4410
PROJEKTÄGARE	Isolen
PROJEKTPERIOD	2011-05 – 2014-02
INSATSOMRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 373 820 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	59 675 kr

ISOLEN 2.0

PROJEKTIDÉ

Det här projektet var ett följdprojekt av Förstudie Isolen. Projektets syfte var att undersöka möjligheterna för fårnäringen att tillvarata den fårull som tidigare destrueras och i stället använda den som isolering vid byggnation. I projektet ville man också undersöka logistikkedjor för insamling, möjliga modeller för och marknadsföring av isoleringsmaterialet.

AKTIVITETER

Det genomfördes en utredning kring logistiska frågor med fokus på fårböndernas krav på en fungerande insamlingsverksamhet. Produktutveckling skedde i tätt samarbete med intressenter inom industrin, arkitekter och den ekologiska byggmarknaden. Man arbetade med prototyp- och teknikutveckling samt testade den tillverkade ullisoleringen i byggnader. Det genomfördes omfattande marknadsanalyser och marknadsföring av produkten för att förbereda marknaden.

RESULTAT

Projektet bidrog till minskat överskott av fårull bland bönder i Skåne och Blekinge. Det skapades nya kontaktytor och nätverk för kunskap kring ekologisk fårullsisolering och ett fortsatt utvecklingsarbete. Projektet bidrog även till kompetenshöjning bland ett antal långtidsarbetslösa, vilket i sin tur skapade arbetstillfällen för några av dessa personer. Projektet lade grund till en verksamhet som kunde starta efter projektets slut.

JOURNALNUMMER	2019-5643
PROJEKTÄGARE	Äpplets vänner
PROJEKTPERIOD	2011-04 – 2012-11
INSATSOMRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	309 451 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	79 975 kr

KOMPETENSUTVECKLING OCH NYREKRYTERING AV FRUKTODLARE

PROJEKTIDÉ

I det här projektet ville man stärka fruktodlingsbranschens ekonomiska överlevnad och långsiktiga hållbarhet. Man ville bidra till ett bättre utnyttjande av lokala resurser genom kompetensutveckling, nyrekrytering, kunskapsuppbyggnad och informationsspridning.

AKTIVITETER

Det togs fram utbildningsmaterial och genomfördes två större seminarier för etablerade och potentiella fruktodlare. Genom publika aktiviteter spred man kunskap om hur den svenska fruktodlingsbranschen ser ut och fungerar. Matbutikspersonal i Brösarp, Simrishamn och Kivik utbildades i hantering av frukt.

RESULTAT

Fruktodlarna fick ökad kunskap och kompetens och två nya fruktodlare etablerades. Intresset för svensk frukt och fruktodlarnas villkor ökade, bland både allmänhet och detaljhandel. Det bildades en ideell förening, Äpplets vänner, vars syfte var att fortsätta arbeta med förutsättningarna för den svenska fruktodlingsbranschen. Via en hemsida kunde etablerade, presumtiva eller nyblivna fruktodlare inhämta kunskap och information kring äppelodling och olika äppelsorter samt få rådgivning.

JOURNALNUMMER	2011-4096
PROJEKTÄGARE	Grön Hälsa Ystad-Österlen
PROJEKTPERIOD	2011-06 – 2013-09
INSATSOMRÅDE	Närande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	308 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	164 237 kr

GRÖN HÄLSA

PROJEKTIDÉ

Här ville man skapa en plattform och ett nätverk för företag inom grön hälsa i leaderområdet. För att öka kompetensen hos medlemsföretagen, stärka näringen och utveckla en verksamhetsprofil.

AKTIVITETER

I projektet arrangerade man nätverksträffar och Walk and talks och knöt kontakter med Region Skåne, Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp, Cancer- och Trafikskadades Riksförbund (idag CancerRehabFonden) med flera. Många medlemmar utmärkte sig under projekttiden i lokalsamhället och i media, antingen genom nystart, projekt eller nytänkande.

RESULTAT

Medlemsantalet ökade från 13 till 40 och medlemmarna fick hjälp med att se sin egen kompetens och tydliggöra sina visioner och utvecklingsmöjligheter för företagen. Många nya samarbeten mellan företagarna inleddes och fler hittade nya områden att nischa sig inom.

EKOLOGISKA LÅGENERGIHUS

PROJEKTIDÉ

Ett flertal aktörer inom byggbranschen kände en stor vilja att påverka bostadsbyggandet i en mer miljövänlig riktning och detta projekt gick ut på att formera ett nätverk för dessa aktörer.

AKTIVITETER

Föreningen Hållbart Byggande i Syd bildades, marknadsfördes och rekryterade fler medlemmar. För att åstadkomma den förändring man strävade efter genomförde man en rad olika aktiviteter, exempelvis föreläsningar, konferenser, studiebesök, nätverksträffar och workshoppar.

RESULTAT

För alla typer av aktörer inom byggbranschen blev föreningen Hållbart Byggande i Syd en unik mötesplats som tidigare inte existerat. Traditionella biobaserade byggtekniker, som skulle kunna utgöra ett av svaren på byggandets miljöproblem, fick på detta sätt en möjlighet att introduceras på bredare front.

JOURNALNUMMER	2013-0938
PROJEKTÄGARE	Hållbart Byggande i Syd
PROJEKTPERIOD	2013-03 – 2015-12
INSATSMRÅDE	Närande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	225 213 kr
ÖVRIG FINANSIERING	55 125 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	182 090 kr
WEBBPLATS	hbsyd.se

Bildade förening för hållbart byggande

Lite snack och mycket verkstad. Det kännetecknar projektet som ville inspirera till en mer hållbar byggbransch.

– Om jag ska vara ärlig tror jag att vi lyckades få till ett leaderprojekt endast tack vare att det fanns en snubbe på Leader som hjälpte oss med ansökan. Själva var vi väldigt praktiskt inriktade, säger Anders Ejlertsson med ett hjärtligt skratt.

Det var hans egna tankar på ett mer hållbart byggande, och i förlängningen ett mer hållbart liv, som var startpunkten för hela projektet.

– Projektet byggde väldigt mycket på ambition, lust och intresse för den hållbara sfären. Och jag hittade snabbt ytterligare några personer med hållbart hjärta, bland annat Karin Höijer, som blev föreningens första ordförande.

Hållbart Byggande i Syd blev namnet på den nybildade föreningen.

– Vi sökte aktivt medlemmar för att växa. Verksamheten var helt eventstyrd, även om vi inte formulerade det så medan vi höll på.

Från att till en början ha anordnat traditionella föreläsningar växlade föreningen ganska snart upp vad gäller både takt och ambitioner. Anders Ejlertsson beräknar att man under projektperioden arrangerade mellan 20 och 30 olika former av evenemang.

Två stora och välbesökta konferenser hann föreningen med. Den första, som arrangerades i Hörby, handlade om utfasning av farliga ämnen i byggnadsmaterial och samlade omkring 150 deltagare.

– Vi hade tagit dit talare från hela Sverige, minns Anders.

En andra konferens i Lund behandlade lerbyggnation och hur man kan industrialisera lerbyggnadsprocesser. Den lockade om möjligt ännu fler deltagare.

– Jag tror vi hann sprida mycket kunskap, konstaterar Anders Ejlertsson.

För honom blev projektet också en viktig brytpunkt på ett personligt plan.

– Jag var så sjukt intresserad av de här frågorna och insåg att jag ville pyssla med det på heltid och började jobba som konsult, berättar Anders, som fram till dess drivit en fönsterrenoveringsfirma.

Något år efter projekttidens slut lämnade han föreningen och idag arbetar han som utvecklingsledare på IVL Svenska miljöinstitutet.

Föreningen Hållbart byggande i Syd lever dock vidare.

– Just nu befinner sig föreningen vid ett vägskäl där vi diskuterar framtiden, vad vi vill göra och åstadkomma. Vi vill vara en mötesplats där vi kan samla människor i branschen, dela med oss av den kunskap som finns och där medlemmarna kan hjälpa varandra, säger föreningens nyvalda ordförande Lisa Luckman.

GOLFDESTINATION YSTAD-ÖSTERLEN

PROJEKTIDÉ

Syftet var att förlänga golfsäsongen för golfklubbarna i Ystad-Österlenregionen med ett ökat antal golfgäster under vår och höst. Därför ville man skapa och etablera ett varumärke och en kraftfull portal för att sprida marknadsföringen. Förväntade följd effekter skulle vara att boende, restauranger och andra aktörer inom besöksnäringen också skulle få en längre säsong.

RESULTAT

Antalet danska gästspelare minskade nationellt medan de klubbar som ingick i projektet i stället ökat sin andel av danska spelare. I och med att projektet valde att rikta insatserna mot långväga golfare ökade även antalet gästnätter i området.

JOURNALNUMMER	2011-6278
PROJEKTÄGARE	Golfdestination Ystad Österlen
PROJEKTPERIOD	2011-08 – 2012-12
INSATSOMRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	344 500 kr
ÖVRIG FINANSIERING	100 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	142 713 kr

AKTIVITETER

Under projekttiden genomfördes spridda och riktade marknadsföringsinsatser för att nå nya golfgäster. Speciellt riktade man in sig på Danmark som en potentiell marknad. Ett gemensamt varumärke med gemensam hemsida för de olika golfklubbarna höll nere kostnaderna men ökade vidden av människor man kunde nå. Olika samarbeten med bland annat Visit Sweden och Tourism in Skåne underlättade genomförandet.

DEN ARBETANDE VALLHUNDEN

PROJEKTIDÉ

Detta projekt syftade till att öka de yrkesarbetande böndernas konkurrenskraft genom att informera och utbilda dem i konsten att införa arbetande vallhundar i deras verksamheter. Projektet vände sig till såväl nöt- som fårbönder i regionen. Utbildningens innehåll spände över allt från ekonomi och teori till hembesök och praktisk träning.

RESULTAT

Totalt engagerades tio verksamma bönder med hundar och projektet väckte stort intresse. Efter projektets slut arbetade en grupp inom Skånes vallhundsklubb vidare med projektets utbildningsinsatser och det påbörjades ett nationellt erfarenhetsutbyte inom Svenska vallhundsklubben.

JOURNALNUMMER	2011-3165
PROJEKTÄGARE	Svenska Vallhundsklubben
PROJEKTPERIOD	2011-08 – 2013-04
INSATSOMRÅDE	Företagsamhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	348 849 kr
ÖVRIG FINANSIERING	185 270 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	493 900 kr
WEBBPLATS	svak.se

AKTIVITETER

Initialt i projektet började man med planerings- och utbildningsarbete och genom projektet nådde man sedan ut till yrkesverksamma bönder som erbjöds ett antal utbildningstillfällen. Vidare genomfördes en utvärdering av projektet samt spridning av projektets resultat till alla tillhörande lokala klubbar inom Svenska Vallhundsklubben.

JOURNALNUMMER	2017-1126
PROJEKTÄGARE	Jona Elfdahl, enskild firma
PROJEKTPERIOD	2018-04 – 2019-09
SAMARBETSPARTNERS	Gylleboverket, Holma Folkhögskola
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	196 342 kr
ÖVRIG FINANSIERING	165 486 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	132 000 kr

NÖTODLING ÖSTERLEN

PROJEKTIDÉ

Syftet var att anlägga en skolträdgård för holistisk provodling av nötter i Lilla Skräddaröd på Österlen. Man ville etablera ett trettiotal träd med mandel, valnöt och äkta kastanj.

Projektet syftade också till att skapa ett större intresse och en större kunskap kring skogsträdgårdssodling, ett odlingsystem som efterliknar skogens naturliga ekosystem och därmed anses mer hållbart.

AKTIVITETER

Projektgruppen ympade och planterade nötträd, men också stödväxter. Man anlade en damm, där allt regnvatten från taken samlades upp. Man eldade 20 kubik med biokol för att få rent och klart vatten till en reningsdamm, en så kallad rotzon, för växterna att växa i.

Vidare byggde man en parkering för att öka tillgängligheten i samband med kursverksamhet.

Under projektiden arrangerades, i samarbete med Gylleboverket och Holma folkhögskola, en rad utbildningar, studiebesök och skogsträdgårdsvandringar som lockade närmare 200 personer.

RESULTAT

Under projektiden planterades ett hundratal nötträd på Lilla Skräddaröd och samtliga träd överlevde den mycket torra sommaren 2018. Projektet uppnådde sitt mål – att skapa en storskalig provodling av nötter i ett odlingsystem som efterliknar skogens naturliga ekosystem.

Nötodlingen har väckt stort intresse i hela Europa och efter projektets slut har man fortsatt med kompetenshöjande aktiviteter i skogsträdgården.

JOURNALNUMMER	2016-6597
PROJEKTÄGARE	Sjöbo kommun
PROJEKTPERIOD	2016-10 – 2017-12
SAMARBETSPARTNERS	Sjöbo Vuxenutbildning, Byggnadsvård i Skåne samt företag med en inriktning mot byggnadsvård
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	315 164 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	19 866 kr
WEBBPLATS	sjobo.se

FÖRSTUDIE HANTVERKSKOMPETENS

PROJEKTIDÉ

Syftet var att skapa en förstudie kring kompetensförsörjning inom byggnadshantverk i sydöstra Skåne, då dessa värdefulla kompetenser riskerar att försvinna.

Utbildningsläget för det traditionella bygghantverket har hamnat i kläm i det svenska utbildningssystemet, eftersom byggutbildningarna satsar nästan fullt ut på nyproduktion och hantverksutbildningarna mer på småhantverk. Traderad kunskap om både material och tekniker håller på att gå förlorad och huvudsyftet med förstudien var därför att utreda möjligheten att starta en specialiserad utbildning med fokus på traditionella hantverks- och byggmetoder (byggnadsvård).

AKTIVITETER

Projektet initierade flertalet samarbeten mellan planerare, utbildningsanordnare, byggbransch och fastighetsägare.

Projektet använde följande tre metoder för att besvara förstudiens frågeställningar:

1. Informationssökning och sammanställning av befintliga studier, prognoser och rapporter.
2. Enkäter till målgrupperna – hantverkare, studenter och fastighetsägare.
3. Uppföljnings- och dialogmöten (lokalt) med hantverkare.

RESULTAT

Projektets aktiviteter resulterade i en rapport, som var tänkt att ligga till grund för att kunna skapa en eller flera eftergymnasiala utbildningar i leaderområdet. Vid projektets slut startades utbildningen Hantverkslärling inom kulturhistorisk byggnadsteknik på Sjöbo Vuxenutbildning.

**INNOVATIONSCENTER
FÖR LANDSBYGDEN**

Heidi Kivi
moderöppnir for
andsnagar

Innovativt center som främjar nya idéer

– Det finns så mycket innovationskraft på landsbygden, som inte tar vägen någonstans. Det konstaterar Helena Kurki på Innovationscenter för landsbygden, som efter projektidens slut blivit en permanent verksamhet.

– Välkomna, det här ska bli en innovationsresa. Och när vi går härifrån idag hoppas vi att det ska finnas idéer till nya produkter.

Dagens moderator Helena Kurki inleder halvdagsevenemanget ”Hållbar mat från hav och sjö”, ett samarbete mellan Innovationscenter för landsbygden, Marint centrum i Simrishamn och Cirkulär utvecklingshub. Inspirationsföreläsningar varvas den här novemberdagen med mingel och nätverkande.

Ett 70-tal deltagare – företagare, politiker, universitetsfolk samt lokala och regionala tjänstemän – har bänkat sig på Skeppet i Simrishamn. Här finns också en mässdel, där företag visar varor de skapat utifrån restprodukter. Man kan till exempel smaka på biffar av kött från både sill- och torskben och kryddblandningar gjorda med svamp som av estetiska skäl ratas av dagligvaruhandeln.

– Fokus idag är hur man kan ta hand om restprodukter från främst hav och sjö, men också den gröna sektorn. Vi vill skapa synlighet, samla alla i samma rum och se om det blir några gnistor när människor möts, förklarar Helena Kurki, verksamhetsledare och innovationsrådgivare på Innovationscenter.

Den här dagen är i sig ett indirekt resultat av det leaderprojekt som tog sin början 2016.

Idén till Innovationscenter kläcktes från början i Sjöbo, av dåvarande näringslivsutvecklaren och ordföranden i kommunstyrelsen.

– De insåg att de lokala företagen hade många idéer men saknade kunskap och rutin kring vart de kunde vända sig för att få hjälp och stöd.

Sjöbo kommun sökte och fick pengar från Europeiska regionalfonden till en förstudie kring hur man skulle kunna skapa förutsättningar för företagsutveckling utanför städerna. Tack vare bidrag från Leader kunde man därefter i större skala genomföra det man testat i förstudien och utvidga projektområdet till att omfatta Sjöbo, Ystad, Tomelilla och Simrishamns kommuner.

Leaderprojektet vilade på tre ben. För det första handlade det om att stötta företag som har innovativa idéer och slussa dem vidare, så att de får chans att utnyttja det stöd som finns. För det andra ville man stimulera idéskapande och för det tredje samverka och skapa nya möjligheter.

Visst fanns det sedan tidigare olika stödmöjligheter för företag i Skåne, men även om de geografiska avstånden inte är enorma konstaterar Helena Kurki att de mentala är desto större.

– Många har uppfattningen att innovation är något som bara gäller för ”coola killar i keps” eller för ”dom i Malmö”. Man känner inte riktigt igen sig. Men innovation är ju allt som är nytt och som gagnar den egna verksamheten.

Projektet skulle ha varat i tre år, till mitten av 2019.

– Men eftersom vi samverkade så mycket med andra aktörer kunde vi sträcka ut budgeten så att den räckte ända till maj 2023. Vi jobbade resursklokt – apropå att själv vara innovativ, säger Helena Kurki och ler.

Redan från allra första början var siktet inställt på att skapa en ny, permanent verksamhet. Idag finansieras Innovationscenter för landsbygden av Region Skåne, tillsammans med projektpengar från olika håll.

INNOVATIONSCENTER FÖR LANDSBYGDEN

PROJEKTIDÉ

Till grund för detta projekt låg en förstudie från 2015 i Sjöbo kommun, finansierad av Regionala utvecklingsfonden via Tillväxtverket och Sparbanksstiftelsen Färs och Frosta. Förstudien beskrev behovet av en aktör som förstår och kan skapa bättre förutsättningar för företagare på landsbygden. Syftet var att bygga ett nav som kompletterar kommunernas näringslivsverksamhet, för ökad innovationskraft och tillväxt bland landsbygdsföretag.

AKTIVITETER

Projektet utvecklade en arbetsmodell och etablerade en verksamhet. Alla aktiviteter utfördes primärt i sydöstra Skånes fyra kommuner, men med kontaktskapande lokalt, regionalt och ibland nationellt. Arbets sättet innebar en proaktiv, uppsökande verksamhet med företagsbesök och rådgivning nära företagarna. Arbetsmodellen vilar på sex "S":

- Stärka, Stödja och Slussa – rådgivning för företagare, kontaktskapande och slussning till olika stödsystem.
- Stimulera idéskapande – sex "Innovation Camps" genomfördes, riktade till företag inom en specifik bransch som tillsammans deltog i innovationsworkshoppar.
- Samordna och Skapa möjligheter – matchning och kontaktskapande mellan aktörer som har nytta av att samverka men som annars inte skulle komma i kontakt med varandra.

Övriga aktiviteter var dialogmöten, där innovatörer sammanfördes med landsbygdsföretag för att testa nya produkter. I samarbete med LRF och SLU Alnarp skapades ett möteskoncept med namnet "Växande möten". I samverkan med akademien kunde studenter även erbjudas examensarbete.

RESULTAT

Totalt fick 162 unika aktörer rådgivning och 137 erbjöds slussning. Det arrangerades 66 innovationsseminarier och kreativa workshoppar. 19 projektansökningar skrevs fram, varav tolv blev beviljade stöd. Projektet bidrog till ökad samverkan kring innovation, mellan företagare men också mellan olika stödaktörer. Stödaktörer fick hjälp att nå ut till landsbygdens företagare, vilket synliggjorde och ökade användandet av innovationsstödsystemet och dess utbud. Projektet synliggjorde landsbygdens potential och förutsättningar och utmanade den urbana normen.

JOURNALNUMMER	2016-1986
PROJEKTÄGARE	Sjöbo kommun
PROJEKTPERIOD	2016-07 – 2023-05
SAMARBETSPARTNERS	Simrishamns, Tomelilla och Ystads kommun, Sparbanken Skåne, Region Skåne, Tillväxt Syd, SLU Alnarp, Krinova, Almi, Nyföretagarcentrum, Europa Direkt Sydsåne, LRF Skåne med flera
INSATSONMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	3 552 068 kr
ÖVRIG FINANSIERING	125 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	97 460 kr
WEBBPLATS	innovationscenter.se

HÅLLBAR EKONOMISK TILLVÄXT PÅ LANDSBYGDEN

PROJEKTIDÉ

Syftet med detta projekt var att komplettera Innovationscenters "basmodell" med fler affärsmodeller, och bredda från fokus på främst innovation till fokus på tillväxt i en vidare bemärkelse.

AKTIVITETER

I projektet utvecklades och testades en rad modeller, koncept och arbetssätt med bland annat följande aktiviteter:

Insatser för ökad kunskap kring nya finansieringslösningar: "Vägen till pengarna", ett helhetskoncept med webinarier, finansieringskarta och löpande tips om aktuella utlysningar. Ett koncept som genomfördes tillsammans med Europa Direkt Sydsåne.

Insatser för att skapa samverkansmöjligheter i lokalekonomin: Ett skuggstyrelseprogram som genomfördes tillsammans med Nyföretagarcentrum, där företag med uppväxlingsambitioner fick möjlighet att samarbeta med kunniga styrelseledamöter från det lokala samhället.

Insatser för samverkan med forskningsaktörer som del i insatser för koppling stad och landsbygd: "Växande möte", ett möteskoncept som genomfördes tillsammans med SLU Alnarp och LRF Skåne.

Insatser för att hitta sätt för lokala företagare att samverka med studenter vid Lunds Tekniska Högskola.

Insatser för stöd vid etablering av testbäddar för tillämpad forskning: i kontakt med akademien och drivna innovatörer för att identifiera potentiella testbäddar.

RESULTAT

Projektet har lett till en kompletterad Innovationscentermodell med nya, utprovade och verifierade modeller och arbetssätt. Men också till utvecklingsinsatser för lokala företag i form av kunskap, skapande av nya förmågor samt motivation för förändring och utveckling. Sist men inte minst har Innovationscenter för landsbygden stärkts som en delregional nod.

JOURNALNUMMER	2019-2700
PROJEKTÄGARE	Sjöbo kommun
PROJEKTPERIOD	2020-01 – 2023-04
SAMARBETSPARTNERS	Simrishamns, Tomelilla och Ystads kommun, Sparbanken Skåne, Region Skåne, Tillväxt Syd, SLU Alnarp, Krinova, Almi, Nyföretagarcentrum, Europa Direkt Sydsåne, LRF Skåne med flera
INSATSONMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Regionala utvecklingsfonden
LEADERFINANSIERING	1 189 044 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	565 620 kr

”Sjöbo kommun initierade Innovationscenter för landsbygden då vi såg att många nya företagsidéer inte blev av alternativt flyttade västerut, där det fanns mer etablerade inkubatorer. Projektet har uppnått alla mål med råge och både nya företag och fler arbetstillfällen har skapats.”

MAGNUS WEBERG, KOMMUNALRÅD SJÖBO

”Innovationscenter för landsbygden är ett incitament för att stärka landsbygden och tillväxten för att på så vis skapa bättre förutsättningar för näringslivet och en levande landsbygd.”

PAULA NILSSON, KOMMUNALRÅD YSTAD

FRÅN SFI TILL ARBETE

PROJEKTIDÉ

Syftet var att få fler nyanlända i arbete samt att hjälpa arbetsgivare i sydöstra Skåne att rekrytera ny personal. Statistik visar att många i Sverige får arbete genom relationer och kontaktnätverk, vilket de nyanlända ofta saknar. Därför ville man genom projektet vara en förtroendeingivande länk mellan nyanlända och arbetsgivare för att möjliggöra matchningar som kanske annars aldrig hade ägt rum.

AKTIVITETER

120 nyanlända intervjuades och kartlades vad gällde utbildning, språk, intressen, tidigare arbetslivserfarenheter och personliga mål. Samtliga erbjöds utbildningsdagar om hur det är att arbeta i Sverige: vad man ska tänka på vid en anställningsintervju, svensk arbetsrätt, samspel mellan chef och medarbetare, sociala koder och kulturskillnader, kommunikation på en arbetsplats och så vidare. Deltagarna hade också tillgång till språkkaféer två gånger i veckan där 10-15 volontärer fanns på plats för att samtala, men också för att rollspela inför kommande anställningsintervjuer.

Parallellt kontaktade projektledarna lokala arbetsgivare och gjorde cirka 100 företagsbesök där man berättade om projektet och möjliga arbetstagare. Man arrangerade även större luncher där företagare och nyanlända kunde träffas.

Vid matchning fick de nyanlända stöd inför, och om de så önskade även under, anställningsintervjun. Projektledarna hjälpte dem att gå igenom anställningsavtal och med att kontakta Arbetsförmedlingen i de fall arbetsgivaren hade möjlighet att få ekonomiskt stöd. Vid en anställning gjorde man regelbundna uppföljningar med både arbetsgivare och nyanställd för att minimera risken för missförstånd och komplikationer.

RESULTAT

Under projekttiden fick 69 nyanlända arbete, varav 17 fick en tillsvidareanställning och övriga fick återkommande säsongsanställningar. Många av anställningarna föregicks av praktik, som också möjliggjordes tack vare projektet. Tre nyanlända fick stöd med att starta egna företag och 21 valde att börja studera efter vägledande coaching med projektledarna. Man hjälpte även nyanlända ungdomar under 18 år att få sommarjobb.

En nyanländ person som får ett arbete gör skillnad för fler än sig själv. Även arbetstagarens familj, vänner och släkt påverkas positivt, det ger hopp till andra nyanlända och påskyndar integrationen i samhället i stort. Deltagare som fick ett arbete tack vare projektet vittnade alla om en ökad glädje och självkänsla, samt en tillfredsställelse över att kunna försörja sig själv och sin familj.

Tack vare projektet, vilket kunde användas som referensuppdrag, skrev Hyllie Park Talentbyrå efter projektets slut ett avtal med Arbetsförmedlingen om att bedriva tjänsten Stöd och Matchning. Projektets lärdomar har utvecklats och idag finns etablerad verksamhet och avtal med Arbetsförmedlingen i Simrishamn och Malmö.

JOURNALNUMMER	2018-0313
PROJEKTÄGARE	Föreningen Talenterna
PROJEKTPERIOD	2018-08 – 2020-08
SAMARBETSPARTNERS	Hyllie Park Folkhögskola, Skillinge Missionshus, Skillinge Företagarförening, Hushållningssällskapet, Lantbrukarnas Riksförbund
INSATSOMRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Socialfonden
LEADERFINANSIERING	2 293 099 kr
ÖVRIG FINANSIERING	376 002 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	358 985 kr

Talenterna blev nätverk för nyanlända

Föreningen Talenterna blev många nyanländas brygga till den svenska arbetsmarknaden. Erfarenheterna från leaderprojektet skulle dessutom visa sig värdefulla när kriget i Ukraina bröt ut.

Allt började redan 2014, då Skillinge missionshus byggde ut sina lokaler.

– Samtidigt kom den stora flyktingvågen, i samband med kriget i Syrien. Vi kände till Hyllie Park Folkhögskolas SFI-utbildning i Malmö och undrade om de inte skulle kunna ha SFI-verksamhet i våra lokaler också, berättar Kalle Spetz.

Han är missionshusets pastor och föreståndare, tillika verksamhetsledare för det som idag heter Hyllie Park Talentbyrån.

Tillsammans med folkhögskolan i Malmö skapades i Skillinge vad Kalle Spetz kallar för ”folkrörelsenära SFI”. Skolan var liten, eleverna hade regelbundna träffar med ortsborna och missionshuset hjälpte till och ordnade fester och utflykter.

– Vi fick väldigt mycket kontakt med de nyanlända, fick höra vad de gjort i sina hemländer och vilken yrkesbakgrund de hade. Och insåg att de saknade nätverk. Skulle vi kunna vara deras nätverk och brygga ut till företagen?

Så föddes idén att matcha nyanlända och lokala företag i behov av arbetskraft. På ideell basis startade Skillinge missionshus en mindre rekryteringsverksamhet som uppmärksammades i lokalpressen, vilket ledde till att Leader fick upp ögonen för initiativet.

– De hörde av sig från Leader och tyckte att vår verksamhet skulle kunna vara ett lämpligt leaderprojekt. Tillsammans med Hyllie Park folkhögskola startade vi därför föreningen Talenterna.

Under två års tid hjälpte Talenterna nyanlända vidare till både arbete och studier.

– Leader var helt avgörande för att vi skulle kunna utveckla den här idén till verklighet, vi hade inte kunnat genomföra det annars, konstaterar Kalle Spetz.

Tack vare projektbidraget från Leader kunde föreningen också anställa en person som hade arbetat med rekrytering och bemanning i Syrien och som kunde komplettera Kalle.

Ibland lyckades de få till näst intill osannolika matchningar. Som när Kalle Spetz på en näringslivsträff mötte en kvinna som skulle skaffa nya hästar och undrade om Talenterna kände till någon som hade jobbat med fullblodsaraber tidigare. Det gjorde de.

En målsättning med leaderprojektet var att fortsätta verksamheten. Efter projekttidens slut ombildades därför föreningen till företaget Hyllie Park Talentbyrån, som Kalle Spetz beskriver som ett socialt entreprenörskap.

– Utifrån de erfarenheter vi hade fått kunde vi få ett avtal med Arbetsförmedlingen.

Företaget började expandera och kontoret i Simrishamn följdes av kontor i både Malmö och Kristianstad.

I Simrishamn finns verksamheten numera i samma lokaler som folkhögskolans SFI-utbildning. Tyvärr är det inte så många av SFI-deltagarna som Talentbyrån kan hjälpa numera:

– Förut beviljades en del av SFI-deltagarna den här tjänsten av Arbetsförmedlingen, men man har lite grand bytt målgrupp, konstaterar Kalle Spetz.

På ett nationellt plan är det också färre arbetssökande som beviljas matchningshjälp via Arbetsförmedlingen idag och Hyllie Park Talentbyrån har därför tvingats stänga kontoret i Kristianstad.

Erfarenheterna från leaderprojektet har emellertid varit till stor nytta, även i ett annat sammanhang.

– Det vi lärde oss i projektet kunde vi använda för att söka medel när de ukrainska flyktingarna kom 2022, berättar Kalle Spetz.

Hyllie Park folkhögskola ansökte och fick 24 miljoner kronor från europeiska socialfonden för att jobba med språkutbildning och matchning av 500 ukrainare i åtta städer runt om i Sverige. Under ett och ett halvt år var Talentbyrån en av projektets underleverantörer.

– Då fick vi åter igen användning för kunskapen vi skaffat oss under projekttiden i Skillinge.

DESTINATION HÄST SYDÖSTRA SKÅNE

PROJEKTIDÉ

Syftet var att mobilisera och utveckla hästturismen i sydöstra Skåne – att inventera, sammanföra, samverka och gemensamt prova nya metoder för affärsutveckling, paketering, marknadsföring och försäljning av hållbar hästturism.

AKTIVITETER

I projektet genomfördes ett flertal utbildningar och frukostmöten för hästföretagare på olika teman som exempelvis ridleder, lagar, regler, avtal, stöd och bidrag. En utbildning fokuserade helt på hur hästföretagarna kan få en mer affärsmässig verksamhet som bär sig rent ekonomiskt. Bland föreläsarna fanns Rhys Evans, doktor i Hästekonomi på lantbruksuniversitetet i Bergen, som även höll i en workshop tillsammans med deltagarna.

RESULTAT

Varje träff samlade i snitt 30 hästföretagare som, förutom att lära känna och nätverka med varandra, fick möjlighet att knyta viktiga kontakter med kommunrepresentanter, tjänstepersoner på länsstyrelsen med flera. Detta ledde till många nya samarbeten hästföretagarna emellan och skapade en förståelse för varandras verksamheter. Ett frukostmöte resulterade i "Hästrundan Österlen och grannar", ett återkommande årligt evenemang, som sedan 2021 går under namnet "Hästrundan Skåne."

Projektet fick mycket positiv uppmärksamhet och blev omskrivet i både lokaltidningar och nationella hästmagasin. Projektledarna var även och berättade om projektet på Regeringskansliet i Stockholm.

Efter projektets slut kunde man tydligt se att antalet startande på hästtävlingar som arrangerades av Skånes Ridsportförbund hade ökat och att många ryttare från klubbar, som vanligtvis inte brukar tävla i Skåne, deltog.

Projektet bidrog också till att politiker och tjänstepersoner i sydöstra Skåne fick upp ögonen för hästturismen.

JOURNALNUMMER	2016-4241
PROJEKTÄGARE	Sjöbo kommun
PROJEKTPERIOD	2017-08 – 2018-12
SAMARBETSPARTNERS	Skånes Ridsportförbund, Hästen i Skåne, Equi Tours, Öresundsbron, Innovationscenter för landsbygden
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 282 997 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	406 930 kr
WEBBPLATS	destinationhast.se

HÅLLBART HÄST- FÖRETAGANDE I SYDÖSTRA SKÅNE

PROJEKTIDÉ

Syftet med detta projekt, som var en fortsättning på leaderprojektet Destination Häst Sydöstra Skåne, var att få flera mindre företag och hobbyföretag att växa, bli affärsmässiga och mer lönsamma. Det tidigare projektet fokuserade på turistföretagare inom hästnäringen, men i detta projekt var alla företagare som på något sätt kan locka hit hästintresserade inkluderade. Målet var att stärka hästnäringen som helhet och att öka utbudet och kvaliteten på tjänster till och för hästar och dess ägare, under hela året.

AKTIVITETER

Projektet inleddes med en uppstartsträff, där hästaktörer bjöds in för att inventera behovet av kunskap och stöd. Utifrån detta tog man fram en plan för utbildningar, nätverksträffar och coachning, på teman som bed & box, samarbete och ökad lönsamhet, hästjuridik samt hållbarhet, företagande och ekonomi. Pandemin gjorde att man under 2020 tyvärr fick ställa in ett par träffar och i stället genomföra mer individuell coachning. I den individuella coachningen efterfrågade aktörerna stöd kring bland annat digitala medier, marknadsföring, priskalkylering och paketering.

För att marknadsföra regionen på ett positivt och resurs-effektivt sätt lät man producera en 20 minuter lång film där tittaren får möta hästprofiler och hästföretagare i regionen som berättar om varför de valt just sydöstra Skåne som sin plats i hästlivet och varför man ska söka sig hit både för semester och boende. Projektets slutseminarium genomfördes digitalt i november 2020, då man också hade premiär för filmen.

RESULTAT

Projektet bidrog till en ny gemenskap och ett starkt nätverk inom hästnäringen i sydöstra Skåne. Nya samarbeten över gränserna utvecklades, även kring anläggningar och tjänst- och produktpaketering. Genom kontinuerligt marknadsföringsarbete, Hästrundans dragningskraft och uppmärksamhet samt med filmens hjälp stärktes regionens position som en tydlig hästdestination ytterligare.

Både kvalitet och utbud ökade generellt med hjälp av kompetensutveckling och coachning. Paket av produkter, tjänster och naturupplevelser skapades och såldes genom återförsäljare och researrangörer. Deltagande företag förbättrade sin närvaro på nätet och fick bättre koll på sin digitala helhet. De fick dessutom en bättre kunskap i företagande med rätt prissättning samt bra merförsäljning och bredd.

JOURNALNUMMER	2018-3721
PROJEKTÄGARE	Sjöbo kommun
PROJEKTPERIOD	2019-02 – 2021-01
SAMARBETSPARTNERS	Simrishamns, Tomelilla och Ystads kommun, Skånes Ridsportförbund, Region Skåne, Föreningen Hästrundan, Hästen i Skåne, LRF, Hushållningssällskapet, Häst i Sydost och Equi Tours
INSATSOMRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Regionala utvecklingsfonden
LEADERFINANSIERING	1 499 709 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	600 820 kr
WEBBPLATS	destinationhast.se

MUST-SM I KIVIK

PROJEKTIDÉ

Syftet var att utveckla och under två år genomföra ett unikt event med koppling till äppelodling och framväxande musterinäring i hjärtat av svensk äppelodling på Österlen – Svenska mästerskapen i äppelmust i Kivik. Målet var att höja äppelmustens status och bidra till ökad lönsamhet hos musterier, nyetablering och ökad besöksnäring.

AKTIVITETER

Must-SM arrangerades under 2017 och 2018 och lockade 43 deltagande musterier från hela landet som tillsammans tävlade med 140 olika muster och hade 600 besökare.

En namnkunnig jury testade musterna i blindo och utsåg vinnare i fem olika kategorier. Juryn lämnade också skriftlig feedback till deltagande musterier, för att dessa skulle kunna förfinas och utveckla sina produkter.

Besökarna tilldelades information om samtliga produkter och i entréavgiften ingick mustprovning, mustskola, guidad äppelsafari i närliggande äppelodlingar samt smakprov på hur äppelmust kan användas i mat. Besökarna fick även utse "Publikens val" genom att provsmaka sig igenom utställarnas produkter och därefter rösta.

Under projektet arrangerades även seminarium för äppelodlare och elever från Bollerups lantbruksgymnasium.

RESULTAT

Projektet bidrog till ett flertal nya medlemmar i Svenska Must- & Ciderproducenter, som då hette Svenska Musterier, och en större samverkan medlemmarna emellan. Men också till ökad kunskap om svensk äppelmust bland branschfolk inom mat och dryck, samt ökad kunskap om marknadsföring bland odlare och mustaktörer.

Must-SM rönt uppmärksamhet i media och bidrog till en ökad kännedom om äppelmust, samt en tydlig ökning i försäljningen av de vinnande produkterna.

Genom projektet etablerade Svenska Must- & Ciderproducenter nya kontakter och samarbeten som påverkat branschen på ett långsiktigt och positivt sätt.

JOURNALNUMMER	2016-6565
PROJEKTÄGARE	Svenska Must- & Ciderproducenter (tidigare Svenska Musterier)
PROJEKTPERIOD	2017-06 – 2018-12
SAMARBETSPARTNERS	Kiviks Musteri, Eva Allé, TasteCelebrations, Grevlunda Mathantverk, Ulriksdals Trädgård, Äppelmarknaden, Ola Glans Ijud, Lundbergs el, Simrishamns kommun
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 053 831 kr
ÖVRIG FINANSIERING	50 726 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	434 790 kr
WEBBPLATS	svenskmustocider.se

ÖSTRA SKÅNE – ETT NAV FÖR SVENSK CIDERPRODUKTION

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att främja kunskapen om hantverksmässig tillverkning av kvalitetscider i Sverige, särskilt för kommersiella producenter. Genom att tillhandahålla utbildning och praktiska verktyg strävade man efter att stärka ciderproduktionens kvalitet, främja nyföretagande och skapa fler arbetstillfällen i östra Skåne. Projektet ville också positionera östra Skåne som en central ciderdestination i Sverige och utveckla samarbeten inom besöksnäringen.

AKTIVITETER

Projektet inkluderade flera aktiviteter:

- En femdagars ciderkurs i Kivik med 16 deltagare, ledd av ciderexperter från Sverige, Frankrike och USA. Kursen kombinerade teoretisk och praktisk undervisning.
- En omfattande verktygslåda med faktablad om ciderproduktion skapades och publicerades på både svenska och engelska.
- En pilotstudie om en cider- och musttrutt på Österlen genomfördes, med stöd av en referensgrupp och studiebesök i Norge.
- Ett kunskapshöjande event för restauratörer och handlare hölls på Skepparps vingård, där ciderprovning och föreläsningar ingick.
- Informationsträffar för äppelodlare arrangerades för att belysa marknadspotentialen och behovet av högkvalitativa cideräpplen.

RESULTAT

Projektet resulterade i en gedigen ciderkurs och en akademisk verktygslåda, vilket sänkt tröskeln för att etablera och bedriva småskalig ciderproduktion i Sverige. Kursen ledde till nya nätverk inom branschen, ökade deltagarnas kunskaper och lade grunden för framtida utbildningar. Medvetenheten om cider och dess gastronomiska potential ökade lokalt, vilket stärker regionens besöksnäring. Pilotstudien om cider- och musttruten har potential att utvecklas vidare 2025. På sikt förväntas projektet leda till ökad kvalitet på svensk cider, fler framgångsrika ciderföretag och en starkare koppling mellan ciderproduktion och turism.

JOURNALNUMMER	2022-3390
PROJEKTÄGARE	Svenska Must- & Ciderproducenter (tidigare Svenska Musterier)
PROJEKTPERIOD	2023-02 – 2024-11
SAMARBETSPARTNERS	SLU, Siderlandet Norge samt franska och amerikanska ciderkonsulter
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	650 043 kr
ÖVRIG FINANSIERING	32 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	324 930 kr
WEBBPLATS	svenskmustocider.se/utbildningar/

Målet är att Österlen ska fortsätta definieras utifrån sina äppelodlingar, men också utifrån drycker gjorda på äpplen.

Elisabeth Knöppel, mustbonde och ordförande i Svenska Must- & Ciderproducenter

Österlen i täten för ciderrevolutionen

Först skapade man Must-SM. Sedan landets första utbildning för ciderproducenter. Med en långsiktig strategi vill man höja kvaliteten, öka konsumenternas kunskap och göra östra Skåne till ett nav för svensk cider och andra äppeldrycker.

Glas med bärnstensfärgad cider står på rad framför varje deltagare. Små bitar av opastöriserad brie och västerbottenost ligger bredvid.

– I dag ska ni smaka på cider både med och utan ost för att känna skillnaden, förklarar den franske cider-experten François-Jan Raimbaud.

Det är på en gård nära Kivik som föreningen Svenska Must- & Ciderproducenter (tidigare Svenska Mustrier) håller en fem dagars kurs i ciderproduktion – från historik till marknadsföring och allt däremellan.

Per Reuter Dahl och hans hustru Ulla har en äppelodling i närheten och producerar cider sedan ett och ett halvt år tillbaka.

– Kursen är ett forum för att ställa frågor och utbyta erfarenheter. Efter de här dagarna kommer jag att känna mig tryggare i produktionen, slår han fast.

Johanna Rydberg driver Köpings musteri tillsammans med sin mamma Lena Rydberg Ericsson:

– Vi gör mer och mer cider och jobbar på att få ciderpubliken att växa. Här har vi bland annat fått lära oss om alternativa produktionsmetoder, något som öppnar för att skapa nya produkter.

Pilotkursen är en viktig del i det leaderprojekt som ska göra Österlen och östra Skåne till centrum för svensk ciderproduktion, förklarar Elisabeth Knöppel, mustbonde och ordförande i Svenska Must- & Ciderproducenter.

– Ciderrevolutionen har tagit fart överallt i världen, och nu börjar marknaden expandera även i Sverige. När konsumenten möter en svensk cider för första gången är det därför viktigt att det är en bra produkt.

Att höja kvaliteten men också få företagen att bli mer finansiellt hållbara är ett par av föreningens mål. Därför föddes idén om kompetensutveckling.

– Visst finns det böcker om ciderproduktion, men inga som är anpassade till nordiska förhållanden.

François-Jan Raimbaud, Brent Miles-Wagner, Kimmo Rumpunen

Tillsammans med François-Jan Raimbaud har Kimmo Rumpunen, forskare vid SLU, därför arbetat fram 150 faktablad om ciderproduktion, ett material som kommer att finnas tillgängligt digitalt för alla intresserade. Det är också de båda som tillsammans med den amerikanske cidermakaren Brent Miles-Wagner leder pilotkursen utanför Kivik.

När leaderprojektet är slut är tanken att man ska sätta samman olika utbildningspaket och hålla kurser för ciderproducenter från hela Norden och Baltikum.

Leaderprojektet har också varit av stor betydelse för föreningen, som fördubblat sitt medlemsantal från 30 till 60.

Ciderprojektet följer på ett tidigare leaderprojekt – att organisera ett Must-SM.

– Vi ville lyfta fram vilken utmärkt, svensk alkoholfri dryck must är och vilka olika karaktärer man kan få fram, förklarar Elisabeth Knöppel.

Must-SM blev en stor framgång.

– Det var första gången som svensk äppelmust be-

dömdes av professionella dryckeskunniga och det blev en sporre för musterierna att höja sin kvalitet, berättar hon.

Under projektperioden gjordes Must-SM till ett publikt evenemang. Det finns det inte längre medel för, men Must-SM fortsätter att vara en årlig och viktig sammankomst för branschen.

– Flera jurymedlemmar har varit med sen start och de upplever en enorm kvalitetshöjning, konstaterar Elisabeth.

Med både Must-SM och ciderutbildningar på plats är målet att göra Österlen och östra Skåne till ett nav för produktion av svenska äppeldrycker. I förlängningen hoppas man också bidra till fler besökare i regionen. Just nu håller föreningen på och undersöker möjligheterna att skapa en cider- och musttrutt.

– Drycker är ingången till besöksnäringen för den gastronomiskt intresserade besökaren. Målet är att Österlen ska fortsätta definieras utifrån sina äppelodlingar, men också utifrån drycker gjorda på äpplen.

FXH – FUTURE EXPERIENCE HUB

PROJEKTIDÉ

Syftet var att undersöka förutsättningarna för att skapa en verksamhet för att främja innovation, teknik och entreprenörskap i sydöstra Skåne. Idén till denna förstudie föddes med frågan om varför det finns så få digitala entreprenörer, företag och arbetsplatser i sydöstra Skåne som arbetar med modern teknologi som IT, mjukvaruutveckling, artificiell intelligens, virtual reality och molnbaserade tjänster.

De digitala hubbar som finns ligger på västra sidan av Skåne, framför allt i Malmö och Lund, men också i viss mån i Helsingborg. Visionen var ett kluster, en inkubator och/eller ett innovationscentrum för digitalisering där människor kan mötas, utmanas, utbyta erfarenheter och kompetenser och utveckla sina idéer till nya spännande och livskraftiga företag med hela världen som marknad.

AKTIVITETER

Projektgruppen arbetade främst med research och tittade på nuläge och befintliga behov, gjorde en omvärldsanalys, undersökte långsiktiga finansieringsmöjligheter, diskuterade upplägg, regler och krav för en inkubator samt såg över vilken typ av evenemang och utbildningar som kan vara av intresse. Projektgruppen besökte bland annat näringslivskontoren i Simrishamn, Sjöbo, Skurup, Tomelilla och Ystad samt företrädare för Ystad Gymnasium, Tourism in Skåne, Capgemini, Media Evolution, Geometra Software, By Kragh, Pixelbruket, Innovation Skåne, MINC, Frobbit med flera.

RESULTAT

Projektet resulterade i en slutrapport med projektgruppens rekommendationer. Här sammanfattades den research som genomförts, de intervjuer och samtal som gjorts med företrädare för ovanstående företag, myndigheter och organisationer samt en rad konceptidéer som sedan värderats utifrån olika framgångsfaktorer. Det koncept som ansågs vara det bästa har utvecklats och beskrivits utifrån hur en sådan verksamhet bör organiseras, finansieras, resurssättas och drivas.

JOURNALNUMMER	2017-2099
PROJEKTÄGARE	Sydostkraft
PROJEKTPERIOD	2018-02 – 2020-04
SAMARBETSPARTNERS	Ystads kommun, Tillväxt Syd, Nyföretagarcentrum, Innovationscenter för landsbygden, Sparbanken Syd, Sparbanken Skåne med flera
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Regionala utvecklingsfonden
LEADERFINANSIERING	299 951 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	135 960 kr

Initiativtagarna och projektledarna Håkan Dennersten och Jacob Gustafsson

SATELLITSKINN

PROJEKTIDÉ

Skinn från jägare och mindre slakterier skickas oftast till destruktion, då små aktörer inte har möjlighet att hantera skinnen och uppköpare inte handlar från dem. I detta projekt ville projektägaren minska på avfallet för jägare och mindre slakterier genom att erbjuda sätt att tillvarata skinnen.

AKTIVITETER

I projektet utarbetades en lokal och miljövänlig garvningsprocess tillsammans med beprövade garverier i Polen och Rumänien, eftersom garvningsindustrin är större i dessa länder än i Sverige. Skinnen garvades vegetabiliskt, vilket innebär att de blir nedbrytbara, får en väsentligt längre hållbarhet och bidrar till mindre påverkan på miljön än vid kromgarvning.

Kontakt med slakterier, vilthanteringsanläggningar och garverier etablerades, men också med aktörer inom textil-, mode-, heminrednings- och hantverksbranschen. När hela processen var utvecklad testades och modifierades den för att passa marknadens behov och önskemål bättre.

Projektägaren tog även fram en affärs- och marknadsplan som beskrev produktens hållbarhet och ekonomiska gångbarhet.

RESULTAT

Projektet resulterade i flera nya processer som nu används vid garvning av svenska får-, vildsvins- och hjortskinn i industriell skala. Nya produkter togs fram, så som läder till accessoarer, skor och klädesplagg samt prydnadsskinn.

Projektet bidrog också till ett vidgat kontaktnätverk bland jägare, slakterier och vilthanteringsanläggningar i Sverige och garverier i Europa. En affärs- och marknadsplan togs fram som enkelt ska kunna användas av andra aktörer.

JOURNALNUMMER	2019-2698
PROJEKTÄGARE	Kristoffer Isak Patrén (enskild firma)
PROJEKTPERIOD	2022-02 – 2023-03
SAMARBETSPARTNERS	Skånska Jägareförbundets miljöutskott, Malmö Universitet, ett flertal vilthanteringsanläggningar i Skåne samt labb, garverier och tillverkare i Polen och Rumänien
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	200 000 kr
ÖVRIG FINANSIERING	86 000 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	176 000 kr
WEBBPLATS	satellitskinn.com

VAD HÄNDE SEDAN?

Idag används Kristoffer Patrén's skinn i produktionen av kängor som säljs via ett av Skandinavien's ledande företag inom hästsport. De unika kromfria fårskinnen används till jackor som säljs av ett känt svenskt jeansföretag.

FÄRSK FISK – FRÅN HAV TILL BORD

PROJEKTIDÉ

Syftet var att bidra till utvecklingen av en mer hållbar och konkurrenskraftig fiskenäring genom att arbeta för ökad efterfrågan på lokalt fångad fisk från det kustnära fisket. Detta då man såg att den lokala fiskenäringen i Skåne var hotad och lönsamheten var låg. Framför allt ville man öka kunskapen om det kustnära fisket, bygga långsiktiga nätverk mellan aktörer inom näringen och ge näringen verktyg att själv utveckla sina verksamheter.

AKTIVITETER

Målgrupperna i projektet var flera: fiskare, handlare och butiksmedarbetare, krögare och kockar från både restaurangnäring och offentliga kök, politiker och tjänstemän samt företrädare för myndigheter och andra organisationer som arbetar med fiskenäringen eller med lokal mat och dryck. Genom projektets aktiviteter kunde man erbjuda en neutral plattform där alla dessa aktörer från fiskenäring och marknad kunde träffas för att diskutera och lära sig om den andres behov och möjligheter.

För att skapa engagemang, uppmana till dialog och nya idéer valde projektgruppen att arbeta tematiskt med frågor som flera målgrupper fann intressanta. Under Projekttiden arrangerades bland annat workshopen "Varifrån kommer fisken?"; seminariet "Myter om fisken, fisket och fiskaren" och kursen "En väg till lönsamt företagande". Projektet deltog även i evenemang såsom Livsmedelsakademiens dag, Knyt-kalaset, Food Jam och konferensen Östersjöfiske2020 och lyfte där den lokalt fångade fisken.

RESULTAT

Projektet bidrog till en ökad affärsmässig medvetenhet och ett entreprenöriellt tankesätt bland de lokala fiskeföretagen. Man medverkade till nyetablerade kontakter och en starkare koppling mellan fiskenäring och aktörer på marknaden. Diskussioner som startade under projektet har lett till nya samarbeten. Man har även sett ett ökat antal försäljningsställen för lokalt fångad fisk samt nya innovativa direktförsäljningskanaler. Till exempel började flera butiker och restauranger att erbjuda fisk med lokalt ursprung och en deltidsfiskare började att sälja fisk i en REKO-ring med stor framgång.

Projektgruppen tog fram informationsblad, karta med fiskeplatser, filmer, ett magasin och pressmeddelanden som publicerades. Allt för att förmedla en positiv och flerdimensionell bild av det skånska kustfisket och för att öka intresset och efterfrågan på lokal fisk, även efter projektets slut.

Nätverket som bildades under projektiden lever vidare och växer bland annat genom en Facebook-grupp.

JOURNALNUMMER	2017-3575
PROJEKTÄGARE	Skånes Livsmedelsakademi
PROJEKTPERIOD	2018-10 – 2020-07
SAMARBETSPARTNERS	Marint centrum i Simrishamn, Regional Matkultur Skåne, Innovationscenter för landsbygden, Lunds universitet, Landsbygdsnätverkets tematiska arbetsgrupp för fiske och vattenbruk, Länsstyrelsen Skåne
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Havs- och fiskerifonden
LEADERFINANSIERING	3 256 043 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	441 100 kr
WEBBPLATS	livsmedelsakademin.se

KULTURNAVET ÖSTERLEN

PROJEKTIDÉ

På Österlen finns en ovanligt hög andel professionella kulturaktörer. Sökande såg dessa aktörers behov av samverkan, synliggörande och eventuell service. De såg också en möjlighet att utveckla det lokala kultur- och näringslivet. Kulturnavet Österlen gick ut på att ta fram en modell för strategisk utveckling av kulturlivet på Österlen. Målet var att bilda en organisation som kunde övergå i kultursektorns ägo efter projekttiden.

AKTIVITETER

Projektledarna byggde under två år upp en organisation i nära samarbete med intresserade kulturaktörer. De byggde nätverk, skapade mötesplatser, initierade samarbeten, erbjöd individuell coachning, genomförde utbildningar och lyfte frågor kring kulturella och kreativa näringar.

Projektet inleddes med tre uppstartsmöten och en kartläggning av kulturaktörerna i området. Därefter följde enkätundersökningar och djupintervjuer kring frågor om förutsättningar, behov och önskemål bland Österlens kulturaktörer. Även kommunala och regionala tjänstepersoner intervjuades. Denna nulägesbeskrivning presenterades i rapporten "Leva för och av kultur på Österlen", som därefter blev utgångspunkten för det fortsatta arbetet.

Projektledarna förde en regelbunden dialog med nyckelpersoner i offentlig sektor, på både kommunal och regional nivå, för att informera om kulturaktörernas behov och önskemål och för att synliggöra Österlen som ett utmärkt område för en satsning på kulturella och kreativa näringar (KKN).

En interaktiv webbplats för registrerade medlemmar lanserades, synlig även för potentiella uppdragsgivare. Med medlemskapet följde också nyhetsbrev och inbjudningar samt möjlighet till fortbildning och erbjudande hos lokala företag.

RESULTAT

Kulturnavet Österlen byggde upp ett stort och uppskattat nätverk för aktörer inom de kreativa näringarna i kommunerna Simrishamn, Tomelilla och Ystad. Nätverket bildade efter projektets slut en ideell förening, Nätverket Kulturnavet Österlen, som tagit över arbetet.

Projektet ledde till fler samarbeten mellan kulturaktörer, men också mellan förvaltningarna i de deltagande kommunerna. Projektet bidrog också till inspiration och förmedling av erfarenheter och kontaktnät inför skapandet av Kulturcentrum i Tomelilla. Deltagarna fick nya kunskaper och områdets marknadsföring kring den kulturella sektorn ökade.

JOURNALNUMMER	2020-0962
PROJEKTÄGARE	Stockholms Kulturstrategi Konsult AB
PROJEKTPERIOD	2020-05 – 2022-10
SAMARBETSPARTNERS	Simrishamns, Tomelilla och Ystads kommun, Region Skåne
INSATSONRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 546 921 kr
ÖVRIG FINANSIERING	1 903 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	640 620 kr
WEBBPLATS	kulturnavetosterlen.se

VAD HÄNDE SEDAN?

Kulturnavet Österlen har nyligen fått medel beviljade av Region Skåne för att undersöka hur verksamheten ska kunna erhålla permanent finansiering.

*Initiativtagarna och projektledarna
Susan Bolgar och Anna-Carin Ugglar*

MITT SIMRISHAMN

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att stärka samverkan mellan olika aktörer i Simrishamn, inklusive kommun, fastighetsägare, näringsliv och föreningar. Målet var att skapa en hållbar och långsiktig utvecklingsmodell som ökade stadens attraktionskraft och förbättrade handels-, service- och besöksnäringen. Genom att implementera BID-processen (Business Improvement District) ville projektet främja gemensamt ansvarstagande och stärka stadens varumärke.

AKTIVITETER

Projektet genomförde tre huvudsakliga aktiviteter:

1. BID-processen – Under 18 månader pågick en samverkansprocess med workshoppar, coaching och analysarbete. En nulägesanalys och affärsplan togs fram, och samverkansorganisationen "Mitt Simrishamn" bildades.
2. Digital plattform och utbildning – En webbplats, en Facebook-sida och samarbete med Cityplay gav bättre kommunikation och kundinsikter. Fyra utbildningar inom sociala medier genomfördes.
3. Kompetensutveckling och inspiration – Studieresor, konferenser och utbildningar inom service och bemötande genomfördes. Projektet deltog även i ett pilotprojekt för att utveckla ett nationellt mätverktyg för hållbara städer.

RESULTAT

Projektet stärkte samverkan mellan stadens aktörer och resulterade i en gemensam vision och affärsplan. Fokusgrupper skapades för att identifiera förbättringsåtgärder och informationsspridningen förbättrades. Projektet uppmärksammades nationellt och fick ett hedersomnämmande för innovativt arbete, samt en andraplats i Årets Stads kärna 2022. Mitt Simrishamn lever vidare som en aktiv samverkansorganisation med långsiktiga utvecklingsplaner och kontinuerligt engagemang från stadens parter.

JOURNALNUMMER	2019-3922
PROJEKTÄGARE	Samverkansorganisationen Mitt Simrishamn Ekonomisk förening
PROJEKTPERIOD	2019-05 – 2024-12
SAMARBETSPARTNERS	Simrishamns kommun och dess näringsidkare, fastighetsägare och föreningar, Cityplay samt andra svenska städer som också genomgått eller varit mitt i en BID-process
INSATSONRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	627 933 kr
ÖVRIG FINANSIERING	131 967 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	557 340 kr
WEBBPLATS	mittsimrishamn.se

EQUINE MONITORING

BRÖSARPSPROJEKTET

PROJEKTIDÉ

I det här projektet ville man med forskning visa att hästar som växer upp under naturliga förhållanden på stora och kuperade betesmarker blir mer hållbara individer över tid. Syftet var också att ge markägare ett system för att kunna erbjuda optimala uppväxtförhållanden för unga hästar. Men också att möjliggöra ett sätt att få bättre hästvelfärd kombinerat med affärsutveckling på landsbygden och bevarande av det öppna landskapet.

AKTIVITETER

I projektet höll man ett antal unga, blivande tävlingshästar på stora och kuperade betesmarker, Brösarps Backar (2020) och Kumlans naturreservat (2021). Hästarna utrustades med sensorer för övervakning av välmående och beteende.

Som referens hölls andra hästar med mer traditionell hästhållning: dels i lösdrift med tillgång till 2 hektar hage och ligghall, dels med tillgång till 0,5 hektar hage dagtid och box nattetid. Alla hästar vägdes, mättes och hullbedömdes innan betessläpp och efter hemkomst. Hästarna hade daglig tillsyn av personal i projektet och var övervakade dygnet runt i realtid via sensorerna i grimmorna.

I studien kunde man se hur det skiljde sig mellan de tre olika hästhållningsformerna på ett antal punkter: vila, ätande, rörelsemönster och energikonsumtion. Hästarna i projektet rörde sig cirka tolv kilometer per dygn i jämförelse med referenshästarna som rörde sig knappt åtta kilometer respektive fyra kilometer per dygn. Det blev också synligt att hästarna i projektet åt över en större del av dygnet, samt att

JOURNALNUMMER	2020-0989
PROJEKTÄGARE	Hästen i Skåne
PROJEKTPERIOD	2020-04 – 2022-12
SAMARBETSPARTNERS	HoofStep, Brösarpsgården, Sveriges lantbruksuniversitet (Alnarp och Uppsala), Bollerups lantbruksinstitut, Agria Djurförsäkring, Neovet AB, Hästrundan Skåne, Borgeby Fältdagar, Ridesum samt en rad veterinärer, foderproducenter, hovslagare, hästuppfödare och de internationella toppryttarna Jens och Peder Fredricson
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	632 753 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	1 820 600 kr
WEBBPLATS	hasteniskane.se

de vilade mindre än referenshästarna. Hästarna i projektet mådde med andra ord mycket bra, dessutom fick de genom motion i de branta backarna bättre kropps kontroll.

Sammanlagt registrerades hästarna under 34 000 timmar, vilket gör projektet till en av världens största, enskilda studier av hästbeteende.

RESULTAT

Projektet väckte mycket stor uppmärksamhet både nationellt och internationellt. Ett flertal dags- och facktidningar i både Sverige, England, Tyskland och Belgien skrev reportage och SVT sände två inslag om det så kallade "Brösarpsprojektet". Egenproducerade filmer spreds över hela världen och nådde snabbt över tvåhundra tusen visningar och det togs fram broschyrer på svenska och engelska. Projektet

presenterades i samband med Borgeby fältdagar, på Falsterbo Horse Show, under Hästrundan Skåne, på Hästen i Skånes årliga hästnäringsdagar och på en stor internationell hästkongress i England (ISES Hartpury Conference).

Genom projektet har både ekonomiska och etiska fördelar med denna typ av djurhållning kunnat påvisas. Samtidigt har det skapats möjligheter för öppna naturbetesmarker med biologisk mångfald och nya arbetstillfällen på landsbygden.

Det finns nu en faktabas för dem som önskar starta en liknande verksamhet. Detta kostnadseffektiva och säkra system för tillsyn av hästar kan dessutom användas på andra djurslag (intresse har inkommit från Saudiarabien för att testa systemet på kameler).

Hållbarare hästnäring på flera plan

Hållbarare och starkare hopphästar, bevarande av öppna betesmarker och nya möjligheter för hästnäringen. Mycket finns att vinna på en mer naturlig hästuppfödning, visar det uppmärksammade projektet Equine monitoring.

– Det är intressant att se hur mycket en häst rör sig när den har fri tillgång till rörelse och har kompisar att röra sig tillsammans med, konstaterar Pia Petersson.

Hon är verksamhetsledare för Hästen i Skåne, en ideell förening med både företag, organisationer och privatpersoner bland sina åttiotalet medlemmar.

Hopphästar i sportens toppskikt är dyrbara, inte sällan värda flera miljoner. Därför är många ägare också extremt försiktiga med sina djur. Med leaderprojektet Equine monitoring ville föreningen visa att det finns alternativ till traditionell uppfödning:

– Vi ville visa att man får hållbarare hästar när man föder upp dem på stora, kuperade marker och genomföra projektet med blivande topphästar, för att visa att de inte blir bättre bara för att de varit inlindade i bomull. Idag finns det alltför många ”Barbiehästar”, säger Pia Petersson med ett skratt.

Projektet startade i föreningens egen regi, för att efter första året övergå till att bli ett leaderprojekt. De deltagande unghästar fick tillbringa ett sommarhalvår på vidsträckta naturbetesmarker med stora nivåskillnader. De två första åren förlades projektet till Brösarps backar, sista säsongen höll man till i Kumlans naturreservat utanför Maglehem.

Första årets unghästar gick tillsammans med en flock islandshästar och i början hade nykomlingarna lite svårt att hänga med i branterna.

– Men efter 14 dagar galopperade de upp och ner i backarna. De fick en helt ny motorik och när man utvecklar motoriken utvecklar man ju hjärnan också. Dessutom blir skelettet starkare, ju mer man belastar det.

Till dem som undrat om hästarna inte riskerar att sig skada ute i terrängen har Pia Petersson svarat med en följdfråga:

– ”Tror ni att Duplantis växte upp med en iPad i soffan?” Sen brukar det bli tyst.

Den dagliga tillsynen av hästarna kompletterades med specialgrimmor, utrustade med sensorer. Via dem kunde man följa hästarna i realtid och både avläsa var de befann sig och hur de mådde. Om en häst till exempel inte ätit på länge gick larmet.

En bieffekt av leaderprojektet är därför de 34 000 timmar hästbeteende som nu finns samlade – en av världens största enskilda studier av hästbeteende.

I projektet ingick även referensgrupper av mer traditionellt hållna hästar, en grupp på mindre kuperat bete med odlad vall och en grupp i rasthage på dagen och box nattetid. Skillnaderna var stora: Projektets hästar rörde sig cirka tolv kilometer per dygn, medan referenshästarna tillryggalade knappt åtta respektive fyra kilometer.

Projektet är numera avslutat och föreningen Hästen i Skåne har lämnat över stafettpinnen:

– En del av hästarna i projektet är ute i hoppporten idag. Vi har visat att man kan, nu lämnar vi över till hästnäringen.

Förutom att få fram hållbara hästar som mår bra, har man velat visa på nya möjligheter för hästnäringen och för skånska markägare.

– Det här är även ett sätt att utnyttja våra naturbetesmarker. I stora uppfödningssländer som Belgien och Holland finns ingen sådan mark, men uppfödarna skulle kunna skicka hit sina unghästar.

Förutom nya arbetstillfällen skulle det bidra till att hålla markerna öppna och öka den biologiska mångfalden.

Projektet har rönt stor uppmärksamhet både i Sverige och utomlands. Och helt klart har inställningen till uppfödningen av unghästar börjat förändras, konstaterar Pia Petersson:

– Numera står det ofta ”uppfödd på stora, kuperade beten” i annonserna när man säljer hästar.

FISKABONNEMANG DIREKT TILL KONSUMENT

PROJEKTIDÉ

Abonnemang eller prenumeration är något som vi är ganska vana vid när det gäller förbrukningsvaror, telefoner, tidningar och digitala tjänster. Gårdsfisk ville genom detta projekt testa att erbjuda abonnemang av färsk, lokalproducerad fisk.

Ett sådant abonnemang har många fördelar. Det minskar matsvinnet och ökar kontakten mellan producent och konsument. Det skapar en trygghet för producenten med återkommande försäljning. Det möjliggör för mindre producenter att nå ut och ökar värdet i produkterna. Fisken produceras dessutom i ett fiskuppfödningssystem utan utsläpp och negativ miljöpåverkan.

AKTIVITETER

Gårdsfisk tog fram en metod för att kunna sälja färsk fisk direkt till konsument. Ett tjugotal familjer och personer i östra Skåne fick testa abonnemanget. Fem kilo fiskfilé levererades i kylväskor tillsammans med en broschyr med information och recept. Som motprestation fick testpersonerna genomföra utvärderingar för förbättringar av tjänsten. Man byggde en hemsida för att kunna ta emot beställningar och betalningar för leveranserna.

Projektet förankrades via sociala medier. Gårdsfisk sålde även fisk och marknadsförde den kommande tjänsten genom lokal direkthandel på så kallade REKO-ringar.

RESULTAT

Genom projektet bekräftades intresset från konsumenterna. De vill kunna köpa sin fisk på andra sätt än i dagligvaruhandeln. Även föreningar visade intresse av att sälja fisk för att få in extra pengar till sina verksamheter. Projektet skapade därmed förväntade resultat. Konsumenter kommer framöver att kunna beställa fisk via hemsidan och få den levererad hem eller till ett utlämningsställe.

Projektet skapade en tjänst som är kommersiellt gångbar och som andra producenter förhoppningsvis kommer att kopiera. Med den nya abonnemangstjänsten skapades dessutom ytterligare två heltidstjänster på Gårdsfisk.

JOURNALNUMMER	2020-1628
PROJEKTÄGARE	Scandinavian Aquasystems AB (Gårdsfisk)
PROJEKTPERIOD	2020-04 – 2022-01
SAMARBETSPARTNERS	Krinova Science Park, Maltesholms Fisk AB, CW Fisk AB
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Havs- och fiskerifonden
LEADERFINANSIERING	200 000 kr
ÖVRIG FINANSIERING	207 775 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	163 880 kr
WEBBPLATS	gardsfisk.se

LANDBASERAD UPPFÖDNING AV SPORTFISK

PROJEKTIDÉ

Sportfiske är en aktivitet som årligen utövas av cirka två miljoner svenskar. En populär typ av sportfiske är den som kallas för "put and take-fiske" vilket innebär att fisk släpps ut i sjöar och vattendrag för att sedan fiskas upp av betalande sportfiskare. Det finns dock en hel del utmaningar kring hur detta fiske ska kunna bedrivas på ett hållbart sätt avseende smittskydd, miljö och djurskydd. Samtidigt ska utsättningsfiskerna hålla hög kvalitet både som sportfisk och som matfisk.

Detta projekt gick ut på att säkerställa möjligheten att kunna bedriva sportfiskeanläggningar med smittfri och ätbar fisk. Samt att skapa ett underlag som kan användas för att kunna stärka sportfisket med de nya förutsättningar som kommer att ske när svensk vattenkraft miljöprövas i ett nationellt omfattande uppdrag.

AKTIVITETER

I projektet designade, byggde och testade man under två år ett innovativt landbaserat fiskuppfödningssystem för regnbåge som uppfyller de krav som ställs på en utsättningsfisk.

I referensgruppen ingick länsstyrelsen, Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, Sportfiskarna Skåne och Vattenbrukscentrum Norr.

RESULTAT

Projektet har skapat ett underlag för möjligheten att ta fram smittfri fisk med bra egenskaper till sportfisket. Ett underlag som är förankrat hos Länsstyrelsen och som även kan komma till nytta i andra län.

Nu kan producenter av sportfisk ta del av den kunskap och de kalkyler som tagits fram och föda upp sportfisk i landbaserade system. Uppfödning av regnbåge som matfisk kan även leda till nya möjligheter för lantbrukare. Samtidigt kan ägare av sportfiskevatten fortsätta bedriva sina verksamheter, även vid en ändrad lagstiftning.

JOURNALNUMMER	2020-3043
PROJEKTÄGARE	Scandinavian Aquasystems AB (Gårdsfisk)
PROJEKTPERIOD	2021-03 – 2023-03
SAMARBETSPARTNERS	Länsstyrelsen Skåne, Sportfiskarna Skåne
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Havs- och fiskerifonden
LEADERFINANSIERING	519 480 kr
ÖVRIG FINANSIERING	183 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	148 441 kr
WEBBPLATS	gardsfisk.se

NATURUPPLEVELSE RUNT HÖRNET

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att skapa en naturnära upplevelse för besökare genom att bygga upp en plats för glamping på en lantgård i Nedraby i Tomelilla kommun. Två tält med bekväma sängar, utekök och en miljövänlig utetoalett gjorde det möjligt för barnfamiljer och andra gäster att bo direkt intill djuren och uppleva lantlivet på nära håll. Målet var att erbjuda en lärorik och avkopplande vistelse där besökare kunde få en djupare förståelse för samspelet mellan djur och natur.

AKTIVITETER

Planeringen innefattade noggranna ritningar och diskussioner kring platsens utformning. Projektet genomfördes av gårdsägarna och lokala hantverkare. De byggde trädäck för att skapa en stabil grund, installerade ett rymligt och väderskyddat utekök, samt inrättade glampingtält med mysig belysning och bekväma sängar. Miljövänliga toaletter och en utomhusdusch med soluppvärmt vatten sattes upp för att öka komforten. Samarbeten med Tomelilla kommun, turistbyråer och bibliotek hjälpte till att marknadsföra projektet.

RESULTAT

Projektet resulterade i en hållbar och inbjudande glamping, en upplevelse som ska locka barnfamiljer, mor- och farföräldrar med barnbarn samt andra naturintresserade. Den vackra omgivningen, med enkel tillgång till djur och promenadstråk längs Nybroån, skapar en unik vistelse. Genom marknadsföring på sociala medier och lokala informationskanaler förväntas glampingen kunna ta emot upp till 160 besökare per säsong. Projektet bidrog till nya samarbeten, en stärkt lokal utveckling och verksamheten planeras att fortsätta långsiktigt och stärka gårdens ekonomiska stabilitet.

JOURNALNUMMER	2022-967
PROJEKTÄGARE	Maria Nilsson (ensild firma)
PROJEKTPERIOD	2022-10 – 2025-01
SAMARBETSPARTNERS	Tomelilla kommun, lokala hantverkare
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	173 738 kr
ÖVRIG FINANSIERING	74 459 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	80 180 kr
WEBBPLATS	nedrabygard.se

SKÅNELEDEN SL2

Hållbarhet

EKOSYSTEM
ENERGI
FORSKNING
HÅLLBAR TILLVÄXT
HÄLSA
INNOVATION
JÄMLIKHET
JÄMSTÄLLDHET
KRETSLOPPSTÄNKANDE
MÅNGFALD
OMSTÄLLNING
SAMVERKAN
TILLGÄNGLIGHET
VATTENKVALITET

På följande sidor presenteras leaderprojekt som på olika sätt bidragit till ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

NATURVÅRDSPROJEKT SÖVDESJÖN

PROJEKTIDÉ

Syftet med projektet var att gynna den biologiska mångfalden samt att försköna området runt Sövdesjön, som också har en populär badplats under sommarhalvåret. Man ville även skapa ett mer inbjudande område för bybor och besökare samt öka intresset för rekreation.

AKTIVITETER

Det gjordes provtagningar av sjöbotten samt muddrades och fördes bort sand. Runt sjön genomfördes restaurering, röjning och plantering. Det byggdes en gångbro och en grillplats med sittplatser. Slutligen togs det fram tydliga riktlinjer och en fördelning av ansvarsområden för området framöver.

RESULTAT

Restaureringen medförde ett öppnare skogslandskap, till gagn för både människa, fauna och flora. Området förskönades, fick en förbättrad vattenmiljö och blev mer tillgängligt och öppet. Efter projektets slut upplevde projektgruppen att området besöktes och användes i större utsträckning än tidigare.

JOURNALNUMMER	2010-6475
PROJEKTÄGARE	Sövde byalag
PROJEKTPERIOD	2012-02 – 2014-03
INSATSOMRÅDE	Välkomnande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	633 926 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	208 076 kr
WEBBPLATS	sovde.se

Byalaget blev brobyggare

En mer tillgänglig och inbjudande miljö vid Sövdesjön och längs Skåneleden – det var målet för byalagets projekt. Nu fortsätter man förbättringarna med en ny bro.

– Målet var att vi som bor här och folk som besöker området ska tycka det är trevligt och komma tillbaka.

Lars B Olsson, medlem i Sövde byalags miljögrupp, går längs den strandnära stigen som slingrar sig fram genom blandskogen. Stigen är en del av Skåneleden, men också en del av ett par kortare promenadslingor.

Det har hunnit gå ganska många år sedan byalagets leaderprojekt avslutades, men resultatet märks på flera sätt. En betydande del i projektet var den bro som byggdes över Klingavälsån och som nu förbinder Skåneleden på båda sidor vattendraget.

– Tidigare var man tvungen att gå upp till stora vägen och sedan tillbaka igen för att komma över till andra sidan. Men att gå upp till en stor väg är inte direkt det man vill när man är ute i naturen, resonerar Lars B Olsson.

Bron stod klar 2012 och har blivit en uppskattad förbättring. Med åren har brofästena dock börjat sjunka. Byalagets plan är därför att bygga en ny.

– Den nya bron ska ligga en liten bit bort, där marken är högre. I vintras låg den nuvarande bron under vatten, förklarar han och pekar några meter uppåt ån.

I skrivande stund väntar byalaget på tillstånd från länsstyrelsen, samtidigt som man börjat söka finansiering för byggprojektet.

Grillplatsen och dess bänkar någon kilometer in i skogen kom också till under projektperioden.

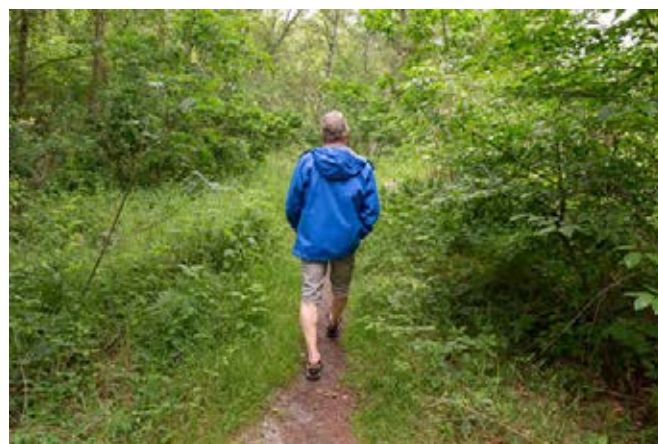

En annan del i leaderprojektet var att gynna den biologiska mångfalden, bland annat genom att minska förekomsten av glanshägg, en växt med klart invasiva tendenser. Uppe vid stora vägen lyckades man och där står numera en syrenhäck. Inne i skogen blev dock inte resultatet det man hoppats på.

– Vi höll på och tog bort glanshägg i flera veckor, vi tog säker bort tusen buskar – bara för att få tio gånger så många buskar året efter. De hade bara slagit rot-skott, konstaterar Lars B Olsson.

En bestående förbättring är emellertid den muddring som genomfördes i den så kallade Kyrkviken, som var på väg att bli alltför grund.

Och byalagets miljögrupp fortsätter underhållsarbetet, bland annat genom att återkommande rensa bort vass i anslutning till sjöns badplats.

JOURNALNUMMER	2009-3945
PROJEKTÄGARE	Trädgården som Livsrum
PROJEKTPERIOD	2009-03 – 2011-06
INSATSONRÅDE	Hållbarhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	505 325 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	293 302 kr

SKÖRDA REGNVATTEN

PROJEKTIDÉ

Projektets syfte var att sprida kunskap om klimatförändringarnas påverkan på trädgårdsodlingen utifrån ett vattenperspektiv. För att undvika resursslöseri behöver användandet av dricksvattnet förändras. Därför behöver man lyfta frågan kring att skörda regnvatten som kan användas vid trädgårdsbevattning och i andra sammanhang.

AKTIVITETER

Projektet tog fram prototyper för insamling av regnvatten. En broschyr togs fram som fungerade som guidning genom Svabesholms visningsträdgård samt en summering av de element och den hänsyn som bör beaktas i en hållbar trädgård. En hemsida utvecklades som ett forum för medlemmar att följa aktiviteterna på.

RESULTAT

I trädgården på Svabesholm uppvisades prototyperna där man samlade och använde regnvattnet. Samarbeten vidgades med institutioner, föreningar, företag och kommuner för breddade folkbildningsinsatser och kunskaps-

spridning. Projektet tilldelades Simrishamns kommuns miljöpris 2010. Arbetet har fortsatt med Tomelilla kommun och Österlens folkhögskola efter att projektet avslutats.

VAD HÄNDE SEDAN?

Projektet lever vidare och skörda regnvatten är idag ett vedertaget begrepp. Eva Mathiasson och Susanna Widlundh gav 2016 ut boken "Skörda Regnvatten" som sålt i 2 000 exemplar. De har även hållit en rad föreläsningar i kommuner, skolor och föreningar samt tagit fram en studieplan för Studieförbundet. Tillsammans med Sophia Callmer har de byggt en installation, som ett exempel på en skörda regnvatten-trädgård, i Simrishamns kommuns museiträdgård och på Tomelilla Folkhögskola. År 2013 vann de årets miljö- och naturpris, som delas ut av Tomelilla kommun i samarbete med Naturskyddsföreningen.

JOURNALNUMMER	2009-3948
PROJEKTÄGARE	Biogas Färs
PROJEKTPERIOD	2009-08 – 2010-04
INSATSONRÅDE	Hållbarhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	438 466 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	1 139 275 kr

FÖRSTUDIE BIOGAS FÄRS

PROJEKTIDÉ

Huvudsyftet med förstudien var att kunna presentera ett underlag för beslut om huruvida gödselbaserad biogasproduktion är utvecklingsbart som en verksamhetsgren inom lantbruket i området. Projektet syftade också till att åstadkomma förbättrad konkurrenskraft för lantbruket genom att erbjuda en affärsmöjlighet där lantbrukarna förädlar råvaran ända till slutkund i stället för att enbart vara råvaruproducent. Miljöpåverkan skulle också kunna minska.

AKTIVITETER

Den inventering av gödselmängder som genomfördes samlade 37 lantbruksföretag från 43 gårdar. I förstudien arbetades ett underlag för beslut fram, med syfte att se om konceptet borde drivas vidare eller inte.

RESULTAT

Genom förstudien framkom att det lantbruksbaserade biogassystemet Biogas Färs var utvecklingsbart och arbetet fortskred för att realisera lantbrukets möjligheter att producera förnybart fordonsbränsle.

FÖRSKÖNING TOLÅNGÅN

PROJEKTIDÉ

Tolångaån riskerade att växa igen och Tolånga försköningsförening kände att åtgärder behövde vidtas för att det rika djur-, fågel- och fisklivet inte skulle slås ut. Det fanns även behov av att försköna miljön runt ån för att boende och besökare skulle kunna få tillgång till den vackra naturen.

AKTIVITETER

Man genomförde den renovering och upprensning som var planerad. Det konstruerades och byggdes en bro ut till ön i ån, där man även byggde en grillplats med bord och bänkar.

RESULTAT

Projektet resulterade i en mer levande by, då naturen blev mer tillgänglig. Nya fiskemöjligheter engagerade både unga och äldre.

JOURNALNUMMER	2010-4208
PROJEKTÄGARE	Tolånga försköningsförening
PROJEKTPERIOD	2010-03 – 2012-06
INSATSOMRÅDE	Hållbarhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	51 360 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	78 645 kr

FÖRSTUDIE KÅSEBERGA GRAVARNE

PROJEKTIDÉ

Här ville man möjliggöra en återställning av sjön Gravarne i Kåseberga till "ursprungligt" skick genom en förstudie och framtagande av samrådsunderlag. Det ingick även i projektet att försköna byn och göra det säkrare för barn att vistas kring sjön.

AKTIVITETER

Man genomförde platsbesök med berörda myndigheter och andra intressenter och ett samrådsunderlag togs fram i dialog med kommun och länsstyrelse.

RESULTAT

Utöver det samrådsunderlag som togs fram kunde man efter förstudien även se följd effekter som en mer attraktiv destination. Senare kunde fas två inledas, vilket innebar en restaurering enligt länsstyrelsens besked.

JOURNALNUMMER	2012-6342
PROJEKTÄGARE	Kåseberga byalag
PROJEKTPERIOD	2012-04 – 2013-03
INSATSOMRÅDE	Hållbarhet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	63 975 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	56 000 kr
WEBBPLATS	kaseberga.se

SAMORDNAD VARUDISTRIBUTION

PROJEKTIDÉ

Simrishamns, Tomelilla och Ystads kommuner gick samma för att testa en modell för samordnad varudistribution. Syftet var att öka möjligheterna för lokala varuleverantörer att delta i kommunernas upphandlingar, samt att bidra till minskad miljöpåverkan och ökad trafiksäkerhet kring leveranserna.

AKTIVITETER

En ny affärsmodell för upphandling och leverans av produkter till kommunala verksamheter togs fram. En terminal för distribution upphandlades och samordningen öppnades upp för små och medelstora leverantörer utan egna distributionsmöjligheter. Varuleverantörerna kunde lämna varor på ett ställe, men ha tre kommuner som kunder. Fordonen körde på biogas och hade hög fyllnadsgrad.

RESULTAT

Projektet resulterade i hela 75 procent färre transporter i området och ökade trafiksäkerheten. Antalet lokala och regionala livsmedelsleverantörer till kommunerna ökade och en effektiv ruttplanering gav mottagarna tydligare tidpunkter för leverans. Man gjorde ekonomiska besparingar och blev en förebild för andra kommuner.

JOURNALNUMMER	2011-5388
PROJEKTÄGARE	Ystads kommun
PROJEKTPERIOD	2012-01 – 2014-06
INSATSOMRÅDE	Närande
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 822 257 kr

VAD HÄNDE SEDAN?

Projektägaren, Ystads kommun, tilldelades 2018 ett internationellt pris för modellen när Low Carbon Logistics Award delades ut på konferensen Green Cities i Polen. Ystads och Simrishamns kommuner har valt att gå ur samarbetet i juni 2025, då avtalet löper ut. Tomelilla kommun har däremot valt att teckna ett nytt avtal för samordnad varudistribution, bland annat eftersom man anser att närodlat och småskalighet är viktiga faktorer ur både hållbarhets- och beredskapsperspektiv.

YALLA SJÖBO

PROJEKTIDÉ

Verksamheten skulle fungera både som en inkluderande arbetsplats och en mötesplats för människor med olika bakgrund – en plats för kreativitet, goda möten, sysselsättning, utbildning och personlig utveckling.

AKTIVITETER

Mat och textilt hantverk från hela världen var centralt i projektets affärsverksamhet och man arbetade med catering för små och stora sällskap, skraddarsydda matlagningskurser för privatpersoner och företag, leverans till butiker och kaféer samt utveckling av nya recept i samarbete med lokala producenter.

Samtliga projektdeltagare utbildades i livsmedelshygien och arbetade med produktutveckling. Parallellt arbetade deltagarna i projektet gemensamt med vision och mål för Yalla Sjöbos framtida verksamhet.

Deltagarna hade individuella och regelbundna avstämningar och diskussioner kring personlig utveckling och framtida möjligheter. De fortbildades även kontinuerligt i det svenska språket, demokrati- och föreningskunskap, datorkunskap, livsmedelshantering, marknadsföring och affärsutveckling.

RESULTAT

Totalt arbetade 14 medarbetare och styrelseledamöter tillsammans med att genomföra projektet, i rollerna som projekt- och arbetsledare, medarbetare och styrgrupp. Under projektets gång fick åtta personer inkomst, praktik, arbetsträning och/eller arbetslivserfarenhet genom anställningar eller praktikplatser. Vid projektets slut höll företaget fyra personer sysselsatta på deltid. Projektet resulterade i ett socialt företag som står på två ben: affärsverksamhet och utbildning.

Under projekttiden utvecklade Yalla Sjöbo 20 nya produkter, arrangerade flera matlagningskurser, serverade mat åt ungefär 4 000 personer, sålde sina produkter på skånska marknader och mässor, startade en maträttsbutik, en webbutik samt en kreativ ateljé och tog även tagit fram en mobil butikslösning.

VAD HÄNDE SEDAN?

Föreningen Yalla Sjöbo lades ner under 2024, bland annat på grund av pandemins efterdyningar.

JOURNALNUMMER	2016-2837
PROJEKTÄGARE	Yalla Sjöbo
PROJEKTPERIOD	2016-12 – 2019-09
SAMARBETSPARTNERS	Yalla Trappan, ABF Österlen, Sjöbo kommun, Arbetsförmedlingen, Svenska kyrkan, Centrumkyrkan, Lions International, Torna Hällestad Lanthandel, Vombs Kaffestuga, Nixi's Textilverkstad, Sjöbo Gästis, Ica Kvantum i Sjöbo, Ica Malmborgs i Lund, Buhres Fisk, Skillinge teater, Saedéns Chokladhus, Gourmet Hörnan, Glassmakeriet, Rädda Barnen i Sjöbo, Solvalla Bygdegård, Sjöbo folkets Hus och Park med flera
INSATSOMRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 782 257 kr
ÖVRIG FINANSIERING	947 453 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	1 294 910 kr

MARINPEDAGOGISK VERKSAMHET

PROJEKTIDÉ

Syftet var att etablera en marinpedagogisk verksamhet med havsnära aktiviteter i Ystad för att öka intresset bland barn och unga för en hållbar utveckling av Östersjön.

AKTIVITETER

Projektet tog fram pedagogiska program och skapade kreativa, stimulerande och utmanande lärmiljöer. De pedagogiska programmen handlade om allt ifrån Östersjöns växt- och djurarter, vattnets kretslopp och kusterosion till vad som händer med nederbörden och vad det innebär att vara sportfiskare eller att arbeta som marinbiolog. Genom samarbete med Lunds och Göteborgs universitet kunde elevernas provtagningar även användas i forskningssyfte. Parallellt erbjöds samtliga pedagoger i Ystads kommun separat fortbildning i de olika programmen.

RESULTAT

Under projekttiden deltog cirka 3 200 barn och elever från förskola till gymnasium i någon av de åldersanpassade aktiviteterna. Även klasser från Sjöbo och Simrishamn var inbjudna att delta i programmen och en sommarlovsverksamhet, öppen för alla, lockade totalt 250 deltagare i olika åldrar.

Projektet uppnådde sitt mål: att skapa en verksamhet där barn, unga och pedagoger kan följa havets och strandens olika skeenden på plats. Genom de pedagogiska aktiviteterna ökade man intresset, förståelsen och kunskapen för livet i Östersjön och de ekosystemtjänster vi får från havet. Tack vare projektet fick deltagarna en ökad miljömedvetenhet och en förståelse för vikten av sin egen roll och betydelse för en hållbar utveckling. Projektet övergick i en permanent verksamhet i Ystads kommun efter beslut i kommunfullmäktige.

JOURNALNUMMER	2016-6586
PROJEKTÄGARE	Ystads kommun
PROJEKTPERIOD	2017-08 – 2019-05
SAMARBETSPARTNERS	Marint kunskapscenter i Malmö, P-dyk AB, SCSC – Swedish coast and sea center, Ystadortens Fiskevårds- och Sportfiskeförening, Lunds universitet, Göteborgs universitet, leaderprojektet Österlens sköna vattendrag
INSATSOMRÅDE	Naturvården och grön och blå tillväxt
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 521 023 kr
ÖVRIG FINANSIERING	81 475 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	412 340 kr
WEBBPLATS	ystad.se

TRANSNATIONELLT SAMARBETSPROJEKT

SÄL OCH SKARV

PROJEKTIDÉ

Baltic Sea Seal and Cormorant TNC Project var ett transnationellt samarbetsprojekt som engagerade 14 leaderområden i Sverige, Finland, Estland och Tyskland. Syftet var att synliggöra hur småskaligt fiske i Östersjön påverkas av säl och skarv. Dessa djurs konsumtion av fisk är ibland större än fiskarnas fångster, vilket påverkar fiskebeståndet och den biologiska mångfalden negativt.

AKTIVITETER

Projektet inleddes med en omfattande informationsinsamling, där man bland annat gick igenom forskningsrapporter och tittade på kalkyler för ekonomiska förluster för enskilda yrkesfiskare. Projektets aktiviteter omfattades också av möten mellan relevanta aktörer, fiskare, forskare, deltagande leaderområden med flera.

Det genomfördes totalt 240 intervjuer med yrkesfiskare i hela projektets genomförandeområde som utvärderades och sammanställdes och omarbetades till en rapport av det finska naturresursinstitutet LUKE. Pandemin försvårade projektets avslut, men slutligen arrangerades ett seminarium i Bryssel, i vilket man även kunde delta digitalt.

De svenska leaderområdena kompletterade därefter med en svensk rapport som efterföljdes av ett digitalt slutseminarium för presentation och spridning av rapporten.

RESULTAT

Projektet resulterade i två rapporter. Den första är "The impacts of seals and cormorants experienced by Baltic Sea commercial fishers", en produkt av den gemensamma, transnationella delen av projektet. Rapporten samlar fakta och redogör ingående för de intervjuer som genomfördes med yrkesfiskare från alla deltagande länder och är den mest omfattande undersökning som gjorts kring sälens och skarvens påverkan på fisket i östersjöregionen. Den andra är "Säl, skarv och småskaligt fiske i Östersjön", en produkt av det fördjupade svenska samarbetet. Rapporten ger en bred bakgrund om säl och skarv, fördjupar sig i nuläget, redovisar intervjuer med yrkesfiskare i de svenska leaderområdena och ger åtgärdsförslag för framtiden. Båda rapporterna kan sammanfattas med slutsatsen: Det är uppenbart att det krävs ett brett samarbete för att komma framåt, både regionalt och internationellt och mellan olika sektorer.

Projektet resulterade även i två seminarier. Det avslutande seminariet i Bryssel riktade sig till beslutsfattare som EU-parlamentariker, EU-kommissionen, DG Mare, DG Enviro, nationella, regionala och lokala tjänstemän och politiker samt aktörer som yrkesfiskare- och miljöorganisationer, det vill säga de aktörer som behövs för att ta frågan vidare. Det svenska seminariet avslutades med en paneldebatt där forskare från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), representanter från Svenska Fiskares Producentorganisation (SFPO) och leaderområdena i Sverige samt författaren av den svenska rapporten deltog.

Projektet skapade även ett aktivt nätverk kring dessa frågor, i hela östersjöområdet men också i Sverige.

JOURNALNUMMER	2017-3528
PROJEKTÄGARE	Leader Sydöstra Skåne
PROJEKTPERIOD	2017-09 – 2022-09
SAMARBETSPARTNERS	Leader Nordvästra Skåne med Öresund, Leader Mittland Plus, Leader Gästrikbygden, Leader Stockholmsbygd, Leader Gute, SydostLeader, South Finland FLAG ESKO, Coastal Bothnian Bay FLAG, FLAG Archipelago Sea in Finland, FLAG Ostrobothnia Kustaktionsgruppen, FLAG Bothnian Sea and Lake Pyhäjärvi, Harju Kalandusühing, FLAG WMO, Natural Resources Institute Finland, Luke, Marint centrum Simrishamn, Länsstyrelsen Skåne samt yrkesfiskare i samtliga leaderområden
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Havs- och fiskerifonden
LEADERFINANSIERING	393 440 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	4 400 kr

ÖSTERLENS SKÖNA VATTENDRAG

PROJEKTIDÉ

Syftet med detta projekt, som initierades av två vattenråd, var att förbättra och förstärka arbetet kring vattenfrågor. Med aktörer från såväl vattenråd och naturskyddsföreningar som fiskevårdsföreningar och kommuner genomförde man aktiviteter för att främja den biologiska mångfalden och skapa ett större intresse och engagemang kring vattenmiljöerna i sydöstra Skåne.

AKTIVITETER

I projektet arrangerades informationsträffar om samtliga vattendrag samt flertalet vandringar, studiebesök, studiecirklar och aktiviteter för barn och unga, såsom vattenverkstad, vattensafari och skräpplockardag. Över 1 600 personer deltog i någon av projektets alla 150 aktiviteter.

Under pandemin ställde man om och möten hölls digitalt och aktiviteter för allmänheten och skolorna genomfördes i mindre grupper utomhus. Fler än väntat tycktes dock uppskatta att träffas ute i naturen och antalet deltagare sköt i

höjden. I stället för en slutkonferens lät vattenråden trycka upp en informationsfolder om vattenråden som samverkansorgan och bjöd in till vandringar längs alla åar i området. Hembygdsföreningar, byalag, naturskyddsföreningar och andra intresserade hade givande möten och diskussioner när de träffades ute vid vattendragen.

Flera universitet och högskolor var involverade i projektet och gav sitt stöd genom avsatt tid, kunskap och information samt producerade ett flertal rapporter. Tillsammans med Österlens folkhögskola gjorde man en konstutställning: "Ringar på vattnet – Från Österlen till Östersjön", som visades på konsthallen i Tomelilla och på Marint centrum i Simrishamn. I slutet av projektet anställdes en åtgärdssamordnare för att jobba vidare med vattendragen i sydöstra Skåne.

RESULTAT

Österlens sköna vattendrag resulterade i ett långsiktigt nätverk och samarbete för vattenvård som sträcker sig över kommungränserna. Erfarenhetsutbytet inom projektet mellan naturskyddsföreningar, fiskevårdsföreningar och LRF ledde till konkreta insatser för bättre vatten. Universitet, högskolor och naturskolor bidrog med avsatt tid och kunskap om vatten – allt för att öka medvetenheten om naturens värden.

Projektet bidrog också till en ökad medvetenhet kring vattenfrågor samt förankring av vattenråden som en viktig samverkansplattform i våtmarksarbetet med åarna. Projektet ledde till ett ökat intresse och fler aktiviteter med fokus på vatten i olika verksamheter och en lista med åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten och öka den biologiska mångfalden kopplat till vattenmiljöerna.

JOURNALNUMMER	2017-0206
PROJEKTÄGARE	Tomelilla kommun
PROJEKTPERIOD	2018-03 – 2021-03
SAMARBETSPARTNERS	Österlens vattenråd, Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån, Österlens naturskyddsförening, Naturskyddsföreningen i Tomelilla, Ystads naturskyddsförening, Naturskyddsförening Kristianstad Bromölla, Färs naturskyddsförening, Ystadortens fiskevårds- och sportfiskeförening, Kabusa och Skönadals fiskevårdsförening, LRF, Lunds universitet, Högskolan Kristianstad samt kommunerna Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla, Ystad, Hörby och Kristianstad
INSATSOMRÅDE	Naturvärden och grön och blå tillväxt
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 246 893 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	823 460 kr
WEBBPLATS	osterlensvattenrad.se nybro-kabusa.se

BESÖKSPLATS ÖSTERLENS VATTENDRAG

PROJEKTIDÉ

Tomelilla kommun ville, tillsammans med Österlens vattenråd, skapa Österlens första besöksplats för vatten vid Hallamölla, Skånes högsta vattenfall. Syftet var att öka allmänhetens kunskap om vatten och dess kretslopp samt inspirera till hållbart agerande för att skydda våra vattendrag. Besöksplatsen skulle fungera som en permanent påminnelse om vattnets betydelse och locka fler människor att besöka och utforska naturen.

AKTIVITETER

Projektet innefattade anläggning av en tillgänglig besöksplats med informationsskyltar och QR-koder som leder till filmer anpassade för barn. Interaktiva element som träskulpturen "husmasken Hugo" skapades, och sittplatser samt ett väderskydd inspirerat av den intilliggande kvarnen byggdes. En invigning hölls med föredrag, tipspromenad och andra aktiviteter, vilket lockade 180 besökare. Samarbeten etablerades med skolor, universitet, föreningar och markägare, och en lärarhandledning togs fram för att underlätta skolbesök. Projektet kommunicerades genom lokala medier, sociala kanaler och studiebesök.

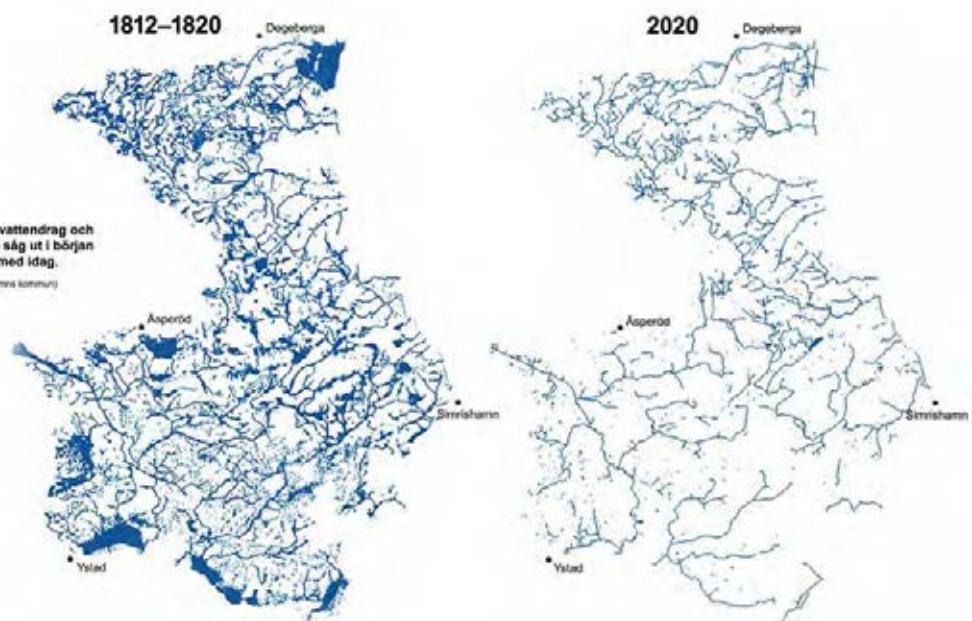
RESULTAT

Besöksplatsen färdigställdes och uppfyllde projektets mål om att öka kunskap och medvetenhet om vatten. En webbsida skapades, och lärarhandledningen gjorde det möjligt för skolklasser att använda platsen som en pedagogisk resurs. Nya nätverk mellan samarbetspartners etablerades, och initiativ för framtida evenemang på platsen togs. Projektet lockade en bred målgrupp, inklusive många pensionärer och naturintresserade, trots att de inte tillhörde de primära målgrupperna. Tomelilla kommun planerar att fortsätta sköta platsen och använda den som en arena för hållbarhetsfrämjande aktiviteter.

JOURNALNUMMER	2022-3197
PROJEKTÄGARE	Tomelilla kommun
PROJEKTPERIOD	2023-02 – 2024-11
SAMARBETSPARTNERS	Österlens vattenråd, Högestad & Christinehofs Förvaltnings AB, Lunds universitet, Marint centrum, Brösarps skola, Marietorp naturskola, Naturskolan Österlen, Albo härads hembygdsförening, Naturskyddsföreningen, Friluftsförbundet, Sportfiskeklubben Pirayorna
INSATSOMRÅDE	Naturvärden och grön och blå tillväxt
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 521 001 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	372 240 kr
WEBBPLATS	tomelilla.se/hallamolla

Karta över Österlens vattendrag och våtmarker och hur de såg ut i början av 1800-talet jämfört med idag.
Karta: Jera Lidenberg (Sjörishavns kommun)

Ny besöksplats värnar om vattnet

Med ökad kunskap ökar också intresset för att värna om livet i vattendragen. Två olika projekt sätter sydöstra Skånes år i fokus.

– Titta inte bara på den vackra miljön *vid* vattendraget, titta även *i* vattendraget, uppmanar Anders Persson, forskare vid biologiska institutionen vid Lunds universitet, när han avslutar sitt föredrag om livet i ån.

Det är en söndag i slutet av oktober 2024, och trots att regnet hänger i luften har närmare tvåhundra personer tagit sig till invigningen av den nya besöksplatsen för vatten vid Verkeån, intill Hallamölla vattenfall.

– Stödet från Leader var en förutsättning för det här projektet. Utan extern finansiering hade det aldrig blivit av, konstaterar projektledaren Ulrika Jönsson Belyazid.

Platsen är i det närmaste idealisk. Förutom närheten till Verkeån går Skåneleden alldeles intill och här finns sedan tidigare infrastruktur i form av parkeringsplatser och toalett. Nu har här byggts generösa sittplatser där man både kan fika och sträcka ut sig. En paviljong i trä ger skydd vid regn.

– Det känns jätteroligt att allt är på plats nu och jag tycker det blev väldigt fint, det smälter väl in i miljön, konstaterar hon.

Rikt illustrerade informationstavlor om livet i och omkring ån finns också här. Via QR-koder kan man dessutom komma vidare till korta filmer, anpassade för barn.

– Barn är en viktig målgrupp, både i form av barnfamiljer och skolklasser.

Under projektåret har man därför intervjuat lärare vid Naturskolan Österlen, Marietorps naturskola och Brösarps skola, för att lära sig mer om vad som är relevant för yngre besökare.

– Vi anordnade också en workshop på plats med lärare, för att se vilka möjligheter och risker som finns här, berättar Ulrika.

Resultatet har blivit en lärarhandledning med förslag på olika aktiviteter och en mängd praktisk information, för att underlätta utflykten.

Invigningsdagen till ära kan man både gå tipspromenad, besöka möllan och ta med sig en håv ner till ån för att försöka få syn på någon av alla dess invånare. På plats finns också representanter för Österlens vattenråd, som varit en av projektets samarbetspartners. Besöksplatsen vid Hallamölla är dessutom en naturlig fortsättning på ett tidigare leaderprojekt som Vattenrådet initierade, ”Österlens sköna vattendrag”. Det projektet hade till huvudsyfte att sprida kunskap och skapa engagemang för sydöstra Skånes år. Sammanlagt tolv vattendrag ingick i projektet och vid varje vattendrag bjöd man in markägare och allmänhet.

– Det fanns ett väldigt stort intresse. När vi var vid Tommarpsån i Östra Tommarp kom nästan hundra personer, berättar Hans-Olof Höglund från Österlens Vattenråd.

Man sammanställde också en broschyr riktad till berörda markägare, med fakta om åtgärder man kan genomföra för att främja den biologiska mångfalden och information om hur man kan söka projektpengar.

Även om projektet fokuserade på information togs det fram flera idéer på åtgärder vid de olika vattendragen. Leaderprojektet har därför banat väg för ett nytt projekt. Tack vare stöd från länsstyrelsen har en åtgärdsamordnare nu anställts. Länsstyrelsen, samt berörda kommuner, är sedan med och finansierar när idéerna från leaderprojektet blir verklighet.

– Det handlar mycket om att anlägga våtmarker, men också om att till exempel plantera träd eller lägga ut stenar i åarna för att underlätta för fiskarna, förklarar Hans-Olof Höglund.

Det länsstyrelsestödda projektet pågår fram till 2027.

– Men vi hoppas att staten, via länsstyrelsen, fortsätter att lämna stöd. Arbetet med att förbättra vattendragen är långsiktigt, poängterar Österlens vattenråds vice ordförande, Kenneth Strömbeck.

FÖRSTUDIE SAMVERKAN INVASIVA ARTER

PROJEKTIDÉ

Syftet var att ta fram ett strategiförslag för hur de fyra kommunerna i sydöstra Skåne skulle kunna samverka för att hantera etablerade invasiva, främmande arter i området.

AKTIVITETER

Projektet inleddes med en kunskapsinsamling som rörde hantering och strategier kring problematiken med invasiva arter. Man knöt kontakter med ekologer och forskare och tog reda på hur man arbetar med frågan i Sverige, Europa och världen. Projektgruppen, som bestod av projektledare, kommunkologer och/eller hållbarhetsstrategier från samtliga kommuner, träffades regelbundet och hade även möten med sakkunniga från Sveriges lantbruksuniversitet, länsstyrelsen i Skåne, Skogsstyrelsen och LRF. Parkavdelningarna i de medverkande kommunerna var också involverade och aktiva i projektet. Under projektet besökte man en rad markägare och lantbrukare och det genomfördes också informations- och dialogmöten med allmänhet och markägare där projektledaren svarade på frågor och samlade in tips om olika fynd.

Projektet agerade även referens och bollplank vid Naturvårdsverkets framtagande av ett så kallat handläggarstöd, ett digitalt verktyg som samlar fynd, bekämpningsinsatser och information om invasiva arter på en och samma plats.

RESULTAT

Projektet resulterade i ett framtaget strategiförslag som, förutom ansvarsfördelning och fokusarter, beskriver ett antal åtgärder som projektkommunerna kan och bör genomföra för att fördjupa samverkan sinsemellan och med andra aktörer för att kunna hantera utmaningen med invasiva, främmande arter. Kommunerna fick efter projektet stöd från den statliga Lokala naturvårdssatsningen, LONA, för att kunna fortsätta den gemensamma kraftsamlingen. Projektet skapade medvetenhet och ett ökat intresse i frågan och nådde ut genom ett tiotal tidningsartiklar samt framträdanden i både radio och tv.

JOURNALNUMMER	2018-0822
PROJEKTÄGARE	Ystads kommun
PROJEKTPERIOD	2018-09 – 2019-09
SAMARBETSPARTNERS	Sjöbo, Tomelilla och Simrishamns kommuner, Länsstyrelsen Skåne, Naturvårdsverket, SLU, Lunds botaniska förening, Sysav, LRF, Högestad & Christinehof Förvaltnings AB samt lokala byalag, vattenråd och naturskyddsföreningar
INSATSONOMRÅDE	Naturvärden och grön och blå tillväxt
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	337 501 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	87 380 kr
WEBBPLATS	ystad.se

VAD HÄNDE SEDAN?

Tyvärr fanns det inte resurser för att fånga upp alla idéer och förslag som kom upp under projektet. Däremot lät kommunerna i sydöstra Skåne efter projektets slut göra en inventering av jätteloka längs fyra vattendrag. Inventeringen sammanfattades i en rapport och alla fynd registrerades i Artportalen. En naturlig fortsättning vore att även inventera tillflödena till vattendragen, men det fanns inte längre några medel att söka inom ramen för den Lokala naturvårdssatsningen (LONA). Ystads kommun ville också inventera alla invasiva, främmande växter och en del djur på kommunal mark, men fick inte in några anbud. Två företag har anlitats för att på varsin begränsad yta testa varsin metod för att bekämpa parkslide: med pelargonsyra och genom knäck-och-täck-metoden. Ystads kommun fortsätter bekämpa snöbär, rönnspirea och tysklönn i Ystads sandskog och det enstaka bestånd av jättebalsamin som finns på kommunal mark.

GEOKIDS

PROJEKTIDÉ

Projektgruppen ville på ett roligt, lärorikt och naturnära sätt ge barn och unga samt deras vuxna ledare en inblick i sambanden mellan geologiska processer, klimatets förändringar samt en förståelse för geologisk tid och livets utveckling. De ville ge dem verktyg att närma sig dessa stora och komplexa frågor och samtidigt öka kunskapen om geologiska resurser betydelse, förr, nu och i framtiden för lokalsamhällets utveckling, industrihistoria och kulturarv.

AKTIVITETER

I samverkan med flera andra aktörer och experter arbetade projektgruppen fram ett lärandekoncept på temat geologi. Dels med naturnära aktiviteter, och dels med ett utbildningsmaterial som finns i två varianter. Ett för skolpedagoger och ett annat anpassat för turistaktörer. Målgruppen är barn i 10-12 årsåldern. Konceptet testades i projektet och resulterade i ett underlag för spridning och vidareutveckling.

Det togs fram en logotyp och ett par geologiska, tecknade karaktärer. Bland annat Geo, en ung och könsneutral person som stolt bär ett emblem med kännetecknet för bergarten Basalt och ett fotspår från en dinosaurie. Geo pryder givetvis den informationsbroschyr och det diplomeringsunderlag som också togs fram. Det genomfördes tre testomgångar med barn på två olika platser, i Andrarum och i Karakås utanför Kivik. Slutligen tog man fram en folder samt en beskrivning för hur Geokids passar in i skolans läroplan, en lärarhandledning.

RESULTAT

Alla projektmål uppnåddes eller överträffades. Tack vare projektet skapades nya samarbeten och gamla förstärktes. En plan för det fortsatta arbetet togs fram, vilket sin tur ledde till ett nytt jobb. Geoforum Skåne, men även andra aktörer, har skapat nya besöksmål och nya affärs- och utvecklingsmöjligheter.

Projektet var ett första steg i en större vision där det i slutmålet också ingår digitala komponenter och/eller ett data-spel. Även om materialet ännu bara används analogt och i muntlig form är det förberett för en vidareutveckling in i den digitala världen. Deltagare, i projektet men även i framtiden, får en förståelse för hur jorden förändrats genom de 4 600 miljoner år den existerat. Detta kan hjälpa dem att förstå aktuella begrepp såsom hållbarhet, klimat, förnybara och ändliga resurser.

JOURNALNUMMER	2020-0970
PROJEKTÄGARE	GeFo Skåne Ekonomisk förening
PROJEKTPERIOD	2020-03 – 2022-05
SAMARBETSPARTNERS	Kiviks Museum, Kulturtrampet, Lunds universitet, Högskolan i Skövde, Studieförbundet samt företag, föreningar, kommuner och skolor i närområdet
INSATSOMRÅDE	Naturvärden och grön och blå tillväxt
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	201 550 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	284 240 kr
WEBBPLATS	geokids.se

EN VIK I SJÖRIKET SKÅNE – ARKELSTORPSVIKEN

PROJEKTIDÉ

Syftet var att samla in kunskap och underlag till en åtgärdsplan för Arkelstorpsviken, som under årens lopp hade blivit allt grundare på grund av ansamlad och illaluktande sediment.

AKTIVITETER

Under projektet gjordes två provtagningar i månaden, vilka följdes upp med en analys och en rapport. Engagerade ideella krafter gjorde dagliga flödesmätningar under ett års tid. Det arrangerades tematräffar, rundvandringar, utbildningar och informationsträffar för vattenråd, fiskare, markägare, lokala företagare, bybor och andra intresserade. Man ordnade också med provtagningsutbildningar och temadagar för barn och ungdomar.

Vidare genomfördes en rad olika workshoppar kring bland annat ekosystemtjänster, våtmarker och utomhusmatlagning samt en BioBlitz (en 24 timmar lång biologisk inventering av ett avgränsat område där både experter och amatörer deltog). Projektets alla aktiviteter engagerade totalt 1 135 deltagare.

Man hann även med ett studiebesök hos LIFE SURE-projektet i Kalmar som testat en ny ekologisk och kostnadseffektiv metod för att ta upp och återvinna botten slam. Projektgruppen bjöds också regelbundet in till exempelvis LRF och olika fiskeföreningar för att berätta om projektidén och provtagningsresultaten.

RESULTAT

Projektgruppen kunde snabbt glädjas åt och dra nytta av ett enormt engagemang och intresse från lokalbefolkningen. Detta projekt, som startade som ett miljöprojekt, kom att avslutas som ett socialt miljöprojekt. Och engagemanget fortsatte även efter projektets slut. Det bildades exempelvis en vandringsgrupp som arrangerar återkommande vandringar med korvgrillning och som parallellt arbetar för en vandringsled runt hela viken.

Projektet resulterade i en populärvetenskaplig och en teknisk slutrapport, båda med en rekommenderad åtgärdsplan, vilken har förankrats hos såväl Kristianstads kommun som hos länsstyrelsen. Man tog även fram tryckmaterial som till exempel en folder om ekosystemtjänster med en karta över Arkelstorpsviken, en rapport med resultatet från den genomförda BioBlitzen samt en utvärderingsrapport.

Vid projektets slut anmälde många markägare kring Arkelstorpsviken in mark som var lämplig att anlägga våtmarker på och Skräbeåns vattendrag, Kristianstads och Bromölla kommuner arbetade med att söka stöd för att konstruera dessa våtmarker.

JOURNALNUMMER	2018-0832
PROJEKTÄGARE	Oppmanna Vånga Bygderåd
PROJEKTPERIOD	2018-10 – 2020-09
SAMARBETSPARTNERS	Bromölla, Kalmar, Kristianstad och Osby kommuner, Skräbeåns Vattenkommitté, Ivösjöns och Oppmannasjöns Fiskevårdsföreningar, Arkelstorps Scoutkår, Arkelstorps Båtklubb, Högskolan Kristianstad, Linnéuniversitetet i Kalmar, Länsstyrelsen Skåne, Vattenriket Kristianstad, Rädda Immeln, Forskare, Företag och Kustråd i Samverkan för Hanöbukten, Marint centrum Simrishamn, Nordöstra Skånes Fågelklubb samt flera lokala markägare, företag och föreningar
INSATZOMRÅDE	Naturvärden och grön och blå tillväxt
EU-FOND	Havs- och fiskerifonden
LEADERFINANSIERING	2 176 066 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	1 417 480 kr
WEBBPLATS	sjoriketskane.se/arkelstorpsviken

EN VIK I
Sjöricket skåne
ARKELSTORPSVIKEN

TILLSAMMANS FÖR BIOSFÄROMRÅDE VOMBSJÖSÄNKAN

PROJEKTIDÉ

Under 2017-2018 gjorde Sjöbo kommun en förstudie kring förutsättningarna för att skapa ett Unesco biosfärområde i Vombsjösänkan. Detta skapade ett intresse och engagemang i lokalsamhället, men tyvärr avstannade processen. Detta samarbetsprojekt syftade därför till att ta över arbetet och stötta tillblivelsen av ett nytt biosfärområde i området kring Vombsjösänkan.

Projektet gick ut på att skapa engagemang, mobilisera och förankra processen underifrån bland invånare och verksamma i området. Projektet jobbade även med den fjärde dimensionen av hållbarhet, den kulturella, och kartlade Vombsjösänkans identitet och synliggjorde områdets sociala, kulturella och ekonomiska värden.

AKTIVITETER

Trots pandemin lyckades projektet genomföra en mängd aktiviteter med syfte att mobilisera, väcka engagemang och utveckla idéer för ett blivande biosfärområde: workshoppar och utveckling av projektidéer, "Walk and talks" på olika teman, studiecirkel i Vombsjöakademien, kunskapsseminarier, tematiska studieresor, lokal platsutveckling och rådgivning kring nya affärsidéer.

Ett exempel på alla dessa aktiviteter är workshoppen "Bygder för de globala målen" som hjälpte byalag att arbeta med hållbar lokal utveckling. En annan är workshoppen kring kulturella och kreativa näringar (KKN) på landsbygden, som samlade områdets kulturföretagare. Det hölls även en on-linekurs i hållbart, grönt företagande, liksom studiecirkel kring det miljöhistoriska arkivet i Vombsjösänkan och på temat hållbara trädgårdar. Studieresor till Blekinge Arkipelag biosfärområde och Möns biosfärområde för engagerade invånare och aktörer genomfördes, och även en platsutvecklingsprocess i Vollsjo – Vision Vollsjo.

I projektet arrangerades också Sveriges första och enda Biosfärfestival, som numera är ett återkommande evenemang. En festival som utgörs av de aktörer eller organisationer som vill arrangera något för de natur- och kulturintresserade besökarna. Exempelvis guidade vandringar, utställningar, workshoppar, prova på-aktiviteter och konserter.

RESULTAT

Projektet etablerade ett stort gräsrotsengagemang med 859 unika deltagare. Deltagare som tillsammans arbetade mot målet att bli ett biosfärområde. Detta ledde också till helt nya nätverk och stärkta aktörer i området. Samtidigt resulterade arbetet med lokal platsutveckling i nya företag och de två nya leaderprojekten Säkra Slingan i Vollsjo (se sid. 49) och Vår plats i Biosfären (se sid. 158).

Under projekttiden kom beskedet från Nationella biosfärkommittén att området gått vidare i kandidatprocessen, och därmed var målet med projektet uppfyllt. Efter projektets slut tog ingående kommuner över organisationen, som arbetade vidare med kandidaturen.

JOURNALNUMMER	2018-1773
PROJEKTÄGARE	Coompanion Skåne
PROJEKTPERIOD	2019-02 – 2022-10
SAMARBETSPARTNERS	Leader Lundaland, Lunds, Eslövs och Sjöbo kommun, Länsstyrelsen Skåne, Visit Mittskåne, ABF Skåne, Lunds universitet, SLU Alnarp, Malmö universitet, Kulturdimensionen AB, Forttillframtid AB, Fokus Grönt AB, Föreningen ARNA, Flyingebygden Tillsammans, Vollsjo byalag, Färs Härads Ryttaförening, FOJAB Arkitekter, Ohmnia samt flera lokala företag och föreningar
INSATSOMRÅDE	Naturvärden och grön och blå tillväxt
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 677 094 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	664 195 kr
WEBBPLATS	coompanion.se/skane

VÅR PLATS I BIOSFÄREN

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att tillsammans med lokala aktörer skapa grunden för en hållbar plats- och destinationsutveckling i Storkriket, ett Unesco-biosfärkandidatområde i Skåne. Med fokus på "Handbok för hållbar turismutveckling i världsarv och kulturmiljö" strävade projektet efter att utveckla unika natur- och kulturvärden, stärka lokalt engagemang och balansera besöksflöden för att skydda känsliga miljöer. Målet var att göra Storkriket till en förebild inom hållbar turism med både ekonomiska, kulturella och miljömässiga dimensioner.

AKTIVITETER

Projektet omfattade ett brett utbud av aktiviteter som engagerade kommuner, föreningar och näringsliv:

- Workshoppar och seminarier: exempelvis föreläsningar om värdskap och marknadsföring samt interaktiva möten för att utveckla besöksnoder och besökspaket.
- Studieresor och nätverksträffar: utflyktsbussar, biosfärfestival och samarbetsforum för lokala aktörer.
- Webinarier: fokus på affärsutveckling, samarbeten och platsens identitet.
- Utveckling av besöksinfrastruktur: förslag på nya leder, såsom "Storkrundan" och flödesplaner för att hantera besöksstryck.

RESULTAT

Projektet har resulterat i sex identifierade besöksnoder som lyfter Storkrikets unika kvaliteter och erbjuder kultur, natur, mat och service. En flödesplan synliggör hur olika platser kan hanteras utifrån besöksstryck. Nya nätverk har bildats för mat-, kultur- och biosfärsaktörer, och underlag för en besöksapp har utvecklats. Dessutom har projektet främjat dialog om hållbarhet, exempelvis mellan militära intressen och friluftsliv. Projektet har skapat ett brett engagemang och lagt grund för Storkriket som ett hållbart besöksmål.

JOURNALNUMMER	2022-2041
PROJEKTÄGARE	Lunds kommun
PROJEKTPERIOD	2022-11 – 2024-09
SAMARBETSPARTNERS	Sjöbo och Eslövs kommuner, Länsstyrelsen Skåne, Coompanion Skåne, Kulturdimensionen AB och Visit Lund AB
INSATSMRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 277 273 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	327 525 kr
WEBBPLATS	storkriket.se

CIRCLE

PROJEKTIDÉ

Projektet CIRCLE var ett transnationellt projekt mellan fyra leaderområden i Sverige, Luxemburg och Finland för utbyte av erfarenheter kring cirkulär ekonomi och miljövänliga lösningar mellan små och medelstora företag och organisationer.

Tillsammans ville man arrangera olika aktiviteter för att inspirera företagare och organisationer att ta klivet utanför boxen och tänka nytt för att göra sina verksamheter mer resurseffektiva och cirkulära.

AKTIVITETER

Projektet innefattade tre studieresor till Sverige, Luxemburg och Finland med besök hos företag som arbetar med cirkulära lösningar samt presentationer och workshoppar på temat. Varje land höll även lokala workshoppar kring cirkulär ekonomi och hållbart företagande, de flesta digitalt på grund av rådande pandemi.

I Sverige fanns även ett samarbete med Miljöbron Skåne, där företag fick konkret hjälp med sitt hållbarhetsarbete av studenter från skånska lärosäten. Projektledaren deltog även i en intressentdialog med målet att utveckla en regional skånsk handlingsplan för cirkulär ekonomi. En satsning i samarbete mellan Hållbar Utveckling Skåne och Region Skåne.

Avslutningsvis producerades en 40-sidig, engelskspråkig inspirationsfolder med erfarenheter och goda exempel från projektet.

RESULTAT

Projektet gav ökad kunskap om cirkulär ekonomi och resurshantering bland deltagarna. Alla praktiska exempel visade på hur företag i olika länder rent konkret har tagit sig an utmaningen med att effektivisera resursanvändning, arbeta mot hållbarhet och stärka sina ekonomiska utsikter. I en utvärdering svarade samtliga deltagare att de fått nya insikter. Nästintill alla menade att de kunde använda någon eller några av de idéer som de fått i sina egna verksamheter.

I Sverige knöts många nya kontakter mellan företag och individer och deltagarna introducerades till en rad olika aktörer, lokalt och nationellt, som ger stöd i omställningsprocesser. Genom samarbetet med Miljöbron Skåne fick ett antal företag konkret hjälp med hållbarhetsarbetet och kunde börja implementera nya strategier och lösningar i sitt fortsatta arbete.

JOURNALNUMMER	2019-4207
PROJEKTÄGARE	Leader Sydöstra Skåne
PROJEKTPERIOD	2020-01 – 2022-11
SAMARBETSPARTNERS	Leader Skånes Ess, Kantri Ry Leader, Leader Region Mjällby och Natur- & Geopark Mjällby, medverkande kommuner, Länsstyrelsen Skåne, Krinova, Högskolan Kristianstad, Hållbar utveckling Skåne (HUT), Region Skåne, Innovationscenter för landsbygden, Cradlenet Sverige, Sustainalink (tidigare Miljöbron Skåne)
INSATZOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	575 954 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	124 410 kr

FÖRSTUDIE HÅLLBARA GRÄSYTOR FÖR SPORT OCH FRITID

PROJEKTIDÉ

I detta projekt genomförde Lunnarps Bollklubb i samarbete med Österlenmejeriet, Danone och Skånefrö en förstudie som undersökte möjligheten att ersätta konstgräs med naturgräs, företrädesvis för idrottsliga aktiviteter året runt.

AKTIVITETER

Genomförandet av förstudien omfattade tre moment: kartläggning, kostnadsberäkningar och finansieringsmöjligheter samt analys och slutsatser. I kartläggningen tittade man på kapacitetsbehov avseende energi, tekniska energilösningar, bevattnings- och ljus teknik, system för näringstillförsel samt arkitektoniska lösningar. Kostnadsberäkningarna omfattade entreprenad för grundläggning, värme- och bevattningssystem samt gräsbädd. Förstudien, som krävde samverkan och samarbete med idrottsrörelsen, offentlig förvaltning, Forskning och utveckling (FoU) samt näringsliv, sammanställdes slutligen i en skriftlig rapport.

RESULTAT

Förstudien konstaterar att det är tekniskt och ekonomiskt möjligt att på ett hållbart sätt ersätta miljöbelastande konstgräs med naturgräs för användning året runt utomhus och inomhus på ett sätt som tillgodoser grässets krav. Även om investeringen för att skapa utomhusmodellen initialt är högre än för konstgräs, uppvägs detta av elimineringen av konstgrässets nuvarande höga miljöbelastning, ökade skaderisker för spelare samt försämrade spelkvalitet.

Vidare visar förstudien att det finns ett antal tekniska alternativ att uppföra en hall, eller ett så kallat klimatskal över gräsytan, för att ytterligare förbättra möjligheten att använda naturgräs året runt. Genom att ersätta konstgräsplanen med en naturgräsplan med säkerhetsbädd elimineras helt risken för förorening av närliggande natur och vattendrag.

Genom utnyttjande av energiinnehåll i avlopps- och processvatten från närliggande industrianläggning elimineras i stort sett drifts- och energikostnaderna för uppvärmning av naturgräsplanen och ger en hållbar lösning för idrottsutövning året runt. Förstudien har bidragit till finansieringskunskaper samt ett underlag för att attrahera offentliga och privata finansörer i det fortsatta arbetet med fas två, det vill säga förverkligandet.

JOURNALNUMMER	2019-3578
PROJEKTÄGARE	Lunnarps Bollklubb
PROJEKTPERIOD	2019-12 – 2021-07
SAMARBETSPARTNERS	Skånefrö AB, Österlenmejeriet (Danone), Tomelilla kommun, Ångpanneföreningen (AFRY), UBA Glas & Fasad, Scanlight System, Dematek, Heliospectra, Research Institutes of Sweden (RISE), Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Gia Global Incentives Advisor Sweden (GIA), VD-stödet, Temahallen, Arkitekt Per-Olof Kippel, Växjö kommun (Tipshallen), Serneke Group, Ottossons smide Staffanstorp, Greenworks, Trafikverket, Horizontalborr och Svenska Fotbollförbundet.
INSATSOMRÅDE	Naturvärden och grön och blå tillväxt
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	459 632 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	361 025 kr
WEBBPLATS	lunnarpsbk.se

VAD HÄNDE SEDAN?

Lunnarps BK – den lilla klubben med de stora visionerna

Fotboll ska spelas på riktigt gräs – och med ett klimatskal över planen går den att använda året om. Fotbollsklubbens leaderprojekt ville visa vägen till en mer hållbar fotboll, för såväl miljö som spelare.

Hur ska problemet med träningstiderna lösas? Den frågan sådde det första fröet till leaderprojektet för några år sedan. I Tomelilla finns idag två konstgräsplaner, varav den ena är Tomelilla IF:s. Övriga lag i kommunen förhandlar om de bästa träningstiderna på den andra planen.

– Våra juniorer får ofta träna väldigt sent på kvällen och det är ingen bra lösning, de går ju i skolan, konstaterar Per-Ingvar de la Motte, ordförande i Lunnarps BK.

Konstgräsplanen i Tomelilla tillkom en gång i tiden med stöd från bland annat Leader, ett projekt som

Lunnarps BK:s dåvarande ordförande, Rutger Engvall, var med och drev (se sid. 28). Sedan dess har mycket förändrats. Förutom att konstgräsplanerna har visat sig vara en belastning för miljön, i form av mikroplaster som frigörs från granulatet, är de inte heller bra för spelarna. Skador tenderar att bli svårare och den som är van att spela på konstgräs har ett sämre utgångsläge när det blir dags för match på naturgräs.

Dessutom är ett EU-förbud mot konstgräsplaner på gång.

I samtal med Skånefrö föddes idén till ett leaderprojekt om året runt-planer med naturgräs. Företaget hade ta-

git fram grässorter med längre, och därmed tåligare, rötter. Man hade också börjat experimentera med ett helt nytt koncept för gräsmattor: ett slutet system för både bevattning, uppvärmning och gödning.

Att värma upp en naturgräsplan är kostsamt, men fotbollsklubben började snegla mot närmsta grannen, Danone, som släpper ut uppvärmt processvatten.

– Det visade sig att spillvärmen från Danone inte bara skulle räcka till en fotbollsplan, utan till två, konstaterar Rutger Engvall, som kom att bli projektledare.

Ganska snart började arbetsgruppen fundera på om det vore möjligt att bygga ett klimatskal över planen, så att den skulle kunna användas hela vintern, oavsett väderlek.

– Vi tog in ett 30-tal konsulter, bland annat ljusforskare, byggföretag och personer från SLU, berättar Per-Ingvar de la Motte.

En ritning för ett framtida skal finns nu klar.

Leaderprojektet var en förstudie, med syfte att visa att det är tekniskt och ekonomiskt möjligt att anlägga naturgräsplaner för året runt-bruk.

– Nu har vi en teoretisk lösning som vi vill förverkliga i ett pilotprojekt, konstaterar Rutger.

Något konkret resultat har det dock inte blivit ännu. En av anledningarna är de stora kostnaderna: En naturgräsplan enligt Skånefrös nya koncept skulle kosta mellan 10 och 15 miljoner kronor. För ett klimatskal får man lägga till ytterligare många miljoner.

– Det har inte varit lätt att hitta finansiärer, med de senaste årens höga räntor, konstaterar Rutger och tillägger lite bittert att läget hade varit annorlunda om man haft en konstgräsplan i Lunnarp:

– Då hade vi fått medel från Naturvårdsverket för att ersätta den med en plan med naturgräs.

Arbetet fortskrider dock, både Rutger och Per-Ingvar ser fortfarande en stor potential i idén.

– En anledning till att vi beviljades medel från Leader tror jag är på grund av riksintresset. Inte minst i Norrland skulle det kunna vara intressant, där finns mycket spillvärme från industrin, säger Per-Ingvar de la Motte.

Rutger Engvall instämmer:

– Vi är en liten klubb, men det hindrar oss inte.

FIKA FÖR LIVET!

PROJEKTIDÉ

Peggy Dicksdotter Hermansson, initiativtagare och projektägare, ville genom detta projekt höja kunskapen kring mat och hälsa i den äldre befolkningen i leaderområdet för att mota den undernäingsproblematik som tyvärr finns bland många seniorer. En problematik som inte bara innebär personligt lidande och påfrestningar för anhöriga, utan också kräver onödiga resurser från vård och omsorg och innebär omfattande samhällsekonomiska kostnader.

AKTIVITETER

Projektägaren började med att ta fram en rolig och inspirerande föreläsning, med grund i Livsmedelsverkets kostråd för personer över 65 år. En viktig faktor för hög närvaro var att bjuda på olika tips på mellanmål och göra föreläsningen till en social sammankomst.

Dessvärre fick projektet därefter förlängas flera gånger, på grund av pågående pandemi. Men när det var fritt fram att träffas igen påbörjades marknadsföringen av föreläsningen genom affischering, sociala medier och i lokalpressen.

De aktörer som nappade på erbjudandet och bjöd in föreläsaren var:

- Svenska kyrkans församlingar i Brösarp-Tranås, Borrbj, Gärsnäs, Löderup, Lövestad, Onslunda, Simrishamn, Sjöbo, Stora Köpinge, Tomelilla och Östra Vemmerlöv.
- SPF Seniorerna i Blentarp, Röglå, Smedstorp, Tomelilla och Östra Färs.
- PRO i Hammenhög, Onslunda, Sjöbo och Skillinge.
- SKPF Pensionärerna i Ystad.
- Dagcentraler eller mötesplatser för äldre som Rosenberg och Skeppet i Simrishamns kommun, Kärrnan i Sjöbo kommun, Café Kryddan och Kärrnan i Tomelilla kommun samt Göken och Väderleken i Ystads kommun.

RESULTAT

Tack vare projektet fick över 800 personer tillgång till verktyg för förbättrad hälsa. Det ledde också till ökad livskvalitet och bibehållen självständighet bland våra äldre.

Informationen och budskapet spreds genom reportage i lokalpressen och genom utdelning av Livsmedelsverkets folddrar till en långt större grupp än deltagarna på föreläsningarna. Personal inom äldreomsorgen fick förhöjda kunskaper kring hållbara måltider och ett bättre resursutnyttjande.

Efterfrågan på föreläsningar fanns kvar även efter projektidens slut, något som får ses som ett mycket gott betyg.

JOURNALNUMMER	2019-2693
PROJEKTÄGARE	Offentlig Måltid i Sverige AB
PROJEKTPERIOD	2019-11 – 2023-10
SAMARBETSPARTNERS	PRO, SPF, SKPF, Svenska kyrkan, Simrishamns, Sjöbo, Tomelilla och Ystads kommun
INSATSONRÅDE	Kommunikation och tillgänglighet
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	199 269 kr
ÖVRIG FINANSIERING	188 942 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	127 260 kr
WEBBPLATS	offentligmaltid.se

HÅLLBAR SJÖMAT GENOM VÅRDFISKE

PROJEKTIDÉ

Syftet med detta projekt var att ta reda på hur fångst av den karpfisk som landas i samband med vårdfiske på ett effektivt sätt kan tas tillvara som livsmedel, samtidigt som fisken blir en resurs för att finansiera en bättre vattenmiljö.

AKTIVITETER

Nödändig information för att få till en hållbar hantering och beredning av fisken inhämtades genom egna utredningar, studiebesök på anläggningar i Finland och i kontakt med olika aktörer. Utifrån de resultat som framkom, samt bedömda verksamhetsbehov, tog konsulter fram en anpassad, energieffektiv och livsmedelgodkänd anläggning. Även tillstånd, utsläpp och nödvändig rening av processvatten utreddes och parallellt genomförde en konsult en marknadsanalys och hade löpande kontakt med livsmedelsbranschen.

RESULTAT

De viktigaste slutsatserna resulterade i en rapport tillsammans med en beskrivning av problemställningen samt en marknadsanalys för de tilltänka produkterna. Rapporten ger en generell bild över hur en beredningsanläggning och livsmedelslinje kan se ut och kan med vissa justeringar förläggas i olika geografiska områden. Den beskriver vilka tillstånd som krävs samt hur processvatten ska renas och hur logistiken från sjö till beredningsanläggning bör utformas.

Under projektet förmedlades kunskap kring övergödning, miljövård och karpfisk som mat via olika möten och workshoppar. Projektet resulterade därför också i bredare nätverk av aktörer som på olika sätt är kopplade till miljövård, forskning och livsmedelsbransch.

JOURNALNUMMER	2021-1422
PROJEKTÄGARE	Klara Vatten Sverige AB
PROJEKTPERIOD	2022-03 – 2023-03
SAMARBETSPARTNERS	Blå Vision AB, Race for the Baltic, Länsstyrelsen Skåne, Kävlingeåns vattenråd, Sjöbo och Kristianstad kommun, Oppmannasjöns och Råbelövssjöns Fiskevårdsområde, Sövde byalag, WSP Sverige samt yrkesfiskare och företagare i Finland
INSATSONRÅDE	Naturvärden och grön och blå tillväxt
EU-FOND	Havs- och fiskerifonden
LEADERFINANSIERING	1 269 673 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	884 910 kr
WEBBPLATS	klaravatten.se

Livsmedlet som gynnar miljön – ju mer du äter

Tack vare vårdfiske kan ekosystemet i svenska sjöar återställas. Men fisken som landas skulle också kunna bli ett hållbart och inhemskt producerat livsmedel, konstaterar Magnus Böklin och Jesper Björk Rengbrandt bakom leaderprojektet om hållbar sjömat.

Solen har nyss gått upp när båten lämnar den lilla viken i Råbelövssjön strax norr om Kristianstad. Dagens fisketur, denna kalla men vindstilla novembermorgon, är en av årets sista för Magnus Böklin och Jesper Björk Rengbrandt från företaget Klara Vatten.

Vad som började i Tjörnarpsjöns fiskevårdsområdes förening år 2013 kom snart att utvecklas till ett heltidsarbete. Magnus och Jesper är några av de få i Sverige som ägnar sig åt vårdfiske, eller reduktionsfiske som det också kallas. Ett systematiskt fiske som går ut på att minska mängden karpfisk, som braxen och mört, i svenska sjöar.

– Mört och braxen är arter som gynnas av övergödning. Det är fiskar som äter djurplankton, som i sin tur äter växtplankton, förklarar Jesper Björk Rengbrandt, som också är utbildad limnolog.

För lite djurplankton som betar på växtplankton leder till algblomning och minskad biologisk mångfald.

– För att få en god effekt behöver man oftast ta upp minst 200 kilo fisk per hektar inom två till tre år, säger Magnus Böklin.

I Råbelövssjön är grovjobbet redan gjort. Här bedrev de ett projekt med vårdfiske under åren 2019 och 2020.

– Nu handlar det mer om underhållsfiske, säger Magnus, och jämför det med att rensa i rabatterna.

Magnus släpper av Jesper på en motordriven flotte och därefter ger de sig ut på varsitt håll för att med ekolodets hjälp hitta de största fiskstimmerna. Ibland hittar de fisk direkt, andra gånger tar det lite tid, som den här dagen. Till sist börjar dock de vita prickarna

på ekolodets skärm samlas i allt tätare stim och det blir dags att lägga ut den 300 meter långa noten.

En liten del av fisken de tar upp blir kräftbete eller skickas till djurparker, men den största delen omvandlas till biogas.

– En kubikmeter fisk, vilket väger ungefär ett ton, motsvarar 430 liter bensin i energivärde, förklarar Magnus.

För några år sedan började de dock fundera över om inte fångsten skulle kunna användas ännu mer effektivt och hållbart, som livsmedel.

– 75 till 80 procent av all fisk vi äter i Sverige är importerad och mycket av fisken är fiskad på hotade bestånd, konstaterar Magnus Böklin.

Om braxen och mört användes som livsmedel skulle vinsterna vara flera:

– Det är ju ett lokalproducerat och vildfångat protein. Och ju mer du äter av det, desto mer gynnar du miljön. Det blir till och med ett minusavtryck på miljön.

Tack vare stöd från Leader har han och Jesper kunnat genomföra ett projekt där de tagit fram en modell för hur fisken ska kunna tas om hand för att få sin slutdestination på tallriken. I sin förstudie har de framför allt undersökt hur en livsmedelsanläggning för beredning av fisken skulle kunna se ut, med allt vad det innebär av till exempel logistik, industriteknik och rening av processvatten.

En del hinder återstår dock ännu innan fiskfabriken kan bli verklighet. Ett är de förhöjda halterna av PFAS och andra hälsofarliga ämnen i vissa svenska sjöar.

– Det behövs en kartläggning över vilka sjöar som går att använda för fiske till livsmedelsproduktion, säger Jesper Björk Rengbrandt.

Något de också inväntar är den omfattande, vetenskapliga studie som EFSA, den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, just nu genomför. I den väger man riskerna med PFAS och andra giftiga ämnen mot nyttan av att äta fisk. Utvärderingen beräknas vara klart först 2026.

Efter fem timmar på Råbelövssjön har Magnus och Jesper håvat upp dagens fångst i båten, omkring två ton braxen. Några enstaka gäddor och en och annan gös har skickats tillbaka ner i vattnet.

– Vi gör tvärt emot andra fiskare, men vi fiskar ju inte för fisken utan för sjöarna – för att förbättra vattnet.

NYTT LIV I ÖSTERLENS GAMLA ÄPPELODLINGAR

PROJEKTIDÉ

Projektet syftade till att undersöka om Österlens äldre fruktodlingar, främst äppelodlingar, kunde restaureras och bevaras som biologiskt rika kulturmiljöer med värde för landskapet och möjlig ny användning. Fokus låg på att sprida kunskap till ägare, brukare, entreprenörer och allmänheten om odlingarnas kulturhistoriska, biologiska och estetiska värden, samt att utforska möjligheter för småskalig fruktodling och förädling som ekonomisk drivkraft.

AKTIVITETER

I projektet genomfördes en rad insatser: kartläggning och GIS-registrering av fruktodlingar på Österlen, rådgivning till ägare, restaurering och skötsel av tre äldre odlingar, samt kunskapsspridning genom guidningar, workshoppar och publicering av artiklar. Generella skötselråd och en kostnadsschablon för vård av äldre odlingar togs fram. Projektet samverkade med flera aktörer, inklusive Simrishamns kommun, länsstyrelsen och Göteborgs universitet, och fick mycket positiv uppmärksamhet i media.

RESULTAT

Projektet bidrog till ökad kunskap och medvetenhet om äldre fruktodlingars värde för biologisk mångfald och kulturarv. Ett GIS-lager dokumenterade odlingarna, rådgivning ledde till konkreta bevarandeinsatser och workshoppar stärkte yrkesverksammas engagemang. Naturvårdande insatser gav positiva ekologiska resultat för rödlistade arter i restaurerade områden. Även om ekonomiska hinder och svalt intresse från större producenter begränsade genomslaget skapade projektet en grund för fortsatt dialog och aktiviteter som kurser, mustproduktion och hållbar förvaltning av äldre odlingar.

JOURNALNUMMER	2021-1455
PROJEKTÄGARE	HeFa Landskap & Relationer AB
PROJEKTPERIOD	2022-02 – 2024-11
SAMARBETSPARTNERS	Länsstyrelsen Skåne, Simrishamns kommun, Riksantikvarieämbetet, Hantverkslaboratoriet vid Göteborgs Universitet, Österlens naturskyddsförening, Stiftelsen Skånska Landskap, Framtidens Natur- och kulturarv, privata markägare, Sveriges Pomologiska Sällskap, Kiviks musteri, Äppelriket och andra företag
INSATSONRÅDE	Naturvärden och grön och blå tillväxt
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	1 112 176 kr
ÖVRIG FINANSIERING	96 201 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	312 777 kr
WEBBPLATS	levandelandskap.se

*Initiativtagarna och projektledarna
Helena Edman och Fabian Mebus*

DETEKTION AV FRUKTSKADEGÖRARE MED SPECIALSÖKHUNDAR

PROJEKTIDÉ

Projektet undersökte om hundar kunde tränas att detektera fruktträdskräfta, en skadegörare som påverkar 90–95 % av Sveriges äppelodlingar. Målet var att utveckla en ekologisk metod som kunde identifiera smittan på ett tidigt stadium, före synliga skador, vilket skulle gynna fruktodlare ekonomiskt och ekologiskt. Projektet strävade också efter att lyfta fram sökhundars potential inom naturvårdsarbete och öka entreprenörskapet inom hundföretagande.

AKTIVITETER

Under två år tränades åtta sökhundar och deras förare enligt en omfattande utbildningsplan. Träningen genomfördes i noslabb, träningslokaler och fruktodlingar i Skåne, i samarbete med Kiviks Musteri och forskare från SLU. Totalt investerades nästan 3 000 träningstimmar av deltagarna. Hundarna tränades att identifiera fruktträdskräfta med hjälp av speciellt framtagna doftetiketter. Utöver träningen dokumenterades projektet på sociala medier, och erfarenheterna presenterades vid fyra föreläsningar. Projektet fick stort medialt genomslag och belönades med priset Årets Guldäpple 2024.

RESULTAT

Projektet visade att hundar kan identifiera fruktträdskräfta, även vid mycket låga koncentrationer av sporer. Det ekologiska tillvägagångssättet minskar behovet av kemiska bekämpningsmedel och förbättrar hållbarheten i fruktodlingar. Metoden har potential att förhindra plantering av smittade träd och öka kvaliteten och hållbarheten på skördarna. Projektet gav hopp till fruktodlarbranschen och inspirerade till vidare forskning och utbildning av fler naturvårdshundar. Internationellt intresse väcktes, och projektet planerar fortsatt utveckling, inklusive samarbete med aktörer i Holland. Projektet var också nominerat till SLU Alnarp och Sparbanken Skånes innovationspris 2024.

JOURNALNUMMER	2022-2040
PROJEKTÄGARE	Byrackaforever AB
PROJEKTPERIOD	2023-01 – 2024-11
SAMARBETSPARTNERS	Kiviks Musteri, SLU, SLU Green Innovation Park, Gritty K9, Kulturproduktionen, GetXent samt utbildare och hundekipage
INSATSOMRÅDE	Närproducerat och nya lokala marknader
EU-FOND	Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
LEADERFINANSIERING	867 429 kr
VÄRDE IDEELLA INSATSER	722 590 kr
WEBBPLATS	byrackaforever.se/naturvardshundar

UTVÄRDERINGAR AV LEADER

När den här boken gick till tryck hade det nyligen släppts tre utvärderingsrapporter kring Leader: en på nationell nivå, en på regional nivå och en på lokal nivå för sydöstra Skåne. På följande sidor finns utvalda referat från dessa rapporter samt citat från genomförda intervjuer med projektägare, styrelseledamöter och leaderanställda.

Läs utvärderingsrapporterna i sin helhet genom att skanna QR-koden.

LOKAL UTVÄRDERINGSRAPPORT

UTVÄRDERING AV LEADER I SYDÖSTRA SKÅNE. RESULTAT OCH EFFEKTER AV LOKALT LEDD UTVECKLING.

LEADER Sydöstra Skåne har haft en stark positiv inverkan på lokal utveckling genom att främja samverkan och stödja inkluderande, lokalt förankrade projekt som annars ofta prioriteras bort av andra EU-fonder. Under perioden 2014–2024 har 44 projekt genomförts med varierande inriktning för att möta lokala behov. Projekten har bidragit till lokalt engagemang, stärkt näringslivet och skapat omedelbara värden för både invånare och besökare.

Programmet har varit framgångsrikt tack vare brett samarbete och effektivt kunskapsutbyte, vilket gynnat både lokala marknader och social sammanhållning. Genom att stötta innovativa projekt har Leader visat på landsbygdens utvecklingskraft, samtidigt som man lyft fram mjuka värden som tillit, lokal attraktivitet samt natur- och kulturaktiviteter. Projekten har främjat hållbarhet, sysselsättning och skapat nya produkter, tjänster och nätverk som lagt grunden för framtida utveckling.

Särskilt betydelsefullt har det varit att både små och stora projekt fått stöd, vilket skapat en mångsidig utveckling över olika branscher. Ett effektivt leaderkontor med engagerade medarbetare och en välfungerande LAG-styrelse har varit avgörande för programmets genomförande, trots yttre utmaningar som pandemin och Jordbruksverkets administration. Resultaten omfattar långsiktiga effekter som nya organisationer, affärsutveckling och hållbarhetsarbete, samt konkreta insatser som byahus och rastplatser som stärker landsbygdens livskraft.

Stefan Hansson, Skaneus Support AB (2025). Utvärdering av Leader i Sydöstra Skåne. Resultat och effekter av lokalt ledd utveckling.

Leader är outstanding för sektorsamverkan. Vi hade aldrig fått till samverkan i samma utsträckning utan Leader.

Vi, och jag tror många andra organisationer i denna del av Skåne, ser väldigt stora behov av det Leader kan erbjuda. Många har idéer om hur man kan utveckla bygden tillsammans så det finns behov av Leader både för att kunna göra småskaliga projekt och lite större.

Jag har varit involverad i lite andra EU-projekt men jag skulle vilja säga att man får mer stöd i Leader. De stödjer en mer handgripligen både inför och under projekten.

Det kan uppfattas som en engångspeng. Men samtidigt är det viktigt att kunna ha möjlighet att testa nya saker och nya idéer. Både för civilsambället och för småföretag.

LEADERS MERVÄRDEN. UTVÄRDERING FÖR LEADER REGION SYD.

Sammanfattande slutsatser, socialt kapital: Leader har nått ut till och förankrats i många olika lokala samhällsgrupper. Leader har stimulerat till delaktighet i lokalsamhället och engagemang i den lokala landsbygdsutvecklingen. Leader har ökat projektägares tillit, främst till lokala aktörer. Leader främjar det lokala sociala kapitalet även på längre sikt, mycket tack vare projektresultat som kräver löpande underhåll.

Sammanfattande slutsatser, flernivåstyre: Leader har engagerat och fört samman aktörer från olika sektorer, både offentliga och icke-offentliga. Genom Leader har nya nätverk bildats och samverkan har stärkts, och aktörer har fått ökad kunskap och förståelse för varandra. Underifrånperspektivet har fungerat väl och genererat lokala initiativ.

Sammanfattande slutsatser, förbättrade resultat: Leader har gett små aktörer möjlighet att bidra till landsbygdsutvecklingen genom projekt som annars kanske aldrig hade blivit av. Genom den starkt lokala förankringen främjar Leader efterfrågade och långsiktiga resultat. Hållbarhetsdimensionerna är en viktig del av Leader och inom social hållbarhet har projekten bidragit väldigt mycket.

Julia Karlberg, Karolina Henningsson, Pär Lindquist & Nora Åsling, WSP (2025). Leaders mervärden. Utvärdering för Leader Region Syd.

Leader sticker ut väldigt mycket i att man faktiskt får hjälp under tiden man jobbar med sin ansökan. Det gör det möjligt för människor som aldrig sökt projektmedel tidigare.

Vi ser att projekt som finansieras genom Leader ofta har en högre grad av lokal acceptans och deltagande, vilket gör att resultaten blir mer efterfrågade och relevanta.

Tillit byggs upp mellan de olika aktörerna genom samarbete i projektet – och det är sedan avgörande för att genomföra våra initiativ och få dem att bli framgångsrika.

Men det viktigaste är nog känslan av egen förmåga och makt att göra förändringar – är mycket det, att de som äger projekten får stärkt självkänsla. Det är bland det viktigaste, för det kan sen leda till att det skapas fler förändringar.

ATT "FÅ UT EU TILL KÖKSBOARDEN". UTVÄRDERING AV LOKALT LEDD UTVECKLING GENOM LEADERMETODEN I SVERIGE 2014–2020.

Leaders måluppfyllelse är svår att värdera: Det saknas specifika mål för förändring i leaderområden, vilket gör det svårt att mäta effekterna. Det syns en positiv utveckling i leaderområdena, men den är inte bättre än utvecklingen i Sverige som helhet.

Leader ger goda resultat, men effekten är sannolikt främst lokal: Projekten har lett till positiva resultat lokalt, men saknar mätbar effekt på en mer övergripande nivå.

Leader stimulerar lokalt engagemang men har påverkats negativt av administrativa utmaningar: Leaderprojekten är väl förankrade och når ut brett. Handläggningstider och personalomsättning på Jordbruksverket har dock skapat problem. Jordbruksverket behöver korta handläggningstiderna för projektbeslut och utbetalningar.

Leaders främsta mervärden är att stärka det lokala sociala engagemanget och föra EU närmare människorna: Leader har bidragit till förankrade lokala strategier och ett ökat engagemang. Leaderkontoren spelar en central roll i att skapa samverkan och tillit. Mindre och synliga projekt har gjort EU:s stöd mer konkret jämfört med andra regionala utvecklingsinsatser.

Utvärderbarheten bör stärkas och lokala utvärderingar stöttas: För att mäta effekten av Leader krävs tydligare mål och stöd till lokala utvärderingar. En modell för löpande utvärdering rekommenderas.

Viktigt att ta vara på Leaders lokala karaktär genom att stärka LAG:s ansvar och öka samverkan med regioner: Leader bör få större självbestämmande och i större utsträckning ta tillvara den potential som finns i Leaders starka lokala aktörsstrukturer. Liknande modeller finns i andra europeiska länder och bör kunna inrättas även i Sverige. Regionernas engagemang i Leader bör tydliggöras och stärkas.

Göran Hallin, Julia Karlberg & Sirje Pädam, WSP (2023). Att "få ut EU till köksborden". Utvärdering av lokalt ledd utveckling genom leadermetoden i Sverige 2014–2020. Utvärderingsrapport 2023:5. Jordbruksverket.

”

Leader bygger humankapital med de personer som driver projekten. Det är dessa som driver bygden: Leader skapar dem inte, men ger dem möjlighet, kraft, förutsättningar och kontaktnät. Leader upptäcker och identifierar dold kompetens, utnyttjar folks fulla potential.

”

”

Den kanske största förändringen för regional utveckling är den positiva attitydförändring som Leader bidragit till. Självbilden har förändrats. En stolthet, framtidstro och vision för en levande landsbygd har vuxit fram i området. En gemensam identitet har börjat skapas.

”

”

Kommunen som projektansvarig kan upplevas tryggt för de som deltar i projektet. Kommunen håller ihop till exempel ekonomi, och de övriga kan få vara kreativa och driva arbetet framåt. Detta är en bra kombination. Det gör också att folk i bygden inte ser kommundienstämman som tjänstemän, som kommer utifrån, utan som del av gruppen.

”

INDIKATORER, MÅLVÄRDEN OCH UTFALL FÖR 2014-2024

EJFLU = Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling

EHFF = Europeiska havs- och fiskerifonden

ERUF = Europeiska regionala utvecklingsfonden

ESF = Europeiska socialfonden

Insatsområde 1: Närproducerat och nya lokala marknader

DELMÅL OCH PRIORITERING	FOND	INDIKATOR	MÅL	UTFALL
1.1 Samverkan mellan näringar för utveckling av besöksnäringen och nya lokala marknader	EJFLU	Antal företagsutvecklingsprojekt	3	4
		Antal samarbeten	3	184
		Antal arrangerade utbildningar	2	38
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10	2461
		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	4	3
		Antal nya produkter och tjänster	2	15
		Antal nya testade marknader	2	13
	EHFF	Antal nya produkter och tjänster	2	11
Antal samarbeten		2	39	
1.2 System och metoder för kompetensöverföring och samarbeten inom/mellan privat, ideell och offentlig sektor	EJFLU	Antal företagsutvecklingsprojekt	3	2
		Antal samarbeten	3	115
		Antal arrangerade utbildningar	2	43
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10	1051
		Antal insatser som syftar till att bevara hotad kompetens i området	2	3
	EHFF	Bevarade arbetstillfällen (inom fisket)	1	0
		Antal nya metoder och system för kompetensöverföring inom fisket	1	9
		Antal arrangerade utbildningar	2	2
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10	1558
	ERUF	Antal företag i samarbeten	10	51
		Antal företag som får stöd	10	59
		Antal organisationer som får stöd	2	1
		Antal nya produkter och tjänster	2	3
		Antal testade nya marknader	2	3
		Antal arrangerade utbildningar	2	19
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10	315
Antal företagsutvecklingsprojekt	2	1		
1.3 Ökad lokal förädling, produktutveckling samt diversifiering bland jordbruks- och fiskeföretag	EJFLU	Antal företagsutvecklingsprojekt	2	4
		Antal nya produkter och tjänster	2	39
		Antal samarbeten	3	48
		Antal skapade företag	2	8
		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	2	3,2
	EHFF	Antal diversifieringsprojekt	2	3
		Antal skapade företag	1	1
		Bevarade arbetstillfällen (inom fisket)	1	0
		Antal nya produkter och tjänster	2	6
		Antal arrangerade utbildningar	2	3
Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10	24		
1.4 Ökad framtidstro och hållbar tillväxt inom jordbruk, fiske och hantverk	EJFLU	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	5	11
		Antal skapade företag	2	10
		Antal insatser som syftar till att bevara hotad kompetens i området	3	3
		Antal projektägare som efter projektet känner ökad framtidstro (%)	90	100
	EHFF	Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	1	3
		Bevarade arbetstillfällen (inom fisket)	1	0

Insatsområde 2: Kommunikation och tillgänglighet

DELMÅL OCH PRIORITERING	FOND	INDIKATOR	MÅL	UTFALL	
2.1 Attrahera och utveckla kompetenser och nya lokala finansieringsmöjligheter	EJFLU	Antal aktörer som provat nya finansieringsmöjligheter	5	15	
		Antal utvecklade eller testade nya lokala finansieringsmöjligheter	2	5	
		Antal arrangerade utbildningar	2	26	
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10	954	
	ESF	Antal företag som får stöd	2	0	
		Antal organisationer som får stöd	2	1	
		Antal deltagare i projekt	40	40	
		Antal arbetslösa deltagare och långtidsarbetslösa som är i sysselsättning, inkl. egenföretagare, efter avslutad åtgärd	17	69	
		Antal insatser som bidrar till ökat antal invånare med eftergymnasial utbildning	2	2	
		Antal arrangerade utbildningar	2	4	
	ERUF	Antal anställda, inkl. egenföretagare, med förbättrad arbetsmarknadssituation	17	21	
		Antal företag som får stöd	5	46	
		Antal organisationer som får stöd	2	21	
		Antal arrangerade utbildningar	2	11	
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10	562	
		Antal företagsutvecklingsprojekt	1	1	
	2.2 Förbättrad fysisk och digital infrastruktur	EJFLU	Antal nystartade företag (antal små och medelstora företag i leaderområdet)		0
			Antal tillgänglighetsprojekt	2	3
Antal fysiska mötesplatser och utveckling av befintliga			2	9	
Antal projekt som syftar till ökad hållbar mobilitet			2	1	
2.3 Inkludering av områdets invånare med fokus på unga och nya svenskar	EJFLU	Antal nya produkter och tjänster	2	0	
		Antal unga och nya svenskar som drivit projekt	20	89	
		Antal aktiviteter som gynnar inkludering av unga och nya svenskar	15	190	
		Antal nya fysiska mötesplatser och utveckling av befintliga	3	7	
		Antal deltagare inom målgruppen för nya svenskar	40	57	
	ESF	Antal unga deltagare i projekt	100	1804	
		Antal företag som får stöd	2	0	
		Antal organisationer som får stöd	2	0	
		Antal deltagare inom målgrupper för nya svenskar	20	40	
		Antal unga deltagare i projekt	20	22	
		Antal arrangerade utbildningar	2	8	
		Antal anställda, inkl. egenföretagare, med förbättrad arbetsmarknadssituation	17	15	
2.4 Ökad tillgänglighet, utbud och kvalitet av natur-, kultur- och fritidsaktiviteter	EJFLU	Antal arbetslösa deltagare och långtidsarbetslösa som är i sysselsättning, inkl. egenföretagare, efter avslutad åtgärd	17	0	
		Antal skapade företag	4	2	
		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	4	4,25	
		Antal projekt som bidrar till att öka antal besökare utanför högsäsong	2	7	
		Antal företagsutvecklingsprojekt	2	3	
		Antal tillgänglighetsprojekt	2	4	
		Antal företag som får stöd	5	62	
		Antal organisationer som får stöd	5	78	
	ESF	Antal nya produkter och tjänster	2	50	
		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	1	0	
		Antal projektägare som efter projektet känner ökad framtidstro (%)	90	100	
		Antal företag som får stöd	2	0	
		Antal organisationer som får stöd	2	0	
	ERUF	Antal deltagare i projekt	20	20	
		Antal nyskapande arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	3	17	
Antal företag som får stöd		5	61		
Antal organisationer som får stöd		2	11		
Antal nya produkter och tjänster		2	15		
Antal företagsutvecklingsprojekt		1	1		
Antal nystartade företag (antal små och medelstora företag i leaderområdet)		0	8		

INDIKATORER, MÅLVÄRDEN OCH UTFALL FÖR 2014-2024 FORTS.

Insatsområde 3: Naturvärden och grön och blå tillväxt

DELMÅL OCH PRIORITERING	FOND	INDIKATOR	MÅL	UTFALL
3.1 Förbättrad vattenkvalitet och skydd av den biologiska mångfalden	EJFLU	Antal miljöprojekt	2	4
		Antal insatser som gynnar biologisk mångfald	2	20
		Antal samarbeten med universitet/högskolor	2	10
	EHFF	Antal miljöprojekt	2	2
3.2 Ökad omställning till hållbart kretsloppstänkande	EJFLU	Antal miljöprojekt	2	1
		Antal insatser med fokus på kretsloppstänkande	2	16
		Antal metoder för utveckling av förnybar energi	1	0
	EHFF	Antal miljöprojekt	2	0
		Antal nya produkter och tjänster	2	3
3.3 Ökad kunskap och intresse för hållbarhetsfrågor och naturen	EJFLU	Antal tillgänglighetsprojekt	2	3
		Antal aktiviteter som syftar till att öka kunskap om naturen	6	95
		Antal samarbeten med universitet/högskolor	2	19
		Antal arrangerade utbildningar	2	205
		Antal deltagare som genomfört kompetenshöjande åtgärder	10	6889
		Antal nyskapade arbetstillfällen (årsarbetskrafter)	0	1

INDIKATORER, MÅLVÄRDEN OCH UTFALL FÖR 2007-2013

INSATSOMRÅDE	INDIKATOR	ANTAL PROJEKT	
		MÅL	UTFALL
Den företagsamma Ystad-Österlenregionen	Nyetablerade företag	11	3
	Nyetablerade företag som finns kvar efter 3 år	11	3
	Insatser för ökat entreprenörskap	11	10
	Insatser för främjandet av nyföretagande/företagsutveckling	11	9
	Insatser för främjandet av kvinnligt företagande (och andra underrepresenterade grupper)	11	1
	Samarbetsprojekt mellan näringsliv/forskning och utveckling/skolor	11	2
Den hållbara Ystad-Österlenregionen	Insatser för minskad miljöförstöring	11	8
	Insatser för ökat intresse för natur-, vatten-, och miljövard	11	7
	Insatser för ökat miljömedvetande	11	9
	Insatser för minskad negativ miljöpåverkan	11	3
	Insatser för ökat användande av miljövänliga energikällor	11	1
Den kreativa och aktiva Ystad-Österlenregionen	Insatser för utveckling av kulturarv/kulturarv	11	15
	Antal kultur- och fritidsaktiviteter och evenemang	11	22
	Byutvecklingsinsatser och insatser för ökad bygemenskap/hembygdskänsla	11	20
	Insatser för förbättrad lokal service och handel	11	3
	Insatser för kulturell mångfald	11	1
	Integrationsinsatser	11	0
	Insatser för ett stärkt föreningsliv	11	30
Den närande Ystad-Österlenregionen	Insatser som utvecklar lokal produktion/förädling av livsmedel	10	2
	Insatser för ökad konsumtion av lokal råvaror/produkter	10	3
	Insatser för utveckling inom området hälsa/rehabilitering	10	1
	Insatser för att utveckla hälso- och rekreativperspektivet kommersiellt	10	1
	Insatser för förbättrad livskvalitet	10	1
Den välkomnande Ystad-Österlenregionen	Insatser för att utveckla besöksnäringen	11	19
	Insatser för förlängning av besökssäsongen	11	6
	Insatser för en förbättrad marknadsföring av regionen	11	7

Fotografier

Torun Börtz sid. 9-13, 16-23, 30-33, 44-45, 52-54, 58, 71-72, 74-76 (stora bilden), 78:2, 80-81 (stora bilden), 84-89, 92-95, 98-99, 102-105, 109-110, 117-121, 126:1, 131:2, 136, 138-139, 151, 153, 162-165, 168-173

Julia Falkman sid. 3, 6:3, 47:1, 57:1-2, 70:2, 101:1, 112:1, 144-145, 160-161, 167:1

Simrishamns kommun sid. 6:1, 127:1-3

Ystads kommun sid. 6:2, 107:3

Tomelilla kommun sid. 7:2-3, 28:1-2, 56:1-2, 150

Jonathan Mogensen sid. 14, 142

Annika Olsson sid. 24:1

Hans Lennartsson sid. 24:2

Erica Braun sid. 25:1

Cecilia Granquist Dahmén sid. 26:1

Per Erik Holmgren sid. 26:2

Peter Glaser/Unsplash sid. 27:1

Ulla Cronwall sid. 27:2

Eric Farquhar sid. 34:1

Mötesplats Hemmestorp sid. 34:2

Anders Larsson sid. 35:1

Göran Olsson sid. 35:2

Paul Ström sid. 36:1, 43:2, 91:2, 178

Viveca Ohlsson sid. 36:2

Jacob Schmidt sid. 37:1

Skördefest Österlen sid. 37:2

CC BY-SA 3.0 Jorchr sid. 39:1

Priscilla du Preez/Unsplash sid. 39:2, 97:1

Ylva Wallström sid. 40:1

Ulf Bodin sid. 40:2

Kulturföreningen Bernadotte på Kivik sid. 41:2

Gunilla Blomberg sid. 42:1

Martin Stoltze sid. 42:2

Snårestad Byalag sid. 43:1

Gaël Joly sid. 47:2

Arne Axelsson sid. 48

Malin Myrén sid. 49

Petter Gustafsson sid. 50-51, 91:1, 133:3

Paula Brante sid. 63:1

Pearlyshoot sid. 64:2

Malte Heimerson sid. 65:1

Patrick Nielsen sid. 67:1-3
Melissa Nyström sid. 70:1, 70:3
Pia Möller sid. 73:1-3
Himla Ståhl sid. 76:2
Daniel Patino Flor sid. 81:2
Svenska Must- & Ciderproducenter sid.
82, 116:1-3
Thomas Persson sid. 90:1
Hans Sandgren sid. 96:1
Mark Goldsworthy sid. 96:2
Ariel Hellgren sid. 97:2
Matt Seymour/Unsplash sid. 100:1
Marianne Klima sid. 100:2
Kulturen i Lund sid. 101:2
Daniel Pedley/Dextera sid. 107:1
Sjöbo kommun sid. 107:2
Rebecca Wallin sid. 108:1-2
Cecilia Henrikson sid. 112:2, 114:1
Hallamölla gård sid. 114:2
Matt Hardy/Unsplash sid. 124-125
Torbjörn Lagerwall sid. 124:2
Marielle Andersson Gueye sid. 128-129,
131:1
Olle Enqvist sid. 132, 133:1-2
Maria Nilsson sid. 135:1-4
Eva Mathiasson sid. 140:1
Philipp Deus/Unsplash sid. 140:2
Anna Broström sid. 143
Aron Hejdström sid. 146-147
Sara Håkansson sid. 148:1
Valentina Zülsdorff sid. 148:2, 149
Erik Rosenblad sid. 154
GeFo Skåne Ekonomisk förening sid. 155
Annelie Worgard sid. 156:1
Lottene Greensalade sid. 156:2
Per-Erik Larsson/Bildpix sid. 158-159
Peggy Dicksdotter Hermansson sid.
166:1-2, 167:2
Levande Landskap sid. 174-175
Karin Montgomery/SLU sid. 176
Anna Säfström/Kiviks musteri AB sid.
177
Övriga fotografier: LEADER Sydöstra
Skåne eller projekten

Leader i sydöstra Skåne har sedan 2007 bidragit till att förverkliga drömmar och idéer. Med en stark lokal förankring har det genomförts närmare tvåhundra leaderprojekt med olika inriktning men med samma mål – en mer levande landsbygd.

Resultatet av alla dessa leaderprojekt presenteras i den här boken, liksom några av de eldsjälar som initierat eller drivit projekten.